

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара

Вигранюємо особистість, патріота...

(Штрихи до картин сучасного виховання
молоді та портретів вихователів)

Статті та нариси

Дніпропетровськ
2015

УДК 378.4(477.63)
ББК 74.480.0(4Укр-4Дні)
В41

Ідея та загальна редакція професора **В.В. Іваненка**

Автори-упорядники:
В.В. Іваненко, Н.П. Олійник

*Друкується за рішенням вченої ради
Дніпропетровського національного університету
імені Олеся Гончара
(Протокол №3 від 8.10.2015 р.)*

В41 Вигранюємо особистість, патріота... Штрихи до картин сучасного виховання молоді та портретів вихователів: статті та нариси / ідея та загальна редакція В.В. Іваненка; автори-упорядники В.В. Іваненко, Н.П. Олійник. – Дніпропетровськ, 2015. – 192 с.

Книга містить статті, нариси та інші матеріали, в яких окреслюється загальний стан та результативність виховного процесу в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара за останні роки, узагальнюється і розкривається досвід кращих його організаторів, переважно через неповторність яскравих особистостей кураторського корпусу.

Для викладачів, студентів, усіх, хто небайдужий до проблеми виховання молоді, її пошуків розуміння себе і світу.

**УДК 378.4(477.63)
ББК 74.480.0(4Укр-4Дні)
В41**

Від авторів

Ви тримаєте в руках книгу, автори якої намагалися зібрати й узагальнити величезний досвід кураторської роботи в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара. Може, сьогодні, коли так стрімко міниться життя, коли іноді безапеляційно відкидається все вчорашнє як щось зовсім непотрібне і безнадійно застаріле, комусь видається несвоєчасною актуалізація досвіду викладача, який щоденно, рік у рік, терпляче й самовіддано працює зі студентською групою. Ми ж переконані, що це безцінний досвід, за яким – неповторна особистість кожного викладача, його професійні й людські якості.

До цієї книжки ввійшли, як можна бачити з її змісту, найрізноманітніші матеріали: статті про специфіку організаційно-виховної роботи в університеті, волонтерство, діяльність Соціально-психологічної служби й культурологічного клубу «В гостях у ректора ДНУ імені Олеся Гончара» та інше. Ми намагалися докладно висвітлити особливість виховної роботи на кожному факультеті, як єдність традиції і новаторства, як рухливий живий процес, пам'ятаючи про те, що на голому, випаленому місці ніколи нічого не ростиме. Тому чільне місце в книжці займають нариси про яскраві кураторські постаті нашого університету. Пам'ятаючи народну мудрість про те, що із чужої криниці вода не та, ми намагалися вловити те найсуттєвіше, що віддзеркалює багаторівневий зміст такого не зовсім модного поняття куратор, яке до сьогодні не вдалося замінити чимось іншим, сучасним і точним.

Таке ясне, зрозуміле поняття патріотизм...

Уже майже два роки Україна перебуває у стані перманентних потрясінь, зіткнувшись з викликом, руйнівну силу якого не відчувала з часів закінчення Другої світової війни. Йдеться про події, в епіцентрі яких – по суті неоголошена війна, агресія Росії, анексія Криму, палаючий Донбас...

Саме вказані події вимагають від усіх нас у буквальному сенсі цих слів «перебудови на марші», переосмислення значення для кожного з нас таких фундаментальних понять, як «Батьківщина», «рідна земля», «патріотизм». Адже впродовж повоєнних десятиліть кілька поколінь наших співвітчизників жили під надійно захищеним мирним небом, були твердо впевнені, що зовні нам більше ніщо й ніхто не загрожує, тим паче з боку «братньої» сусідньої держави. І ця миролюбна ейфорія пронизала буквально всі пори нашого суспільного організму, притупляючи тим самим пильність й об'єктивно зашкоджуючи своєчасному вирішенню назрілих завдань зміцнення обороноздатності країни та створення в ній відповідної морально-психологічної атмосфери.

До того ж, глибокі трансформаційні процеси, що розгорнулися в Україні із здобуттям державної незалежності, супроводжувалися надто болючою морально-етичною й духовно-культурною деградацією суспільства, девальвацією таких рис ментальності українців, як честь, порядність, обов'язок, відходом на другий план ідеалів любові до Вітчизни і до людей, вимиванням реальної героїки і справжньої патріотичності із нашої недавньої історії, коли мало не всі її події та

явища інтерпретуються чи радше переінакшуються «з точністю до навпаки», не залишаючи щонайменшого позитиву для наслідування нащадкам. Переконалий, що це шлях в нікуди, а вірніше, до нових суспільних катаклізмів та потрясінь. Може, досить, бо так і до втрати державності недалеко.

Безперечно, концепти пацифізму, конверсії, роззброєння, як і доктрина позаблоковості, що донедавна вперто нав'язувалися всім нам, сьогодні вже явно не спрацьовують, більше того, дедалі виразніше дисонують на тлі тих суперсерйозних викликів, з якими напряду, безпосередньо стикається Україна, намагаючись вийти з них із якомога меншими втратами, хоч це і не завжди вдається. Вельми актуальним сьогодні має стати гасло так званої здорової, поміркованої мілітарності соціуму, що передбачає його готовність дати відсіч будь-якому агресору, у які б тоги він не рядився. Така мобілізаційна готовність сама по собі не з'являється, а є наслідком консолідованих зусиль держави і суспільства, комплексного підходу до цієї справи, коли спеціальні військово-організаційні заходи органічно доповнюються виховними, утворюючи єдиний цілісний механізм забезпечення потрібного кінцевого результату як на рівні окремих установ чи організацій, так і країни в цілому.

В університеті, нам поки що не вдалося повною мірою домогтися такої тісної взаємодії всіх суб'єктів організації мобілізаційно-просвітницької роботи, хоч формально нібито все виконується. Ми навіть сформували на своїй базі спеціальний загін громадської самооборони чисельністю 290 осіб, призначення якого в разі виникнення воєнної небезпеки – охорона й оборона життєво важливих об'єктів на території Жовтневого району. Але покладімо руку на серце й запитаймо самих себе: а чи кожен з нас і сьогодні, у цей непростий, багато в чому драматичний час, з усією серйозністю

та відповідальністю ставиться до цього важливого сегмента нашої життєдіяльності?

На жаль, майже десятиліття тому випав із арсеналу організаційно-виховного процесу військово-патріотичного спрямування в університеті один з ключових його осередків – кафедра військової та медичної підготовки, ліквідована під надуманим приводом у руслі тієї ж пацифістської риторики.

Мабуть, настав час повернути її в річище нашого життя, для чого слід невідкладно порушити відповідне клопотання перед Кабінетом Міністрів України. Це був би наш вагомий внесок у формування професійно підготовленого, патріотично налаштованого офіцерського резерву української армії, якого наразі явно в ній бракує і яка по суті заново народжується. Адже, як показав досвід війни на Донбасі, нам, як повітря, потрібна сильна, боєздатна армія, спроможна захистити рідну землю від будь-якого агресора.

Драматичні події останнього часу на сході країни глибоким сумом і болем відгукнулися в серцях студентів, аспірантів, викладачів та співробітників університету. Першим великим і резонансним потрясінням була загибель асистента кафедри політології, причому відразу після захисту дисертації, Павла Левчука, який був разом зі своїми побратимами - десантниками 25 - ї бригади на борту літака ІЛ-76, збитого в ніч з 13 на 14 червня 2014 року над Луганськом. До болісних втрат додалася загибель під час бойових дій на Сході України випускників університету Олексія Тищика, Дениса Гаврюшина, Володимира Градиського, Сергія Петрова, Олександра Чернікова. Усім їм встановлено пам'ятний знак, вони посмертно нагороджені найвищою відзнакою Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара – почесною медаллю «За вірну службу ДНУ». На траурній церемонії вшанування полеглих ректор

Микола Вікторович Поляков разом з рідними, друзями, студентами і викладачами факультетів тепло згадували героїв, вклонялися їхньому подвигу.

Чимало наших вихованців та співробітників, як і в трагічному 1941-му, добровольцями пішли на фронт, в зону так званої антитерористичної операції, або були мобілізовані до лав Збройних Сил України, з честю виконавши свій громадянській і патріотичний обов'язок перед Батьківщиною. Серед них доцент кафедри історії України Олег Анатолійович Репан, доцент кафедри фізичної та неорганічної хімії Юрій Григорович Криштоп, доцент кафедри соціології Сергій Валерійович Легеза, старший викладач кафедри економічної теорії Ігор Михайлович Лакей, завідувач кафедри фізичного виховання та спорту Володимир Іванович Саричев, молодший науковий співробітник хімічного факультету Володимир Олександрович Середюк, слюсар-сантехнік Сергій Віталійович Книш, завідувач лабораторії фізико-технічного факультету Анатолій Іванович Пархоменко, доцент кафедри східноєвропейської історії Олег Вікторович Бойко, тесляр Палацу спорту Павло Іванович Мануйленко та інші.

Водночас, і в сім'ях багатьох членів нашої університетської громади також є ті, хто захищав чи продовжує захищати Україну на сході. Є серед них, на превеликий жаль, теж загиблі...

Сьогодні ми є свідками небувалого зростання самосвідомості української нації, активізації життєвої позиції мільйонів наших громадян. Чимало прикладів, так би мовити, «візуалізації» патріотичних почуттів є і у студентства нашого університету. Адже щось не пригадується, щоб навколо нас не тільки на свята, а і в будні було стільки національної символіки, щоб так масово, часто і, головне, усвідомлено люди, особливо молодь, вдягалися у вишиванки,

прикрашали себе, свої кімнати в гуртожитках жовто-блакитними стрічками та прапорами, а паркани біля них розмальовували в ці ж кольори, демонструючи таким чином своє ставлення і до подій, що відбуваються, і до держави, у якій живуть. Саме цей патріотизм у різних його виявах – малих і великих багатократно фокусується й резонує в діях абсолютної більшості університетських осередків, органічно вливаючись у динамічні процеси загальнонаціонального єднання під девізом: Україна – єдина країна!

Знаковою для університету була зустріч з Президентом України Петром Олексійовичем Порошенком у Палаці студентів. Там усі могли наочно побачити й ніби пропустити через себе потужний патріотичний порив нашої молоді, особливо коли самі студенти запропонували главі держави і всім присутнім заспівати український гімн, що й було зроблено з величезним піднесенням. Емоційне сприйняття цього дійства, що пройшло буквально на одному диханні, важко передати словами – його треба просто відчувати. Відчувати душею і серцем.

Чи могли ми ще рік тому уявити собі такі без перебільшення тектонічні зрушення у свідомості нашого студентства? Ось так своєю антиукраїнською політикою і відвертою агресією керівник сусідньої держави Володимир Путін допоміг нам консолідувати суспільство, створити націю, помітно зміцнити позиції України як єдиної країни.

Чи не найяскравіше і найповніше цей патріотичний підйом виявляється у розмаїтті форм та методів волонтерського руху, в якому з ентузіазмом, гідним найвищих людських чеснот, беруть участь сотні наших студентів, аспірантів, викладачів. А його справжнім генератором, ініціатором та організатором численних гуманітарних акцій є наш Центр волонтерства та соціальних ініціатив

молоді, створений більше десяти років тому на базі факультету психології під незмінним керівництвом доцента Зої Петрівни Бондаренко.

Схоже, саме волонтери краще від Міністерства оборони та Генштабу розуміють, що солдат має бути не тільки фахово підготовленим, вишколеним, навченим премудростям сучасного бою, а й що не менш важливо, добре спорядженим, захищеним, озброєним належним чином, нарешті, просто ситим, оскільки на війні одного патріотизму замало, хоч і він здатен нерідко творити дива. Тому більшість наших підрозділів, особливо гуманітарних факультетів, у вирі подій. Уже з весни сайт університету рясніє повідомленнями про різноманітні акції допомоги наших студентів і працівників, які переконані, що день волонтерської роботи може врятувати життя бодай одній людині. А це вже немало.

Свою подвижницьку місію наші волонтери реалізують у різних напрямках, системно допомагаючи передусім вимушеними переселенцям з Донбасу через обласний координаційний центр «Допомога Дніпра», з якими фахово працюють психологи, юристи, соціальні працівники, соціологи, а для виконання інших функцій долучаються студенти практично всіх факультетів, які за графіком групами по 5-6 чоловік щодня чергують в центрі допомоги. Відкрито кілька пунктів збору для переселенців речей, медикаментів, продуктів харчування, засобів особистої гігієни тощо.

З початку бойових дій на сході в університеті розгорнулася активна організаторська та просвітницька робота щодо матеріальної підтримки української армії, воєнізованих формувань територіальної оборони, з надання всебічної допомоги пораненим в зоні АТО бійцям і командирам, що знаходяться в лікувальних установах Дніпропетровська. Про це неодноразово повідомлялося на нашому

сайті і в газеті «Дніпропетровський університет», а також в регіональних і центральних ЗМІ.

І потік добродійних справ у нас не згасає, навпаки, примножується, переконливо підтверджуючи, що позитивний досвід волонтерства є практично на кожному факультеті. Така благодійна діяльність продовжує виявляти справжніх ентузіастів-подвижників, які своєю повсякденною і, я б сказав, самовідданою волонтерською працею роблять дуже корисні речі для багатьох людей, наповнюючи абсолютно конкретним змістом поняття «патріотизм» і сприяючи тим самим зростанню іміджу та авторитету рідної Альма матер. Серед них людина, яка упродовж багатьох років є зачинателем і своєрідним «мотором» волонтерського руху в університеті, - заступник декана з виховної роботи факультету психології, доцент Зоя Петрівна Бондаренко, доценти цього ж факультету Оксана Олександрівна Баєр і Вікторія Володимирівна Корнієнко, старший викладач Світлана Дмитрівна Алексеєнко, керівник СПС ДНУ імені Олеся Гончара, доцент Вікторія Іванівна Лазаренко, колишній директор Юридичної клініки, а нині декан юридичного факультету, професор Ольга Леонідівна Соколенко, завідувач кафедри соціальної роботи, професор Оксана Олександрівна Осетрова, журналісти – заступник декана з виховної роботи, доцент Світлана Юріївна Жарко, доцент Оксана Василівна Гудошник, завідувач кафедри реклами і зв'язків з громадськістю, професор Марія Валеріївна Бутиріна, асистент кафедри металофізики Сергій Олександрович Кочубей, більшість заступників деканів з виховної роботи, а також студенти – Ірина Галенко (ФП), філологи - Дарія Одегналова, Вікторія Приходько, Анастасія Волкова, історики - Вікторія Сифар, Микола Буланій, біологи - Олександр Седіна, Олена Серишева, Анастасія Єрак (ФМЕ), Дарія Хомяк (ЕФ) та інші. Глибока вдячність волонтерам від усіх нас.

За активну участь у добродійній роботі профкомом університету відзначено 14 кращих студентів-волонтерів з різних факультетів путівками до бази відпочинку «Надія» м. Приморськ. А Центр волонтерства і соціальних ініціатив молоді та його керівника Зою Петрівну Бондаренко відзначено Почесними грамотами губернатора Дніпропетровської області, чим підкреслено важливий внесок волонтерів університету у справу надання допомоги постраждалим зі Сходу України та військовим у зоні АТО.

Все це, на нашу думку, є одним з результатів виховної роботи з молоддю, системного підходу до її організації, інтегрованого у повсякденне життя університету і спрямованого своїм основним вектором на формування у наших студентів сучасної світоглядної культури і активної громадянської позиції. Ця робота здійснюється постійно, в різних напрямках, формах та методах, наповнюючи розроблену у нас Концепцію національно-патріотичного виховання молоді живою конкретикою сьогодення.

Хіба можуть залишити когось байдужим поставлені останнім часом філфаківським студентським театром «Відлуння» під керівництвом заступника декана з виховної роботи, доцента Олександри Валеріївни Гонюк прекрасні, емоційно насичені патріотичним піднесенням і щирим співпереживанням за долю України вистави – одна за мотивами поезії Тараса Шевченка до 200-річчя великого сина українського народу «Великий льох», а друга - «Роксолана» за мотивами одноіменного роману нашого славетного вихованця Павла Загребельного до його 90-ліття. Взагалі 2014 рік пройшов у нас під знаком кобзаревих ювілеїв, в рамках якого проведено багато цікавих і резонансних заходів. У нинішньому навчальному році ми підготували і почали реалізацію широкої програми дій до сімдесятих річниць визволення України від

нацизму і Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.

Безумовно, це лише деякі штрихи багаторічної діяльності, але й вони, дають певне уявлення про наші напрацювання у військово-патріотичній роботі, та і у виховній загалом, у нинішніх непростих умовах українського життя. Підходи до військово-патріотичної роботи в університеті, до якої всі ми маємо переосмислювати у світлі сучасних суспільно-патріотичних реалій та викликів. Нам, тим, хто сьогодні дає знання студентам, не слід забувати, що ми маємо їх навчати ще й Україну любити. І робити це слід постійно, щоденно, бо вона у нас одна.

В.В. Іваненко,
*доктор історичних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної
роботи у сфері гуманітарної освіти
та виховання молоді ДНУ імені
Олеся Гончара*

Роздуми про університетського куратора, традиції і не тільки

Система освіти останнім часом зазнає ледь не щоденного реформування, і нововведення стосуються майже всіх її рівнів і підструктур. Але, незважаючи на всі зміни, оптимізації, вдосконалення, експерименти й пошуки нових шляхів і перспектив розвитку освітньої галузі, робота кураторів академічних груп і нині залишається актуальною і потрібною. Можливо, обов'язки куратора частково й змінилися протягом останніх десятиліть, але досі основне його завдання – підтримувати студентів, направляти їх у життєвому морі, скеровувати їх енергію в креативне русло й бути прикладом для наслідування у професійній сфері.

Безперечно, швидкий темп сучасного буття стає причиною нових щоденних викликів, і викладач, на якого покладені функції куратора, не може їх ігнорувати. Однак своєрідне «ядро» кураторської діяльності залишається сталим: це аналіз стосунків у колективі, оцінка потенціалу його членів, організаційна робота, допомога в соціалізації студентів у незнайомому середовищі. Як і багато років тому, вчорашній школяр, потрапивши до вищого навчального закладу, опиняється сам на сам із необхідністю відповідати за те, наскільки якісно засвоїть надані йому знання, за те, яким стане фахівцем, за

кожен свій учинок у новому колективі. А якщо студент, до того ж, прибув з іншого міста чи – особливо – з села, мешкає в гуртожитку, винаймає житло або змушений пристосовуватися до життя із родичами, з якими раніше мало спілкувався, адаптація до умов вишу ускладнюється суто побутовими чинниками.

Батьки, навіть якщо студент продовжує жити з ними, мають значно менше можливостей «втрутитися» в навчальний процес своєї дитини у вищому навчальному закладі порівняно зі школою. Крім того, нерідко трапляється, що вони не дуже й розуміють специфіку отримання вищої освіти, адже самі з певних причин обмежилися середньою. Що ж говорити про тих студентів, які, відірвані від звичного родинного вогнища, змушені влаштовувати своє повсякденне життя, вчитися дбати про себе самотужки й одночасно справлятися із навчальними завданнями, які необхідно виконати відповідно до програми підготовки фахівця.

Тут, власне, і стає незамінною постать куратора, покликаного врегулювати можливі конфлікти в новому колективі, допомогти розібратися зі специфікою навчання у виші, зорієнтуватися в тому обширі інформації, яку студент отримує щодня, перебуваючи в стінах університету. Після школи, де учень щодня відчуває підтримку і, звичайно, контроль з боку класного керівника, відсутність того, хто хоча б на самому початку показав правильний, найбільш ефективний напрям діяльності, може мати для молодої людини вкрай негативні наслідки. Серед них – відчуття «загубленості», «непотрібності», самотності, які в майбутньому стануть причиною байдужості до навчання і навіть розвитку депресивних станів. І, звичайно, саме куратор має вчасно помітити в студентові такі негативні прояви, зреагувати на них, продемонструвавши молодій людині, що її доля не байдужа тим, хто поряд, що вона не повинна залишатися наодинці зі

своїми проблемами.

Звичайно, можна заперечити кожен з наведених тез, посилаючись саме на виклики сучасності: наш час шалений, навіть жорстокий, то, можливо, і треба, щоб успіху досягали лише ті, хто ладен заради цього «покласти життя»? Може, треба виховувати молодь саме такою – безкомпромісною, непоблажливою до себе й до інших, жорсткою й несентиментальною, здатною – і завжди готовою – до безкомпромісної конкуренції? І тоді, ясна річ, не потрібні жодні куратори, адже «вижити» має найсильніший, а ті, хто потребують допомоги, мусять допомогти собі самі. Однак опитування деяких студентів і викладачів, здійснене при підготовці цього матеріалу, свідчить: насправді й ті, й інші, уважають традиційну роль куратора важливою й потрібною. Студенти бояться залишитися зовсім без дороговказів і орієнтирів, загубитися в новому незнайомому світі. Ті групи, куратори яких, на думку студентів, ставилися до своїх обов'язків не так, як належить, не приділяли своїм вихованцям достатньої уваги, не переймалися їхніми проблемами та прагненням, розповідають про відчуття покинутості, яке панувало в їхньому колективі. Виявляється, студенти зовсім не проти активного «втручання» викладача-наставника в життя групи, навіть у позанавчальне: більшості хотілося б іноді проводити час разом із усім колективом, включаючи куратора, відвідувати культурні заклади й заходи, організовувати спільне дозвілля. І то прикріше молоді, якщо куратор не відгукується на їхню щиру пропозицію дружби, «відмежовується» від проблем групи. Але такі випадки байдужості викладача до своїх вихованців, звичайно, трапляються вкрай рідко, адже куратори, відчуваючи свою відповідальність за молоді життя, бояться втратити ціле покоління, вчасно не допомігши йому знайти себе.

Не варто забувати й про те важливе, вище за побутові й соціально-

адаптаційні проблеми, що має бути в душі кожного, – почуття приналежності до нації, народу, держави. Завжди будучи важливим аспектом роботи куратора, патріотичне виховання останнім часом через складні суспільно-політичні обставини відіграє все важливішу роль. І тут надзвичайно складно дотриматися тієї міри, тонкої межі, за якою виховання почуття обов'язку перед Батьківщиною, відповідальності перед суспільством за свої вчинки стає порожнім і безплідним ура-патріотизмом, що починається й завершується традиційними заходами «в національному колориті». Останнім часом недаремно набуває популярності такий вид позанавчальної діяльності студентів, як волонтерство, адже молодь дійшла до розуміння: лише суспільно корисна праця вирізняє справжнього патріота з-поміж любителів похизуватися своєю любов'ю до Батьківщини. У юному віці дуже легко піддатися модним радикальним ідеям, захопитися одіозними постатями й втратити орієнтири. Тож куратор має донести до студента в першу чергу усвідомлення того, що його основне завдання – здобути освіту, щоб працювати на користь країни, виховати в собі високі моральні якості, повагу до надбань і цінностей як української, так і будь-якої іншої культури світу, неприйняття будь-яких проявів шовінізму, національної ворожнечі тощо.

Наш світ змінюється щодня, і в цьому вирі незамінні люди, яким можна довіритися, міцні стосунки, засновані на дружбі і взаємній повазі. Не лише куратор може навчити чогось студента – часто трапляється, що й студенти вчать свого куратора: мобільні, енергійні, вони легше й швидше сприймають те нове, що відбувається навколо з дня в день, допомагають людині старшого віку впоратися з новітніми технологіями, засобами комунікації, розібратися з культурними феноменами сучасності. Щодня намагаючись зрозуміти молоде покоління, викладач не має часу на те, щоб старішати душею,

«застигати» у своїх переконаннях. Тому стосунки студента й куратора завжди приносять взаємну користь, це двобічний зв'язок, важливий для кожного з його учасників, і втратити цей зв'язок було б нерозумним марнотратством.

І ми були студентами, і в нас були куратори. Чи пам'ятаємо ми їх? Пам'ятаємо тепло, щиро і сердечно. Моя куратор, світлої пам'яті доцент Віра Олександрівна Шадур, піклувалася про нас, як рідних. І досі гріє душу її лист до моїх батьків після першої зимової сесії, у якому вона дякувала їм за виховання доньки, яка успішно склала сесію, старанна, добросовісна, дисциплінована. Ця оцінка авторитетної людини, ця увага до нас, першокурсників, це прагнення допомогти нам усвідомити себе студентами університету важко переоцінити. Чи змінилась сьогодні ситуація? Змінилась епоха, стандарти ставлення до людини в суспільстві, змінилися люди. Але студентам ХХІ століття так само потрібний розумний куратор, щира, порядна людина, яка небайдужа до долі студента. А саме таким має бути сьогодні університетський куратор, у діяльності якого відчуваємо традиції – виразні чи окреслені напівтонами і прагненням їх примноження і збагачення.

Н.П. Олійник,
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української літератури,
науковий керівник групи аналізу
у сфері гуманітарної освіти
та виховання молоді

«В гостях у ректора ДНУ імені Олеся Гончара»

Саме так названо культурологічний клуб, заснований у 2011 році, який набув доброї слави не лише серед студентства, викладачів і співробітників ДНУ імені Олеся Гончара.

Уже сама ідея створення такого клубу відкриває нову сторінку в осмисленні ролі лідера багатотисячного колективу у формуванні духовних потреб і високого рівня культури.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара – велика інтелектуальна й творча родина, у якій понад 15 тисяч студентів й близько чотирьох тисяч викладачів й співробітників. Історично склалося так, що навчальний і науковий процеси в нашому класичному закладі освіти органічно поєднуються з формуванням творчої особистості, озброєної не тільки сучасними професійними знаннями, а й високим рівнем культури й духовності.

Глибоко усвідомлюючи необхідність постійної взаємодії та взаємозбагачення освіти, науки і мистецтва, в університеті створюються умови для творчого зростання студентської молоді, реалізації її ініціатив, задоволення культурних і духовних потреб.

Вдалою формою такої роботи є проведення зустрічей, започатковане в культурологічному клубі «В гостях у ректора ДНУ імені Олеся Гончара».

В гостях у ректора В.Й. Крачковський (жовтень 2014 року)

Гостей обирає сам **Микола Вікторович Поляков**, запрошуючи співрозмовників, які, напевне, співпадають за масштабами особистості знаного в Україні та далеко за її межами вченого й керівника величезного університетського колективу.

Виникає зацікавленість – на якому ж культурологічному «полі» працює клуб? Питання це зовсім не риторичне. Адже, говорячи про культуру, нерідко звертаємося до прикладів віддалених у просторі чи в часі, якимось мовби не помічаючи вартісних виявів культури поблизу, у своєму місті, тут і тепер... Клуб «В гостях у ректора» розбиває цю провінційну, по суті, традицію, спростовує її, пропонуючи діалог з сучасниками, які творять неповторність саме нашого часу в нашому місті.

Микола Вікторович Поляков обирає для розмови людей непересічних. Хто, наприклад, не чув про театр «Крик» **Михайла Мельника**? Студенти й молодь навіть з інших міст України поспішають на його вистави, потрапляючи під магічний вплив Артиста... Отож одна із зустрічей у клубі була саме з Михайлом Мельником, народним артистом України, лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка, засновником і очільником театру одного актора «Крик».

Зустріч називалася «Вдалий дебют (ретроспектива життєвої долі митця)». Як саме Михайлові Мельнику у своєму «живому театрі» вдається з року в рік нарощувати (і поглиблювати!) інтерес до своєї творчості в надто вибагливої й прискіпливої молоді аудиторії? Саме про це йшла розмова між учасниками клубу – а це студенти, аспіранти, викладачі й співробітники ДНУ імені Олеся Гончара. Усі присутні отримали ще й чудову можливість почути поезії Тараса Шевченка у виконанні артиста.

Особлива творча напруга, яка обов'язково виникає при спілкуванні з великими майстрами сцени, не полишала присутніх. Світ, як магічна картинка, відкрився філософськими гранями буття, бесіда на загально світоглядні теми найприроднішим для актора чином перейшла в «пробуджувальну терапію» для молоді. Мабуть, саме цей рідкісний катарсисний ефект і приваблює до актора, який шукає «гострих кутів» психології, думки й духу, робить його талант таким затребуваним і впізнаваним, адже нерідко на спектаклях Михайла Мельника моральні вершини пізнаються через сльози.

Не менш емоційно насиченою, але вже в іншому ракурсі була зустріч з **Галиною Кузяєвою** – музикантом і вокалісткою, заслуженою артисткою України, лауреатом Міжнародного конкурсу вокалістів імені Вінченцо Белліні (Італія). Поза всяким сумнівом, усім

присутнім щонайбільше хотілося почути цей дивний голос, і вся перша частина ректорових гостин була концертною. Для творчої людини порівняння із іншим творцем, безумовно, річ проблематична, але однією з перших асоціацій мимохіть є порівняння Галини Кузяєвої з Монсерат Кабальє...

У виконанні Галини Кузяєвої натхненно й неперевершено прозвучали кілька творів європейських і вітчизняних класиків. Шквалом оплесків вітали слухачі, спрагли до живого виконання, арію з опери Белліні «Норма», вальс із опери «Богема» Пуччіні, архаїчну молитву «Ave Maria» Каччіні... Другою частиною зустрічі була власне розмова з Галиною Матвіївною.

Формування найвищих художніх смаків – ще один крок до духовного зростання – такий підсумок рідкісної за гармонійним впливом на присутніх зустрічі, адже спів – особливий дар, найкоротший шлях до душ. Микола Вікторович Поляков, подякувавши гостей, висловив переконання, що вокально обдаровані студенти нашого вищого навчального закладу матимуть нагоду повчитися в Галини Матвіївни, побувавши на її майстер-класах.

До орбіти інтересів у ректорському клубі потрапила й постать народного художника України, скульптора, члена Національної спілки художників України, автора численних мистецьких робіт **Володимира Павловича Небоженка**.

Мешканці й гості міста, безумовно, знають творчість скульптора, адже його талановиті задумки втілені у відомих усім пам'ятниках Олександру Полю, Тарасу Шевченку, Валерію Чкалову. Для нашого університету Володимир Павлович створив погруддя Олеся Гончара, встановлене за ініціативою ректора Миколи Вікторовича Полякова на фасаді другого корпусу. Серед відомих робіт є пам'ятник легендарному ректору, академіку Володимирі Івановичу Моссаковському. Є чимало

інших задумів. Отже, уже через свою творчість скульптор Володимир Павлович Небоженко відомий кожному дніпропетровцю.

На гостинах у ректора, який не один раз побував у майстерні знаного митця, з'явилася нагода поспілкуватися з Володимиром Павловичем. Студентам і викладачам нашого університету було надзвичайно цікаво слухати цю розмову. Йшлося про тонкощі мистецтва, скульптури, про творчий досвід, були й поради студентам, які навчаються за напрямком образотворчого мистецтва. З великим інтересом присутні переглянули документальний фільм про життєвий і творчий шлях майстра.

Тепла, привітна й інтелектуально насичена атмосфера засідання – одна з притаманних таким гостинам рис. Спілкування, що приваблює простотою, правдою, природністю від засідання до засідання, розкриває сучасний потенціал нерідко незнамого чи малознаного культурного процесу Дніпропетровщини.

Ланкою цього процесу є й діяльність Дніпропетровського художнього музею. На одній із зустрічей у клубі йшлося про скарби цього закладу. Шановною гостею Миколи Вікторовича цього разу була директор ДХМ **Тетяна Іванівна Шапаренко**. Твори українського, російського, західноєвропейського мистецтва XVII - початку XX століть представлені в залах постійної експозиції.

Шанувальники образотворчого мистецтва змогли милуватися творіннями Івана Айвазовського, Марії Башкирцевої, Архипа Куїнджі, Іллі Рєпіна, Ісака Левітана, Василя Полєнова, Олександра Мурашка та інших художників.

До колекції Дніпропетровського художнього музею входить унікальне зібрання художника-символіста Михайла Сапожникова. У фондах цього закладу культури зберігаються надзвичайно цікаві твори понад двадцяти відомих майстрів та півтори тисячі творів

декоративно-ужиткового мистецтва XVI-XXI століть, репрезентовано роботи художніх центрів України.

Про все це в докладній розмові йшлося на зустрічі у клубі, а ще про досвід влаштування сучасних музейних заходів, перспективи розвитку музею, про раритети, які містить колекція. Розповідь Тетяни Іванівни була доповнена відеоматеріалами. Так учасникам клубу відкрилася ще одна сторінка культури краю, і з'явилося бажання відвідувати це чудове джерело мистецьких надбань.

Попереду нові зустрічі в клубі «В гостях у ректора ДНУ імені Олеся Гончара». Але завжди у фокусі уваги Миколи Вікторовича театр як одна з найпривабливіших, найпотаємніших точок особистого, багатогранного, незмінного інтересу. Від найпершої зустрічі «В гостях у ректора», яка називалася «Про театр – з перших вуст» і донині в різних творчих формах дотик до театрального мистецтва, як своєрідний рефрен, супроводжує діяльність клубу. І, безумовно, найбільша увага – Дніпропетровському академічному українському музично-драматичному театру імені Тараса Шевченка – як осередку культурного життя нашого краю.

Ім'я народного артиста України, директора й художнього керівника цього театру, кандидата мистецтвознавства **Валерія Івановича Ковтуненка** відоме саме за його професійною діяльністю і меншою мірою як поета-пісняра. Саме на гостинах у ректора студентська аудиторія й дізналася про ще один творчий вияв автора книг «Пісня іволги», «Шанс», «Сповідальна ніч».

А ще молоді інтелектуали довідалися й про численні наукові розвідки у сфері театрального мистецтва, театрознавства, соціокультурного функціонування драматичних театрів у регіоні. Заслухалися мелодійністю виконання його власних творів. Цікавий співрозмовник, Валерій Ковтуненко відкрив закулісся храму мистецтв.

До речі, наші студенти є постійними відвідувачами численних вистав цього театру.

Емоційно і творчо, доповнюючи життєвий і театральний тандем з Валерієм Ковтуненком, народна артистка України, режисер-постановник (понад 30 вистав, лауреат багатьох конкурсів у галузі театального мистецтва), і, насамперед улюблениця глядачів, **Лідія Степанівна Кушкова** подарувала присутнім незабутні миті творчого спілкування.

Пам'ятною стала для всіх учасників клубу «В гостях у ректора» прем'єра вистави «Кайдашева сім'я» за участю народних артистів України **Михайла Чернявського, Василя Крачковського, Лідії Кушкової**.

Відвідання Дніпропетровського академічного українського музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка – справжнє свято, яке залишає яскраві враження. «Назар Стодоля», «Украдене щастя», «На полі крові», «В катакомбах», «Заради любові», «Майська ніч», «Молодий Шевченко (Бал)» (до 200-річчя поета) – усе це доторки до театального світу, який по-новому сприймається через щирі розмови з акторами й режисерами, знаменуючи віхи на шляху підвищення загальної культури студентської молоді.

То ж не дивно, що новий сезон 2014-2015 навчального року розпочався очікуваною й водночас несподіваною індивідуальною зустрічю під назвою «**Дивовижна особистість: яскраві віхи театального життя**» з народним артистом України, членом Національної Спілки театральних діячів України, талановитим актором Дніпропетровського академічного музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка, випускником нашого університету, надзвичайно цікавим і неординарним **Василем Йосиповичем**

Крачковським. Весела вдача, тонкий гумор Василя Крачковського, історії з його життя не могли не зацікавити аудиторію. Присутні із захопленням слухали розповідь талановитого актора, активно розпитували про подробиці акторського буття.

Василь Йосипович присвятив українській сцені понад 30 років. За цей час він зіграв безліч ролей, як комедійних, так і драматичних. Серед створених Крачковським образів – Ярема з містерії «Доля Тараса» В. Канівця, Гриць із комедії «Сватання на Гончарівці» Г. Квітки-Основ'яненка, Петро з ліричної комедії «Наталка Полтавка» І. Котляревського та багато інших. Ці вистави студенти, викладачі й співробітники нашого університету бачили неодноразово, тому мали змогу насолодитися талановитою грою відомого актора.

На зустрічі Василь Йосипович також поділився спогадами про університетські роки. Колишній студент з вдячністю прийняв з рук ректора цінний подарунок – книги про історію рідної Alma Mater.

Напередодні Нового року біля святкової ялинки в переповненій глядачами Малій залі Палацу студентів ДНУ відбулася ще одна знакова зустріч. Микола Вікторович Поляков приймав в гостях ректора Дніпропетровської консерваторії імені Михайла Глінки, заслуженого діяча мистецтв України, відомого піаніста **Юрія Михайлович Новікова.**

Спілкування з Юрієм Михайловичем Новіковим та його розповідь про себе і свій навчальний заклад – нова віха в діяльності культурологічного клубу. Як завжди теплою і приємною була розмова з гостем, ректор ДНУ імені Олесь Гончара Микола Вікторович Поляков задав чимало цікавих запитань. Не залишилися байдужими до розмови й присутні на зустрічі студенти, які також дізналися про цікаві моменти творчої та професійної біографії шанованого гостя.

Але, безперечно, центральним емоційним моментом програми

стала Музика, її живе виконання. Присутні із задоволенням слухали класичні твори. Ця зустріч вирізнялася не лише новорічним настроєм, але й величезною кількістю квітів, які вдячні глядачі дарували гостеві. А він, у свою чергу, обдарував квітами жінок-педагогів.

В гостях у ректора побував й відомий поет, член Національної спілки письменників України, автор багатьох поетичних збірок й пісенних текстів, випускник нашого університету **Юрій Іванович Кібець**.

Для багатьох студентів поезія шанованого гостя стала справжнім відкриттям, відкриттям поета-сучасника, нашого земляка, який розуміє висоту й духовну вартість кожного вимовленого слова.

Присутнім відкрилася й інша грань таланту митця. Аудиторія з приємністю дізналася, що поет є лауреатом кількох пісенних конкурсів. До речі, перед початком зустрічі прозвучала пісня «Сплуталося все» на слова Юрія Кібця, яка увійшла до збірки «Найкращі пісні України».

У дружній й теплій атмосфері, притаманній усім зустрічам клубу ректора ДНУ імені Олеся Гончара відбулася розмова Вченого і Поета – двох випускників нашого класичного університету, які збагачують світ своєю духовною діяльністю. Поет щиро і відверто відповів на всі запитання, які цікавили студентів і викладачів.

Клуб «В гостях у ректора ДНУ імені Олеся Гончара» зростає, міцніє, наповнюється все новими іменами митців і діячів культури, які формують сьогодення нашого краю. Й опікується цією непростю сферою впливу на серце й душу сучасної молодії людини, передаючи своє розуміння доброго, вічного, прекрасного й розумного доктор фізико-математичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки, академік АНВО України, депутат міської ради, ректор Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

Микола Вікторович Поляков, власним прикладом показуючи, як світ мистецтва формує людину майбутнього.

В.О. Архіреєва,
провідний методист
групи аналізу у сфері
гуманітарної освіти та
виховання молоді,
М.М. Марфобудінова
методист I категорії
групи аналізу у сфері
гуманітарної освіти та
виховання молоді
(за матеріалами
культурологічного клубу
«В гостях у ректора
ДНУ імені Олеся Гончара»)

Горизонти виховання

Стрімка зміна подій в навколишньому бутті ставить нові, часто неочікувані завдання в такій напруженій і завжди творчо насиченій сфері освітнього життя, як виховання. Жоден план, жоден ретельно розроблений вектор у виховному процесі не може охопити всієї повноти й різноманітності тих щоденних вируючих турбот, якими насичене життя сучасної молоді. Кожен прожитий день вимагає не лише від молодих людей, але й від їхніх наставників, повної самовіддачі. Адже перед вихователями, у ролі яких виступають не лише куратори, але й усі викладачі й співробітники університету, виникає завдання відповідальності за той образ університету – внутрішній і зовнішній, який постає перед очима молодої людини. Головною метою виховної роботи в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара є всебічний гармонійний розвиток і формування позитивних якостей особистості, усвідомленого патріотизму, духовності, моральності, фізичної досконалості. Саме на ці проблеми спрямована увага **групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді**.

З'ясування багатогранності й цілісності виховного процесу в університеті йде насамперед через осмислення окремих його ланок на кожному факультеті. Розуміння запитів та інтересів молоді, духовних, інтелектуальних, гендерних, релігійних особливостей, повага до суверенітету особистості – основа основ гармонійного існування молодої людини в соціумі, у стінах Alma Mater. Кожен факультет нашого університету вирізняється своєю неповторною атмосферою, своїм особливим освітнім наповненням, через яке власне йде процес

виховання. Актуальним нині є органічний зв'язок з вітчизняною історією, культурою народу, його мовою, мистецтвом, що забезпечує духовну єдність, зв'язок виховання з життям та суспільною практикою.

Загальне керівництво групою аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді здійснюють проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді, професор В.В. Іваненко та науковий керівник, завідувач кафедри української літератури, доцент Н.П. Олійник. Вони спрямовують роботу групи на досягнення високих результатів у справі гуманізації та гуманітаризації освітнього процесу.

Координуючи виховну діяльність на факультетах, **Гуманітарний центр** (так звично називають в університеті групу аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді) здійснює обмін досвідом насамперед педагогічної майстерності, на що спрямована діяльність **«Школи молодого куратора»**. У нинішньому навчальному році активність «школи» пов'язана з ініціативами її керівника, доцента кафедри української літератури С.В. Полякової, яка зорієнтувала увагу молодих кураторів на найактуальніші для нашого навчального закладу проблеми спілкування кураторів і студентів. Серед таких тем зокрема: «Психологічні характеристики педагога-наставника як умова успішної освітньо-професійної консолідації студента», «Формування правової культури студентів», «Значущість патріотичного виховання у середовищі студентської молоді». Особливо зацікавило молодих педагогів заняття «Волонтерство - сутність, види, групи, заохочувальні методи», що мобілізувало активність у цій непростій роботі молодих кураторів, які працюють саме з першокурсниками. Адже волонтерська робота, різнопланово й різнобічно спрямована, в університеті охопила всіх небайдужих – студентів, викладачів і співробітників. Це саме той випадок, коли волонтерство іде від душі, від внутрішньої потреби

поділитися своїми молодими силами з тими, хто цього потребує. Але, безумовно, як і кожна робота, воно має бути належним чином організоване. А це ще одна грань докладання зусиль у сфері роботи кураторів з групами.

Зазначені вище напрямки роботи у фокусі координуючої діяльності **Соціально-психологічної служби** (керівник – доцент В.І. Лазаренко). Консолідація та інтеграція першокурсників у колектив – одна з найактуальніших проблем яку слід вирішувати як на рівні групи, так і на рівні факультету та університету. СПС університету представляє свої напрацювання в цьому напрямку, зокрема й у межах «Школи молодого куратора». До числа актуальних питань, які мають вирішуватися на рівні академічної групи належить донесення до студентів формування правової культури студентів і поваги до прав і свобод людини та громадянина, усвідомлення взаємозв'язку між правами людини та її громадянською відповідальністю; цей блок проблем висвітлюють перед молодими кураторами представники юридичного факультету.

Значущою й особисто необхідною в сучасному соціумі є актуалізація патріотичного виховання. У нинішній непростий час це не лише традиційні форми впливу на свідомість молоді людини, а й події, які вимагають негайного реагування та створення нових форм впливу, де минуле й сучасне тісно переплітаються у сфері виховної діяльності.

2015 рік проходить під знаком 70-річчя Великої Перемоги, чому присвячено багато заходів, у яких група аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді бере безпосередню участь. Організація круглих столів, методичне забезпечення масових заходів, присвячених Дню пам'яті і примирення та Дню Перемоги, зустрічі з ветеранами, волонтерські акції з їхньої підтримки, –

як завжди, ці дні насичені багатьма заходами. Тим більшої ваги набуває розуміння й осмислення патріотичного пориву наших сучасників, випускників та співробітників університету, які сьогодні захищають рубежі Вітчизни. Гідно було вшановано пам'ять загиблих на Сході України випускників ДНУ імені Олеся Гончара, яким встановлено Пам'ятний Знак у холі четвертого поверху головного корпусу нашого університету. Пошанування героїв відбувалося як велична церемонія, патріотична подія, яка об'єднує молодь та наставників. Особливо проникливо звучали на зібранні батьківські слова ректора Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, професора М.В. Полякова, звернені до присутніх, серед яких були рідні, друзі, однокурсники, бойові побратими загиблих... Це, очевидно, інша грань усвідомлення необхідності й потреби патріотичного виховання на новому рівні, з новими цінностями. Вони, маючи глибоке коріння та накладаються на сучасну історію, тим самим наближаючи до сучасної молоді вагу й значущість Перемоги, здобутої 70 років тому.

Сьогодні вимагає від молоді різнобічного розвитку. Безперечно, кожна освічена людина має засвоїти чимало культурних надбань. Але чи так уже багато у цьому багажі знань про сучасну культуру та її діячів у своєму рідному місті? З іменем керівника нашого університету М.В. Полякова пов'язана діяльність **культурологічного клубу «В гостях у ректора ДНУ»**. Здавалося б, молодь чекає якихось нових форм спілкування, але цей клуб продовжує діяти й насичувати культурну ауру студентів, викладачів і співробітників. Адже рівень культури в суспільстві вимірюється її місцем у житті кожної людини. Гостями ректора в 2015 році стали: актор, народний артист України В.Й. Крачковський,

ректор Дніпропетровської консерваторії імені Михайла Глінки Ю. М. Новиков, член Національної Спілки письменників України та Національної Спілки театральних діячів України Ю.І. Кібець. Такі зустрічі, безумовно, мають важливий вплив на духовне поле сучасника. Характерним є те, що на засідання клубу приходять студенти з усіх факультетів університету, що свідчить про прагнення молоді долучатися до естетично-духовного пізнання в безпосередньому спілкуванні з представниками культурної еліти нашого краю.

Одним з наріжних каменів освітньо-виховного процесу в ДНУ є причетність кожного викладача, студента, співробітника до імені Олеся Гончара, яке носить наш університет. Численні заходи, пов'язані з пошануванням видатного письменника, сфокусовані на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства. Співробітники Гуманітарного центру мають свою конкретну нішу в цьому процесі – зв'язок з родиною Олеся Терентійовича, зокрема з його сестрою Олександрою Совою. Організуються поїздки студентів та викладачів до будинку, де свого часу мешкав і писав свої уславлені “Прапороносці” Олесь Гончар, збір документів, формування фото- та кіноархіву та інше. Говорячи словами самого Майстра, «суть людини – в її духовній унікальності». Піднесення духовності, гуманізація і гуманітаризація всього навчального процесу – саме те, до чого прагнемо кожним виявом своєї діяльності.

Не лише знайомство з творчістю відомих майстрів супроводжує позанавчальне життя студентства, але й можливість виявити себе як творчу особистість, взявши участь у найрізноманітніших заходах. Такими були : День працівника освіти, засідання творчого клубу «Паростки» (керівник – доцент О.М. Бесараб), «Зустріч зими» та підготовка до Великодня (з участю майстрів петриківського розпису),

поетичний вечір, присвячений 201-річниці від дня народження Т.Г. Шевченка, святкування Міжнародного жіночого дня. На кожному з цих заходів молоді люди могли виявити свої організаторські здібності, таланти, задовольнити культурні потреби. Щоразу всі присутні мали змогу переконатися, наскільки талановиті, креативні, щедрі душею і гранично щирі наші студенти.

У Гуманітарному центрі накопичено значний досвід проведення Днів Європи в університеті з залученням відомих музикантів і співаків нашого міста, які популяризують здобутки європейського мистецтва.

У багатьох заходах Гуманітарного центру бере активну участь **Наукова бібліотека** університету (директор – С.В. Кубишкіна), готуючи до певних подій і дат відповідні книжкові виставки.

Проблема виховання справжнього громадянина полягає і в зверненні уваги молоді людини на соціально-значущі дати й події. Плануються і здійснюються заходи, присвячені річниці визволення Дніпропетровська від німецько-фашистських загарбників, роковинам голодомору 1932-1933 років, Дню вшанування воїнів-афганців, річниці Чорнобильської трагедії, Дню інваліда.

Безумовно, сучасна молода людина, перебуваючи в соціумі, стикається з багатьма проблемами, гармонійне вирішення яких пов'язане з перетіканням духовного й соціального досвіду. Йдеться насамперед про волонтерську діяльність, що поширюється нині на різні верстви населення – ветеранів, інвалідів, сиріт, учасників бойових дій, переселенців. Усе це вимагає координаційних зусиль, зокрема організації різних акцій, заходів, круглих столів, зустрічей тощо. Наприклад, до Дня інваліда було проведено зустріч студентів-волонтерів з різних факультетів університету з представниками Дніпропетровської обласної благодійної організації «Ангел дитинства» (керівник – Н.О. Алексеєва). Психологи університету на

чолі з заступником декана з виховної роботи факультету психології, доцентом З.П. Бондаренко змодельовали програми дій, спрямовані на допомогу різним групам населення.

Гуманітарний центр сприяє діяльності різних форм волонтерства. Це робота триденного студентського табору «TERRANOVA – Світ нових можливостей студентства Дніпропетровщини», організатором якого є Дніпропетровська обласна організація «Промінь» у співпраці з ДНУ імені Олеся Гончара й за підтримки проекту “Українська ініціатива зміцнення громадської довіри” (UCBI).

Пропаганда повноцінного розвитку молоді, охорони й зміцнення її фізичного, психічного та духовного здоров'я пов'язана з **«Школою здорового способу життя»**. У ній висвітлюються сучасні вітчизняні та зарубіжні здобутки у сфері збереження здоров'я. На одній із зустрічей йшлося про медичні та соціальні наслідки вживання пива, вина та слабоалкогольних напоїв (доповідач – старший викладач О.Ю. Шнайдерман).

Аналіз здобутків виховного процесу кожного з факультетів університету вказує на різноманітність форм і методів роботи пов'язаної зі специфікою навчальної діяльності. Ми намагаємося узагальнити досвід кращих кураторів кожного з факультетів університету, провести вибірку креативних форм виховної роботи, зробити дайджести. Кожен факультет виконує конкретну роботу, спрямовану на поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самоврядуванням студентів, розвиток активності й творчої ініціативи студентської молоді, становлення довіри між викладачами та студентами.

Горизонти виховної роботи в нашому університеті - це насправді безмежне поле для творчої діяльності, яка щоразу знаходить свої нові вияви. На кожному факультеті щось неповторне, свій самобутній

підхід до впливу на студентську молодь. Екологи, наприклад, сполучають навчання з низькою природоохоронних акцій, даючи їм інколи навіть епатажні назви (таких, як «Новий рік без убивства» – щодо збереження ялинок); філологи вирізняються мистецькими здобутками (вистави, концерти, поетичні конкурси, вечори і тощо); хіміки створюють атмосферу довіри через справжній феєрверк професійно орієнтованих заходів, у яких беруть участь більшість студентів факультету; психологи, соціологи втілюють свої професійні знання у практиці сучасного волонтерства, до якого залучають представників усіх факультетів; історики, політологи, журналісти розвивають різноманітні дискусійні форми спілкування, наповнюють новим змістом клубну роботу; цікавим є досвід представників точних наук у створенні інтернет-видань й різноманітних квестів.

Усе це свідчить про те, що ініціатива молоді, поєднуючись з досвідом виховної роботи на факультетах, в університеті уможлиблює реалізацію духовних і культурних очікувань молоді. Але водночас вказують на те, що кожен напрямок діяльності може й повинен вдосконалюватись, а молодь – реалізувати свої творчі здібності.

М.М. Марфобудінова,
*методист I категорії
групи аналізу у сфері
гуманітарної освіти та
виховання молоді*

Волонтерство як стиль життя студентської молоді класичного університету

Волонтерство й добродійність, студентську ініціативну діяльність можна сьогодні розглядати як ресурс соціально-педагогічної та психологічної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності, як активну громадянську позицію молоді у студентському віці, як ресурс допомоги вимушеним переселенцям та постраждалими від воєнних дій на сході країни, як ресурс формування готовності студентської молоді до роботи у волонтерських об'єднаннях у непередбачуваній ситуації та професійного самовизначення, як бренд волонтерського центру вищого навчального закладу, яким є наш класичний Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара.

Характерно, що добродійність, яка йде від молодих людей студентського віку, стає сучасним стилем їх життя, своєрідним брендом, цінністю їх світогляду. Поняття «бренд» у наших твердженнях використано неспроста. Брендом можна назвати не тільки продукт, а й певну діяльність людей, те, що легко впізнається, має привабливі характеристики: гарантовану якість, публічність, загальновідомість, логотип, поширеність та важливість. На думку вченого І.Б. Попова, бренд – це форма існування межі корисності, добродійництва у світі, що сприймається людьми. Зауважимо, що ця думка гармонійно вплітається в контекст ідеї волонтерської роботи.

Волонтерська робота як ідея соціального служіння майже настільки ж давня, як і поняття «соціум». В історії людства не було

жодного суспільства, байдужого до ідей добровільної та безкорисливої допомоги, без людей, для яких способом самореалізації, самовдосконалення, спілкування з іншими була праця на благо тієї спільноти, у якій людині довелося народитися й жити.

Нам варто пригадати сторінки історії, які засвідчують витoki добродійності. У ті далекі часи благодійництво вважалось нормою світського життя, доброю рисою особистості кожного, хто хотів бути причетним до справ громади, ознакою нового, перспективного етапу розвитку суспільства. Розвитку того, що неодмінно буде відлунюватися в майбутньому. Збережені матеріали дають нам уявлення про тих, хто дбав про інших, хто своєю турботою і добрими справами поліпшував життя багатьом нужденним і бідним людям.

Для нас становить інтерес наукова знахідка О. Безпалько щодо започаткування волонтерської роботи в Англії, а пізніше й у США, студентами, які працювали здебільшого з населенням у сетльмент-центрах, що виникли за аналогією з європейськими кварталами в колоніях як центри соціальної допомоги для місцевого населення та як благодійні установи на зразок Тойнбі-холу, заснованого священиком С. Барнетом 1884 р. в бідному районі Лондона. Цей заклад функціонував за рахунок приватних пожертвувачів і дав поштовх до створення понад 400 благодійних установ в англійських та американських містах. Студенти, які об'єднувалися на волонтерських засадах у невеликі групи, а пізніше – у добровільні товариства, оселялися в найбідніших кварталах Лондона, а потім – у багатьох міських районах усієї Великої Британії, щоб по-справжньому відчувати всі незручності бідності та проводити безпосередню соціальну роботу. Вони були провідниками освіти, різних видів культурної діяльності, помічниками місцевих жителів у вирішенні соціальних проблем та наданні допомоги нужденним [1, с. 72].

Наведені факти засвідчують, що волонтерська робота започаткувалася в ХІХ ст., у час поширення громадської благодійності, кульмінацією чого стало створення сетльмент-центрів, де зародилися окремі напрями та форми соціальної роботи. Самі ж сетльменти стали прообразом багатьох сучасних інституцій, які успішно функціонують у територіальних та етнічних громадах різних країн. Отже, є підстави стверджувати, що волонтерська робота зародилася і як студентський волонтерський рух.

Особливо актуальними є факти виникнення волонтерського руху саме в студентському середовищі, питання поширення благодійності за часів Катеринослава. Бо відомо, що Дніпропетровщина в усі часи має сильну традицію благодійництва, а її історія знає багато імен достойних людей, місць та подій, що впливали на розвиток не тільки міста, але й всієї країни. До благодійних закладів належали і Опікунство дитячих притулків, місцеве відділення Товариства Червоного Хреста, десятки товариств допомоги незаможним учням місцевих закладів освіти тощо. Відомі вчені, педагоги та студенти Дніпропетровського інституту народної освіти теж не були виключенням із яскравих прикладів доброчинної справи того та пізнішого часу. Створені товариства допомоги студентам й учням опікувалися не лише проблемами студентської молоді, а й допомагали сиротам із притулків, шкіл та дитячих установ [2, с. 335–341; 4; 5].

Говорячи про доброчинність, відзначаємо, що прояви благодійництва в Україні існували здавна, поступово переростаючи у стійкі традиції, що жили століттями й переходили із покоління в покоління, як найкращі здобутки людства, і сьогодні продовжуються у волонтерванні тих, хто вважає цю діяльність важливою, милосердною й адресною. Естафету цієї справи було надійно прийнято і нашими сучасниками – студентською молоддю.

Про діяльність волонтерів та їх Центру соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ імені Олеся Гончара є достатня кількість наукових статей, публікацій, відео сюжетів тощо [1; 2; 3; 5]. Хочемо додати ще декілька сторінок діяльності студентів-волонтерів нашого університету за останній час.

Нагадаємо, що основними напрямками діяльності центру волонтерства є: підготовка студентів до професійної діяльності у процесі навчання (аудиторна робота), вплив якого залежить від реалізації його можливостей, що втілюються у змісті, організації та методах навчання, особистості викладача; реалізація особистісних і професійних якостей, знань та вмінь студентів, їх професійне зростання, що сприяє розширенню кола своїх інтересів, професійному й особистісному самоутвердженню, у позааудиторній роботі (наукове товариство, навчання у школі волонтерів, діяльність тренерської студії тощо); здійснення професійних функцій у ході безпосередньої участі студентів у позанавчальній волонтерській роботі шляхом надання соціальних послуг тим, хто цього потребує.

За останній період у діяльності волонтерського центру з'явився ще один напрям – це соціально-психолого-педагогічний супровід членів родин з числа переселенців зі східних областей, родин загиблих воїнів у АТО, школярів та студентів із тимчасово окупованих територій, які навчаються у навчальних закладах міста; матеріальна допомога мешканцям Донбасу та воїнам у зоні АТО, організаційна робота з підготовки волонтерів з числа студентів до цієї роботи. Підтримка цього напрямку діяльності відчутна з боку ректорату університету, ради студентів та деканатів факультетів.

У контексті виховання високоосвіченої, національно свідомої особистості фахівця нового часу сьогодні особливо важливим є концептуальне осягнення військово-патріотичного виховання

студентської молоді. Привертає увагу одне із завдань реалізації цього напрямку виховання – пошук та реалізація сучасних форм і методів національно-виховної та військово-патріотичної роботи зі студентською молоддю, узагальнення його позитивного досвіду.

З огляду на це можна переконливо стверджувати, що скоординовано діяльність ректорату, деканатів, кафедр, кураторів, органів студентського самоврядування у справі національно-військово-патріотичного виховання студентської молоді та здійснено сучасне інформаційне забезпечення військово-патріотичного виховання студентства університету, активне залучення до реалізації цього виховання молоді громадських та благодійних організацій, освітніх, наукових та культурних установ Дніпропетровщини й України в цілому [6, с. 7].

Зрозуміло, що реалії сьогодення вимагають від особистості навичок швидкої адаптації до різноманітних явищ соціального середовища, умінь приймати самостійні відповідальні рішення та долати життєві перепони, активізувати особистісний потенціал для самореалізації та самоствердження в різноманітних сферах людської життєдіяльності.

Проблема життєвого самовизначення молодого покоління, його патріотизму, усвідомлених громадянських учинків, оволодіння навичками життєтворчості та соціальної компетентності все більше привертає увагу широких кіл науковців та практиків.

За останні роки були розроблені та впроваджені освітньо-виховні програми, основною метою яких стало формування у молоді здорового способу життя, розвиток психологічної, екологічної, правової культури, утвердження патріотизму та національної самосвідомості молоді, поглиблення процесу формування основ гуманістичного світогляду, пріоритетності моральних, культурних, національних та

загальнолюдських цінностей, що сприяє зміцненню духовної, моральної єдності суспільства; формування в молоді характерних рис патріота: активна підтримка і розвиток Української державності, дотримання Конституції України.

Особливо це стосується дбайливого ставлення до національних багатств, до усвідомлення значущості поваги до рідної землі, готовності до захисту Батьківщини, пошана до історичної пам'яті, любові до рідної культури й української мови, національних свят і традицій, збереження та зміцнення власної ідентичності. Так, в історію ДНУ імені Олеся Гончара вписані героїчні сторінки сьогодення: мужній приклад асистента кафедри політології факультету суспільних наук і міжнародних відносин Павла Миколайовича Левчука, стрільця-зенітника, солдата 25-ї окремої Дніпропетровської повітряно-десантної бригади, який загинув в ніч з 13 на 14 червня у літаку ІЛ-76, збитому над Луганськом, Сергія Петрова, випускника факультету суспільних наук і міжнародних відносин 2011 року за спеціальністю «Політологія», який загинув 18 січня, захищаючи підступи до Донецького аеропорту у лавах зведеного загону бійців 95-ої аеромобільної та 93-ої механізованої бригад; Олександра Чернікова, випускника факультету систем і засобів масової комунікації, який у званні молодшого сержанта пройшов усі «гарячі точки» АТО, і загинув біля Донецького аеропорту під Авдіївкою. У списку загиблих героїв, імена яких назавжди вписано в історію університету, – Олексій Тищик, випускник юридичного факультету, Володимир Градиський, випускник механіко-математичного факультету, Денис Гаврюшин, випускник юридичного факультету. Надзвичайно важливою подією у контексті цього напрямку роботи є відкриття меморіальної дошки у навчальному корпусі в пам'ять про загиблих воїнів у зоні АТО – випускників університету.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара є єдиним в освітньому просторі регіону, який здійснює цю гідну справу заради виховання майбутніх поколінь студентської молоді.

Відзначаємо, що в арсеналі форм і методів волонтерської роботи є й інноваційні технології. Так, Соціально-психологічною службою ДНУ імені Олеся Гончара (керівник доцент В.І. Лазаренко) разом із Центром соціальних ініціатив і волонтерства університету (керівник доцент З.П. Бондаренко) розроблено соціальний проект «Партнерська підтримка студентської молоді з числа переселенців із тимчасово окупованих територій».

Метою проекту є створення умов для підвищення соціальної активності серед студентської молоді з числа переселенців із тимчасово окупованих територій у розв'язанні своєї ситуації; залучення студентської молоді і викладачів до волонтерської роботи; психотехнічна підготовка студентів і психологів-практиків, які могли б у подальшому надавати різні види психологічної допомоги. Для досягнення цієї мети організована робота навчально-розвивальних груп: «Соціальне проектування» – розробка і підтримка у реалізації соціальних проектів, залучення до волонтерської роботи та «Технології соціально-психологічного консультування» – психотехнічна підготовка студентів і практичних психологів. Заняття в цих групах, які студенти охоче відвідують, проводять досвідчені психологи служби.

На наш погляд, психологічна підтримка студентів-переселенців полягає у тому, щоб допомогти їм гармонізувати їхні емоційні стани, усвідомити непередбачувану ситуацію, працювати над особистісним цілепокладанням тощо. Оскільки кожен психологічний феномен має соціальну природу, вважаємо за необхідне працювати і з соціальним оточенням переселенців – студентами, викладачами,

адміністративним персоналом ВНЗ. Для того, щоб надавати партнерську підтримку, необхідно змінити ставлення до переселенців: зрозуміти їхній стан, усвідомити, яка допомога їм дійсно необхідна.

У форматі цього проекту створений консультаційний центр, який здійснює індивідуальне соціально-психологічне консультування як силами працівників Соціально-психологічної служби, так і за допомогою консультантів-волонтерів. З'явилися і нові форми роботи: ініціативи щодо допомоги студентам з Донбасу й Криму, які навчаються в ДНУ імені Олеся Гончара. Актуальними для студентів і викладачів зі східних областей України є різні сучасні форми роботи: студентські форуми, круглі столи, благодійні ярмарки, сесії-тренінги та виїзні семінари-тренінги тощо.

Завдячуємо розробці проекту «Партнерська соціально-психологічна підтримка студентської молоді з числа переселенців з тимчасово окупованих територій», який спрямований на надання комплексної соціально-психологічної допомоги, керівнику СПС ДНУ імені Олеся Гончара доцент Лазаренко Вікторії Іванівні й усій її команді.

Створення умов для підвищення соціальної активності студентів-переселенців у вирішенні власних проблем; залучення студентської молоді і викладачів до волонтерської роботи; психотехнічна підготовка студентів-психологів і психологів-практиків, які могли б надавати психологічну допомогу; організація роботи груп самопомоги під керівництвом практичних психологів Соціально-психологічної служби для студентів-переселенців у гуртожитках та на факультетах, волонтерська та самоврядувальна робота є тими факторами, які позитивно впливають на особистість студента з тимчасово окупованих територій, процес її адаптації. Активними учасниками громадської роботи й волонтерства є студенти факультетів

психології (Гейсин Антон, Дагаєв Нікіта, Грібанова Христина), біології, медицини й екології, ФСЗМК, ФУІФМ та інші.

Отже, проект «Партнерська соціально-психологічна підтримка студентської молоді з числа переселенців з тимчасово окупованих територій» спрямований на надання комплексної соціально-психологічної допомоги. А саме, на створення умов для підвищення соціальної активності студентів-переселенців у вирішенні власних проблем; залучення студентської молоді і викладачів до волонтерської роботи; психотехнічна підготовка студентів-психологів і психологів-практиків, які могли б надавати психологічну допомогу; організація роботи груп самодопомоги під керівництвом практичних психологів Соціально-психологічної служби для студентів-переселенців у гуртожитках та на факультетах ДНУ імені Олеся Гончара.

Діяльність певних структур університету щодо розвитку нового волонтерського й благодійного бачення сутності патріотизму, шанобливого й толерантного ставлення до людей, які захищають країну на Сході та у зоні проведення АТО, до поранених, які знаходяться на лікуванні у медичних установах міста, набула широкого розгортання. Так, студенти здійснюють волонтерську роботу з пораненими військовими, які знаходяться на лікуванні у медичних установах міста, надаючи їм певні благодійні послуги, а також беруть активну участь у благодійних заходах. Так, це організація концертів у обласному військовому шпиталі, збір речей, продуктів та надання певних соціально-психологічних послуг тощо.

Окремо можна говорити і про наповненість волонтерування новими формами, методами й підходами у координаційному центрі «Допомога Дніпра», у волонтерському штабі «Вокзал-Дніпро», у військкоматах міста тощо. Студенти університету чи не єдині, які беруться до волонтерської справи у місті динамічно, швидко й творчо.

Школа волонтерів допомагає освоювати студентам нові напрями, методи й форми волонтерської роботи.

Отже, волонтерство й добродійність у контексті військово-патріотичного виховання нами розглядається як метод виховання студентської молоді та як ресурс соціально-педагогічної та психологічної допомоги вимушеним переселенцям і постраждалими від воєнних дій на Сході країни, як ресурс формування готовності студентської молоді до роботи у волонтерських об'єднаннях у непередбачуваній ситуації та їх професійного самовизначення.

Можна стверджувати, що в університеті створена ефективна виховна система військово-патріотичного виховання молоді з використанням волонтерства як фактору соціального й професійного становлення й особистісного розвитку студентів.

Зауважимо, що моделюючи систему організації волонтерської роботи, ми керувалися основними принципами загальної теорії систем, принципами волонтерства, а також виховними функціями. З огляду на це, нами визначено, що організація волонтерської роботи – диференційоване та взаємно упорядковане об'єднання індивідів та груп, які здійснюють добродійну діяльність на основі загальних цілей, з допомогою різноманітних педагогічних засобів, спрямованих на вирішення соціальних проблем, заради добробуту й процвітання особистості і суспільства загалом. Саме від рівня організації волонтерської роботи студентів багато в чому залежить якість їх професійної підготовки, а ефективність організації волонтерської роботи у ВНЗ залежить від участі його керівництва, яке забезпечує тісний взаємозв'язок із суб'єктами організації волонтерської роботи, й створює належні умови.

Отже, волонтерську роботу ми розглядаємо як складову професійної підготовки фахівців у галузі освіти, як фактор

особистісного розвитку, набуття професійно важливих знань, умінь та якостей, як умову успішної самореалізації й соціального становлення, як стиль життя сучасної молоді. Зазначаємо, що можливості щодо успішного навчання, розвитку, здобуття професії, зайняття активної громадянської позиції у ДНУ імені Олеся Гончара є. Це й волонтерство і громадська та наукова робота, які нами розглядаються як ресурси соціально-педагогічної та психологічної допомоги вимушеним переселенцям і постраждалими від воєнних дій на сході країни, як ресурс формування готовності студентської молоді до роботи у волонтерських об'єднаннях у непередбачуваній ситуації та їх професійного самовизначення.

Список використаної літератури

- 1.Бондаренко З.П. Добročинність та волонтерство як веління часу / Думки, підказані серцем. / ідея та заг. ред. М.В. Полякова; авт.-упоряд. В.В. Іваненко, Н.П. Олійник. – Д. : Вид-во ДНУ, 2011. – С. 70-81.
- 2.Бондаренко З. П. З історії розвитку благодійної діяльності та волонтерства в Катеринославі / Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – Вип. 8. – Кн. 2. – К., 2005. – С. 335–341.
- 3.Бондаренко З. П. Модель організації волонтерської роботи в умовах вищого навчального закладу / Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2007. – № 4. – С. 50–59.
- 4.Історія Дніпропетровського національного університету / голов. ред. проф. М.В. Поляков. – Д. : Вид-во ДНУ, 2008. – 308 с.
- 5.Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник. За ред. Т.Л. Лях; авт.- кол. З.П. Бондаренко, Т.В. Журавель, Т.Л. Лях та ін. – К. : Версо-04, 2012. – 288 с.

6.Поляков М.В. Виховання молоді в системі університетської освіти // Думки, підказані серцем. / ідея та заг. ред. М.В. Полякова; авт.-упоряд. В.В. Іваненко, Н.П. Олійник. – Д.: Вид-во ДНУ, 2011. – С. 5–13.

З.П. Бондаренко,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки та корекційної освіти,
заступник декана з виховної роботи
факультету психології, керівник Центру
соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ
імені Олеса Гончара

Соціально-психологічна адаптація першокурсників

Особливу увагу Соціально-психологічна служба ДНУ імені Олеся Гончара приділяє соціально-психологічній адаптації першокурсників. Тому на початку кожного навчального року в “Школі молодого куратора” проводиться серія зустрічей з керівниками академічних груп перших курсів і кураторами-початківцями. Такі заняття присвячені обговоренню адаптаційних механізмів, динамічних процесів розвитку малої (академічної) групи, віковим психофізіологічним особливостям першокурсників та психічним станам, які супроводжують ці процеси. У цей же час планується робота психологів соціально-психологічної служби ДНУ імені Олеся Гончара з академічними групами. Йдеться про надання допомоги студентам і кураторам під час адаптації студентів-першокурсників до умов навчання в ДНУ імені Олеся Гончара.

Упродовж першого півріччя в самих академічних групах під час ОВР (за навчальним планом) проводяться тренінгові заняття за актуальною тематикою (згуртованість групи, налагодження міжособистісних стосунків, поведінка в конфліктних ситуаціях, лідерство, психологічний клімат у групі, розвиток особистісних якостей та інше).

Для визначення актуальних проблем і шляхів надання допомоги студентам-першокурсникам і кураторам було проведено психодіагностичне дослідження соціально-психологічної адаптованості студентів-першокурсників та опитування про труднощі, з якими вони стикаються протягом першого року навчання.

У психодіагностичному дослідженні взяли участь 377 студентів різних факультетів. Виявлено, що особистісний адаптаційний потенціал першокурсників переважно низький та задовільний, а його складові в основному задовільного рівня. Самооцінка психічних станів у студентів-першокурсників вказує на середні показники тривожності та фрустрованості й підвищені – агресивності та ригідності. Наприклад, студенти-першокурсники мають підвищений рівень ситуативної та середній рівень прояву особистісної тривожності. На етапі адаптації до навчання в ДНУ імені Олеся Гончара для подолання труднощів обирають переважно поведінкові стратегії встановлення соціальних контактів і пошук соціальної підтримки. Близькими за рівнем прояву є стратегії – обережні дії, асертивні дії, непрямі (маніпулятивні) дії. Найменше студенти обирають такі стратегії подолання, як агресивні, імпульсивні, асоціальні дії, уникання. Під час адаптації до навчання першокурсники обирають передусім просоціальні стратегії подолання труднощів і найменше схильні до вибору асоціальних стратегій.

Для з'ясування труднощів у процесі адаптації були опитані 45 кураторів перших курсів 13-ти факультетів та 392 студенти першого курсу факультетів: психології, юридичного, історичного, систем і засобів масової комунікації, суспільних наук та міжнародних відносин. Отримані результати дозволили умовно об'єднати в декілька груп труднощі, з якими зустрічаються першокурсники. Найзначнішу групу становлять саме *навчально-організаційні проблеми*, на які приблизно однаково вказують і педагоги, і студенти. Наприклад, куратори 35% труднощів пов'язують з відсутністю навичок самостійної роботи та 25% – з відсутністю мотивації до навчання, 12% – з пропусками занять, що в цілому й призводить до проблем в адаптації до навчання.

Студенти 60% проблем пов'язують з організацією навчання, а саме з навчальним процесом та стосунками з викладачами.

Дещо меншу, але важливу частку складає група так званих *інтерактивно-комунікативних проблем*, що стосуються взаємин першокурсників з викладачами й однокурсниками. Зокрема, куратори зазначають, що 15% труднощів адаптації першокурсників припадає на конфлікти між однокурсниками. Самі ж студенти-першокурсники 31% проблем (третьої частини труднощів) пов'язують із взаємодією з однокурсниками та викладачами, тобто з налагодженням міжособистісних стосунків у новому для них колективі. За оцінками кураторів, психологічний клімат в 60% студентських груп задовільний і потребує незначних втручань, а в 28% у групах – недостатньо задовільний, що потребує втручання, проведення додаткових психолого-педагогічних заходів.

Виникненням труднощів адаптації першокурсників можливе й у *особистісній сфері*. На думку кураторів, 15% проблем адаптації пов'язані з особистісними якостями студентів (важкий характер, егоцентричність, конфліктність, сором'язливість, некоммунікабельність та інше). Показово, що й студенти пов'язують 17% проблем адаптації до навчання з особливими якостями. Результати досліджень засвідчують, що ефективність процесу соціальної адаптації залежить насамперед від організації навчального процесу, психологічного комфорту особистості, ціннісних орієнтацій, рівня мотивації, взаємодії між студентами й викладацьким складом, самоорганізації і самоконтролю, комунікативних і організаторських здібностей, особистісних якостей студента.

Освітнє середовища ВНЗ сприяє успішній адаптації студентів до навчання в початковий період їхньої освіти у вищій школі. Удосконалення освітнього середовища, його оптимізація забезпечують

корекцію й профілактику проявів дезадаптації, прискорення адаптації, поліпшення самопочуття й підвищення особистої активності студентів і кінець кінцем – успішність їхнього навчання. Тому Соціально-психологічна служба ДНУ імені Олеса Гончара вбачає свою місію в наданні психологічної допомоги першокурсникам під час адаптації до навчання та кураторам перших курсів у формі *індивідуальних консультацій та групових занять*.

Для кураторів перших курсів з питань ефективного впливу на групу студентів і оволодіння додатковими знаннями з питань:

- психологічних характеристик особистості;
- соціально-психологічного клімату колективу;
- групової динаміки та згуртованості колективу;
- статусних ролей і лідерських позицій у групі;
- стилів ефективного управління колективом;
- бар'єрів спілкування і шляхів їх подолання;
- конфліктів та шляхів їх попередження та вирішення;
- мотивації навчання та психологічних бар'єрів у навчанні;
- міжкультурних особливостей та психологічних бар'єрів спілкування з іноземними студентами.

Для студентів-першокурсників з питань:

- ефективного спілкування та засобів конструктивної поведінки;
- розвитку адаптивних навичок і впевненої поведінки;
- профілактики вживання молоддю психоактивних речовин;
- соціально-психологічного клімату в колективі;
- благополуччя в сім'ї;

- стосунків між батьками і дітьми;
- виходу із життєвих криз – нових можливостей та профілактики;
- конфліктів, шляхів їх попередження та вирішення;
- гендерних ролей, стереотипів, статевої подібності та відмінності;
- самоменеджменту і працевлаштування;
- емоційної культури особистості та інше.

Для першокурсників, їхніх батьків і кураторів Соціально-психологічною службою надаються індивідуальні консультації. Працюють консультативні пункти на базі навчальних корпусів № 1; 2; 9 та гуртожитків № 1; 3 та 4.

На факультетах проводяться групові тренінгові заняття за тематикою соціально-психологічної адаптації молоді до навчання у вищому навчальному закладі (згуртування групи, психоемоційна регуляція в ситуаціях напруги, мотивація до навчання тощо).

Якщо на початку (перший і другий курси) відбувається адаптація студентів до освітнього та соціокультурного середовища вишу, то на старших (третій і четвертий курси) – до обраної професії та спеціальності. Тому зі студентами 3-4 курсів Соціально-психологічна служба проводить заняття з професійного самовизначення та працевлаштування.

Соціально-психологічна служба ДНУ імені Олеся Гончара в межах діяльності свого психологічного блоку «Школи здорового способу життя» проводить групові тренінгові заняття за такими темами: «Профілактика вживання молоддю психоактивних речовин», «Емоційна культура та саморегуляція», «Життєві кризи: профілактика та нові можливості».

У тренінговому занятті «Внутрішньосімейні стосунки як запорука психологічного здоров'я та благополуччя людини» взяли участь студенти факультетів: психології, геолого-географічного, економічного, прикладної математики, суспільних наук і міжнародних відносин, Центру соціальних ініціатив та волонтерства ДНУ імені Олеся Гончара.

Підбірка світлин з занять Соціально-психологічної служби ДНУ імені Олеся Гончара зі студентами:

В.І. Лазаренко,
кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціальної
психології та психології управління, керівник
Соціально-психологічної служби ДНУ імені Олеся Гончара

Традиції, оригінальність та інновації

(Огляди виховної роботи на
факультетах ДНУ
імені Олеся Гончара)

ВІД НАУКИ КМІТЛИВА
ГОЛОВА НЕ ВТОМИТЬСЯ

Ім'я механіко-математичного факультету ДНУ імені Олеся Гончара міцно пов'язано із традиціям КВК – Клубу веселих та кмітливих. Команда КВК Дніпропетровського державного університету здобула свого часу надзвичайну популярність і надовго прославила Alma Mater. І сьогодні студенти механіко-математичного факультету залишаються такими ж кмітливими, моторними, веселими, відповідальними й працелюбними, як їхні талановиті попередники. Вони люблять жартувати і зі сцени, продовжуючи брати участь в іграх КВК, і в повсякденному житті. Наприклад, відбулася жартівлива акція «Мех-мат без мата», спрямована на боротьбу проти лихослів'я і заодно – на збір коштів на користь рідного факультету.

Як і в усіх підрозділах ДНУ, на механіко-математичному факультеті у 2014-2015 роках активізувалася волонтерська робота. Була проведена благодійна акція «Ви назавжди у нашому серці» для збору коштів бійцям у зоні АТО, зібрані речі і для поранених солдат, які лікуються у міському госпіталі, відбувся

благодійний квест «З ліхтариком» для збору коштів українській армії, зібрані кошти на лікування студента Єгора Сидоренка. Студенти факультету показали себе творчо обдарованими й національно свідомими, узявши активну участь у таких міжфакультетських та міжвузівських заходах як День української молоді, благодійний ярмарок міста, «Кубок Ректора», «UNIVER VOICE», благодійний флешмоб на стадіоні ДНУ імені Олеся Гончара.

PER ASPERA AD ASTRA

Діяльність фізико-технічного факультету спрямована на підготовку науково-технічної еліти нашої країни. Його випускники допомагають людству в освоєнні космічного простору, несучи славу України по всьому світу. Тому педагогу ФТФ, особливо куратору, важливо розуміти роль, яку він відіграє у професійному становленні майбутніх конструкторів і машинобудівників та формуванні кожної особистості. Пріоритетним напрямком в організації виховного процесу є індивідуальний підхід до виховання особистості студента, стимулювання саморозвитку і самовиховання, духовного пошуку та створення адекватного виховного середовища. Мета куратора – навчити студентів самоорганізовуватися, виявляти якості лідера чи виконавця в професійній діяльності.

На факультеті особлива увага приділяється вихованню любові до спеціальності, розуміння її важливості й величі. Наприклад, екскурсії до виставкового комплексу Національного центру аерокосмічної освіти молоді імені А.М. Макарова та музею ракетно-космічної техніки в корпусі №6 надовго запам'яталися першокурсникам.

Незважаючи на складність навчання на фізико-технічному факультеті, студенти знаходять час і для творчості, і для спорту, і для

добрих справ. Скажімо, у грудні традиційно відбувається благодійний ярмарок до Дня святого Миколая, а також аукціон зустрічей, кошти від яких витрачаються на придбання подарунків майбутнім фізтехівцям – дітям, батьки яких є студентами фізтеху (на факультеті зараз 10 студентських сімей, що мають дітей). Студенти факультету беруть активну участь у спортивних змаганнях «Кубок ДП «КБ «Південне»», виборюють призові місця з футболу, волейболу та баскетболу. Помітним на факультеті стало відновлення командою членів Ради студентів факультетського телебачення «ФТФ ТВ».

ЛІРИЧНІШІ ЗА ЛІРИКІВ

Незважаючи на складність обраної спеціальності, необхідність стежити за всіма новинками в галузі інформаційних технологій (а вони з'являються ледь не щодня!), студенти факультету фізики, електроніки та комп'ютерних систем активно беруть участь в організаційно-масових заходах, інтелектуальних конкурсах («Що? Де? Коли?», «Брейн-ринг» тощо), охоче залучаються до спортивних змагань, випуску факультетської газети. А те, що на факультеті ведеться активна волонтерська діяльність, свідчить, що фізикам не менше, ніж «лірикам», притаманні людяність, доброта й співчутливість. Чільне місце на факультеті посідає організаційно-масова робота, спрямована на виявлення і розвиток творчого потенціалу студентів. Отримані таким чином неоціненний досвід та навички, знання й уміння стануть відмінним фундаментом для побудови успішної кар'єри. Активісти беруть участь в культурно-масових заходах різного рівня – організації дозвілля студентів, організації й проведенні різноманітних розважальних заходів,

проведенні культурно-масових заходів різного рівня – організації дозвілля студентів, організації та проведенні розважальних заходів, зокрема традиційних Дня першокурсника ФФЕКС та Дня ФФЕКС, адаптації першокурсників до життя в університеті, організації конференцій, круглих столів та наукових семінарів, систематизації інформації про можливості наукових публікацій та участі в наукових проектах.

На факультеті ефективно здійснюється інформаційна та комунікативна підтримка всіх заходів студентських рад ФФЕКС. Робота в цьому напрямку сприяє отриманню студентами нових навичок в галузі реклами та PR, що може знадобитися майбутнім програмістам та адміністраторам комп'ютерних систем, надає можливість познайомитися з новими людьми й розвинути свою комунікабельність. Досягнення студентів факультету висвітлюються у факультетських, університетських та міських ЗМІ; регулярно здійснюється випуск звітів та фотозвітів з проведеної наукової чи організаційно-виховної роботи, випускається факультетський журнал «Рубильник».

Активно проводиться спортивно-масова робота, зокрема групові чемпіонати ФФЕКС з різних видів спорту (футболу, баскетболу, волейболу, міні-футболу, настільного тенісу, шахів); особисті чемпіонати з нетрадиційних видів спорту (більярду, боулінгу, скейтборду, футбольного фрістайлу); організація та проведення розважальних та спортивно-туристичних змагань на природі; пропагування здорового й активного способу життя. Належна увага приділяється й соціальній роботі – підтримці студентів, які належать до соціально незахищених категорій населення, організації благодійних заходів, спрямованих на допомогу людям, котрі опинилися в складній життєвій ситуації.

Студенти факультету фізики, електроніки та комп'ютерних систем беруть участь у волонтерському русі, що об'єднує чуйних людей, які бажають працювати на користь тих, хто цього особливо потребує. Активісти-волонтери регулярно проводять різноманітні соціальні акції: «Не будь байдужим!», «День донора ДНУ імені Олеса Гончара», виїзди в дитячі будинки, зокрема «Берегиня», працюють з дітьми з реабілітаційних центрів, відвідують будинки ветеранів. Усі ці різноманітні види організаційно-виховної діяльності відбуваються під керівництвом кращих кураторів факультету, які завжди готові прийти на допомогу, порадити, підтримати й зрозуміти.

КЛЮЧ ДО НАУК

Як стверджує крилатий вислів, математика – двері й ключ до всіх наук. Розум, натренований математичними операціями, здатний досягнути завдання будь-якої складності, зрозуміти важливість і доцільність будь-якої справи. І хоч на факультеті прикладної математики, звичайно, першочергова увага надається навчанню, дисципліні, контролю відвідування занять й успішності, у майбутніх програмістів залишається час для творчості, доброчинності й розваг.

Наприклад, студентська рада ФПМ разом з культурно-масовим сектором організувала благодійний «Аукціон побачень», кошти від якого було передано дитячому будинку №3. Підтриманий студентами інших вищих навчальних закладів, цей проект вийшов на міський рівень. Проект благодійного фонду «Сильні духом» сприяв проведенню на факультеті акції «Щастя на крилах», скерованої на збір коштів для організації дитячого реабілітаційного центру «Дім казки», на допомогу дітям, які намагаються здолати розсіяний склероз.

На факультеті популярним став вислів: «Спорт сьогодні – спорт завжди», адже заняття спортом дисциплінують тіло, а відтак і розум, який у математика має бути гнучким і загартованим. Студенти провели чемпіонат з футболу; щотижня відбуваються змагання з шахів.

Туристичні маршрути ФПМ – це екскурсії на острів Хортиця (включно з кінним театром), в Софіївський парк в Умані. Здійснювалися також закордонні поїздки у близьке зарубіжжя. Мандруючи, студенти-математики розширюють свої пізнавальні горизонти, відкриваються для нових вражень та ідей.

Долаючи премудрощі прикладної математики, організовуючи дозвілля чи допомагаючи тим, хто цього потребує, студенти ФПМ завжди відчують підтримку своїх кураторів, безмежній турботливості й уважності яких можна лише дивуватися.

ПЕДАНТИЧНІСТЬ, ДБАЙЛИВІСТЬ І... ТВОРЧІСТЬ

Дбайливість, точність, але й творчий підхід – те, чого вимагає хімічна наука. Такі риси необхідно виховати в майбутніх хіміках, і саме тому у виховній роботі на хімічному факультеті найважливіший акцент – на індивідуальному підході. Студенти-хіміки з перших років навчання глибоко засвоюють розуміння своєї професійної відповідальності. Мабуть, тому в академічних групах на факультеті більшість виховних заходів проводиться з ініціативи самих студентів.

Студенти-хіміки – надзвичайно хазяйновиті, адже копітка робота з реактивами й сполуками виховує відповідальність, терплячість і послідовність. Можливо, саме цим пояснюються їхні зацікавлення господарськими справами, любов до чистоти. Наприклад, за

ініціативою студентів у гуртожитку створено гуртки «Господарочка», крою та шиття, «Клуб молодої сім'ї», «Технічне моделювання», проводиться конкурс кулінарів «Чиї млинці смачніші?». Улюбленими для студентів – мешканців гуртожитку стали щорічні конкурси на кращу кімнату, блок, поверх. Студентський гуртожиток №7 багато років поспіль був переможцем обласного огляду-конкурсу «Кращий студентський гуртожиток» серед гуртожитків вишів III-IV рівня акредитації.

Майбутнім хімікам притаманний і потяг до творчої реалізації в різних видах мистецтва. Наприклад, на факультеті діють клуби «Музика серця», «Танцювальна елегія», КВК, фотовиставки «Будні хімічного факультету», а факультетська газета «Реторта и К°» надзвичайно популярна серед студентів.

Неабияка увага приділяється й патріотичному вихованню, збереженню історичної пам'яті й плеканню національної самосвідомості. Студенти-хіміки в березні 2014 року взяли участь в акції «Єдина Країна», співали Гімн України в Палаці Спорту Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, марш вишиванок на Європейській площі у квітні й травні 2014 року також відбувся за участі студентів хімфаку. У травні 2014 року студенти групи ХФ-13-1 долучилися до Всеукраїнській акції «Зі сходу на захід» у межах програми «Єдина країна».

Велике значення для вихованців хімічного факультету має їхня волонтерська діяльність. Наприклад, відомою є щорічна благодійна акція до Дня Святого Валентина «З рук в руки», під час якої студенти збирають кошти і книжки для дітей-сиріт з дитячого будинку №1. Майбутні хіміки взяли участь у сортуванні одягу та інших речей для біженців з Донбасу в благодійному центрі «Допомога Дніпра».

Куратори надають методичну допомогу у формуванні колективів академічних груп, становленні особистості студента як інтелігента і спеціаліста народного господарства.

КНИГА ПРИРОДИ – НЕВИЧЕРПНЕ ДЖЕРЕЛО ПІЗНАННЯ

На факультеті біології, екології та медицини зібралися люди, об'єднані міцною, невичерпною любов'ю – любов'ю до природи й людини як її гармонійної складової. Тож не дивно, що основні напрями організаційно-виховної діяльності на факультеті прямо пов'язані із професійною – це постійна спільна турбота викладачів і студентів про благоустрій та озеленення території біля навчальних корпусів, бібліотеки, спортивного комплексу, допомога працівникам Ботанічному саду ДНУ імені Олеса Гончара. Майбутніми науковцями було створено проекти благоустрою та озеленення прилеглої території і деяких ділянок Ботанічного саду нашого університету (зокрема – проект калинового гаю).

На факультеті діє дружина охорони природи (ДОП) «Фенікс», на її рахунку – щорічна акція «Первоцвіт», спрямована на захист зникаючих рослин, а також акція «Новий рік без вбивств», спрямована проти вирубування ялинок. Фітоклуб взяв під свою опіку клумби біля корпусу № 17 та гуртожитку №4 – здавалося б, це дрібниці, але саме з таких свідомих учинків розпочинаються всі великі справи, зокрема й у царині покращення екологічної ситуації в країні.

Студенти й викладачі факультету біології, екології та медицини піклуються не тільки про довкілля, але й про здоров'я нації. ФБЕМ – ініціатор створення в університеті «Школи здорового способу життя»,

завдання якої – валеологічне виховання молоді. Крім того, актуальний кінолекторій «Трансгенізація. Генетична бомба» став відправною точкою для обговорення студентами проблеми генетичних модифікацій, можливих наслідків таких експериментів.

Із бажання потурбуватися, взяти на себе особисту відповідальність не лише за своє майбутнє, не бути байдужим до проблем навколишнього світу виростає органічна потреба допомагати тим, хто опинився в скрутній ситуації. Саме тому на факультеті активно діють волонтерські групи й осередки, які беруть участь у регулярних, щорічних доброчинних заходах, таких, як Всесвітній День донора, поїздки членів студентської ради з подарунками в дитячу лікарню, акція «Моя турбота» – збір речей, іграшок та спортивного інвентарю для вихованців будинку малюка на День Святого Миколая. Великої популярності серед студентів ФБЕМ набула благодійна акція «Студентська кухня», суть якої – у продажі власної випічки й солодощів в орендованому на один день буфеті. Уся виручка від продажів спрямовується на допомогу дітям, хворим на ДЦП.

Виховується на факультеті біології, екології й медицини й національна свідомість, розуміння важливості збереження історичної пам'яті. Наприклад, «День вишиванки» – традиція факультету, що заохочує студентів виявити любов до Батьківщини, проходить щороку. «День пам'яті жертв голодомору 1932 – 1933 років в Україні» – тема виховної години, яка також щорічно проводиться на факультеті.

Студенти ФБЕМ уміють й як слід розважатися, а викладачі допомагають їм організовувати цікаві заходи для культурного розвитку. Свої зустрічі серед студентів факультету продовжив гумористично-розважальний творчий колектив «Botany Club», який було організовано з метою забезпечення дозвілля студентів.

Коло естетичних зацікавлень майбутніх біологів та екологів – Дніпропетровський академічний театр опери та балету, театр одного актора «Крик», молодіжний театр «Верим», Будинок органної музики.

Така висока сумлінність, відповідальність, усебічна розвиненість забезпечується зусиллями викладацького колективу факультету біології, екології та медицини, зокрема кураторів, серед яких є талановита молодь, досвід якої, можливо, варто взяти до уваги й старшим колегам.

З ЛЮБОВ'Ю ДО РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Любити природу, мову, історію, традиції й звичаї своєї держави повинен кожен свідомий громадянин. Але тільки вихованці геолого-географічного факультету ДНУ імені Олеся Гончара можуть похвалитися тим, що їх любов у прямому й переносному сенсі сягає самих надр, що вони знають кожен горбик і западинку, кожен яр і водоймище нашого регіону. Адже на факультеті впевнені: любов до Батьківщини починається з рідного краю.

Саме тому студенти-географи багато подорожують Дніпропетровщиною й усією Україною, поєднуючи набуття професійних навичок із вихованням національної свідомості, естетичного сприйняття дійсності, породженого захопленням красою й етнографічними багатствами нашої землі. Наприклад, першокурсники відвідали Петриківський центр народного мистецтва. Деякі студенти навіть отримали можливість пройти майстер-класи провідних майстрів розпису.

На факультеті велику увагу приділяють чужому досвіду, люблять

слухати розповіді про мандрівки, про звичаї чужих країн. У межах тематичного циклу «З перших уст. Розповіді про сучасні експедиції» відбулася зустріч із отцем Миколаєм (М.В. Нестеровим), який здійснив подорож до індонезійської провінції Папуа (острів Нова Гвінея) і презентував студентам-географам книгу «Письма пиллигрима. Мы все немного папуасы».

Але побачене на власні очі – завжди цінніше, дорожче. Своїми враженнями, проблемами й планами студенти діляться на шпальтах факультетської газети «Еверест», яка виходить в електронній версії.

ПОЧУТИ Й ЗРОЗУМІТИ КОЖНОГО

Допомога, розуміння, співчуття, доброчинність, любов – ось що асоціюється зазвичай із професією психолога. І студенти факультету психології під керівництвом викладачів невпинно продовжують виховувати в собі ці риси, добрими справами підтверджуючи, що правильно обрали професію.

Куратори факультету практикують різні методи виховної роботи, серед яких вагоме місце посідає бесіда, адже для психолога велике значення має як уміння пояснювати, аналізувати, переконувати, так і слухати й сприймати. Згідно з розкладом занять на факультеті проводилися організаційно-виховні години за окремими темами: «Ювілей ДНУ імені Олеся Гончара», «Альма-матер, рідна, як тебе не любити!», «Майдан у моєму серці...», «Єдина моя Україна!», «Бережіть Собори наших душ! (до 95-річчя Олеся Гончара)», «Інклюзивна освіта: міфи та реальність», «Волонтерський рух на Дніпропетровщині», «Ольга Петрівна Косач-Кривенюк – славетна зірка давнього фостерингу», «Історія класичного університету від: Катеринослава до сьогодення», «Благодійність, філантропія та

волонтерство», «Комп'ютери й молодь» тощо. Виховна робота також активізувалася через залучення студентів до участі в різноманітних заходах, наприклад, Дні першокурсника, Дні психолога та інших. Студенти – представники старостату й активу студентської ради брали участь у засіданнях Психологічного дискусійного клубу ДНУ імені Олеся Гончара.

Допомогти будь-кому адаптуватися до зміни життєвих обставин – одне із завдань психолога. Тому у вересні була проведена звітно-виборча конференція та знайомство зі студентами першого курсу, психодіагностична робота і консультування, допомога в гуртожитку.

На факультеті працюють гуртки: «Психологічний дискусійний клуб» (керівники доцент Байєр О.О.; 43 студентів є учасниками), «Кримінальна психологія» (керівник – старший викладач Кутовий К.П.; учасниками є 19 осіб), «Волонтерський рух» (керівник доцент Бондаренко З.П.; 47 членів гуртка) та Студентське наукове товариство (керівник доцент Самошкіна Л.М.; у гуртку 34 особи).

Одним з головних напрямів організаційно-виховної роботи на факультеті є доброчинність, і це не дивно, адже психологи покликані лікувати людські душі, турбуватися про духовне здоров'я нації.

На факультеті здійснюється співпраця з волонтерським центром членів ради студентів щодо розвитку благодійництва та волонтерської роботи у підшефних освітніх закладах інтернатного типу. Традиційними є акції «Від серця – до серця» до Дня Святого Миколая і Дня захисту дітей та «Листи ангелів» за ініціативи Благодійного фонду «Інваліди – за рівність!» щодо опікування 115 дітьми з розумовими та фізичними вадами з Котівської школи-інтернату Дніпропетровської області. Студенти написали 128 листів підтримки цим дітям, за що отримали подяку від керівників школи і фонду. Значущими також є акції «Творімо добрі справи, люди!», «Завітай до

Планети Добра!», «Щастя на крилах» проекту міжнародного Благодійного фонду «Сильні духом» щодо надбання коштів для сприяння будівництву повноцінного дитячого реабілітаційного центру «Дім Казки», допомоги дітям, які долають рак та розсіяний склероз. Акція «Приєднуйся до наших лав творити добро!» спрямована на залучення студентів різних факультетів ДНУ імені Олеся Гончара та інших вузів міста до волонтерської роботи в межах громадського об'єднання «Центр соціальних ініціатив і волонтерства», «Друже, чекаємо на тебе!» та інших.

Успішним є функціонування інтерактивного театру для дітей з особливими потребами «Мальви» у Жовтневому районі. Студенти факультету супроводжували дітей із особливими потребами під час їх участі в новорічному балі «Я маю мрію» для родин дітей та молоді з інвалідністю. Відбулася також поїздка до міста Червонограда Львівської області з театральною виставою «Як бабця вареники ліпила», сценарій якої був написаний учасницею театру «Мальви» Софійкою Алексеєвою. Виступ театру відбувся й на конференції волонтерів 21 травня 2014 року в Палаці студентів. Метою цього заходу була популяризація волонтерського руху серед навчальних закладів міста, презентація здобутків волонтерів. Цікавими є волонтерські семінари-тренінги-агітки «Здоров'я як життєва цінність молоді!» – для профілактики та превенції негативних явищ у молодіжному середовищі та формування здорового способу життя на основі використання соціально-педагогічної технології «рівний – рівному» (як для учнів загальноосвітніх закладів, дітей-сиріт, дітей без батьківської опіки, так і для студентів вузів). Автором цієї методики є доцент Н.В. Зимівець.

На факультеті також реалізувалася квест-програма «Твори в ім'я добра, навчання і моралі», покликана презентувати волонтерські

справи, портфоліо волонтерів на тему «Волонтерство як стиль життя», моральні вчинки та творчі захоплення студентів, їхні соціальні проекти та заявки на грантові конкурси.

Соціальне партнерство Центру соціальних ініціатив і волонтерства Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара з соціально-психологічною службою університету також дає вагомі результати: проведення тренінгів для волонтерів як у навчальному корпусі №2, так і в гуртожитку № 3, консультування, спільні проекти, як-от: «Стоп-насильству!», «Допоможемо вимушеним біженцям з Донбасу й Криму» тощо. Такий широкий спектр волонтерської діяльності, активної й плідної, забезпечують насамперед викладачі, зокрема куратори, які на особистому прикладі демонструють: для справжнього психолога важливо почути й зрозуміти кожного, допомогти всім, хто цього потребує.

ВРЯТУЄМО СВІТ ВІД БАЙДУЖОСТІ

Головна місія соціального працівника – надати допомогу тим, кому ні до кого звернутися, а політолога й дипломата – прагнути впорядкувати глобальні внутрішні й зовнішні проблеми держави. І якщо хоч на мить впустити до серця байдужість до своєї справи, навряд чи можна стати у ній по-справжньому корисним. Саме така риса й характеризує студентів факультету суспільних наук і міжнародних відносин – небайдужість до всього, що навколо. Цим пояснюється широкий спектр організаційно-виховної діяльності, яка проводиться на ФСНМВ. На факультеті здійснюється моніторинг адаптації першокурсників, що сприяє більш якісній підготовці до занять.

Студентами ФСНМВ ініційовано створення банку даних кращих

студентських конспектів лекцій з різних навчальних дисциплін.

На факультеті регулярно відбуваються дебатні ігри. До роботи дебатного клубу долучаються не лише студенти з інших факультетів ДНУ імені Олеся Гончара, але й з Національного гірничого університету, Придніпровської академії будівництва та архітектури та інших вищих навчальних закладів. Така форма роботи – це справжня школа демократії для молоді.

Студенти вміють зі здоровим гумором ставитися до серйозних речей, що часом буває нагальною потребою в роботі соціального працівника. Наприклад, «День політолога» – улюблений захід на факультеті. Витівки, гумор, цікаві сценарії – характерні риси цього свята.

У 2013 році на ФСНМВ розпочав роботу центр морально-етичного виховання. Чималий внесок в організацію морально-етичного і культурно-естетичного виховання зроблено кафедрою філософії, яка динамічно розвивається, стає дієвим суб'єктом виховання.

Одна з актуальних виховних проблем – робота з іноземними студентами, що спонукає до вироблення й упровадження спеціальних методик проведення занять з ними.

Колектив факультету береже й примножує свої традиції. До 95-річного ювілею ДНУ імені Олеся Гончара створено історію кафедри політології, а члени студентської ради зняли документальний фільм про життя факультету суспільних наук і міжнародних відносин.

Одним із провідних напрямів позанавчальної діяльності студентів є волонтерська робота. Наприклад, це засвідчує «Тиждень добрих справ», під час якого багато студентів факультету здали кров; за ініціативою студради був зібраний одяг для дитячого будинку. Майбутні соціологи, політологи загалом регулярно відвідують дитячі будинки, допомагають вимушеним переселенцям і пораненим у

шпиталі, збирають кошти для підтримки армії, адже немає такої справи в житті країни, яка б їх не стосувалася.

І цій небайдужості навчають студенти їхні куратори, серед яких є й зовсім молоді. Учорашні студенти, вони добре розуміють потреби, проблеми й надії молоді, намагаються в усьому допомагати своїм вихованцям.

МИНУЛЕ, ЗБЕРЕЖЕНЕ В ПАМ'ЯТІ, Є ЧАСТИНОЮ СУЧАСНОСТІ

Першочергове завдання історика – зберегти пам'ять, підтримати й зміцнити той надзвичайно важливий зв'язок між минулим і майбутнім, який робить людину громадянином, патріотом, представником своєї нації і дозволяє відповісти на Шевченкове питання: «що ми?.. Чиї сини? яких батьків?» Саме таких охоронців минулого, опору для майбутнього виховують на історичному факультеті Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Усі організаційно-виховні заходи на факультеті мають виразне професійне забарвлення.

На історичному факультеті на громадських засадах діють сім науково-виховних клубів та гуртків у сфері наукових студій та національно-патріотичного і громадянського виховання: «Проблеми всесвітньої історії», військово-патріотичний гурток, «Теоретичні та прикладні проблеми історичної науки», «Історичні профілі України», «Історіографічні студії», «Етнографічні студії», «Археологічні студії».

Студенти історичного факультету стали учасниками значного міжнародного освітнього та дослідницького проекту, у межах якого працювали екскурсоводами виставки «Голокост від куль: масовий розстріл євреїв в Україні в 1941 – 1944 роках». Крім того, студентська рада історичного факультету організувала показ

документального фільму «Голодомор: технологія геноциду» (режисер В. Дерюгін, 2005 р.)

На факультеті проведено разом зі студентами тематичні лекції, круглі столи, бесіди, присвячені Міжнародному дню визволення в'язнів фашистських таборів. З метою національно-патріотичного та громадянського виховання відбуваються екскурсії на Новобогородицьку фортецю і фортецю Кодак, по Дніпропетровську, до Національного історичного музею імені Дмитра Яворницького, Будинку-музею Дмитра Яворницького, Дніпропетровського художнього музею, Діорами «Битва за Дніпро», на острів Хортиця, до Чигирина, на батьківщину Богдана Хмельницького – у село Суботів.

Запам'ятався й конкур творчих робіт «Презентую тебе, Україно», студенти разом з викладачами провели зустріч з канадським істориком професором П. Магочієм, на якій науковець презентував свою працю «Історія України».

До 200-річного ювілею Тараса Григоровича Шевченка відбулася низка заходів: Шевченківські вечорниці, покладання квітів до пам'ятника Т. Шевченка у нашому місті, проведення XXV сесії НТШ.

У травні на факультеті завжди відбуваються заходи, присвячені Дню перемоги у Другій світовій війні: «фотосушка» (виставка фотографій), покладання квітів до пам'ятника загиблим студентам та співробітникам ДНУ, організовано скриньку для листів ветеранам.

У студентських академічних групах проведено цикл бесід за тематикою: «Україна у Другій світовій війні: шлях до Перемоги»; «Вони захищали Вітчизну : про героїзм українських воїнів»; «Ті, хто пройшов дорогами війни (про викладачів та співробітників ДНУ імені Олеся Гончара – учасників Другої світової війни)».

Студенти-історики – активні волонтери, які допомагають нинішнім захисникам України. Наприклад, в жовтні 2014 на факультеті відбулася безпрограшна лотерея – збір коштів для учасників АТО.

Коло зацікавлень майбутніх істориків не вичерпується суто професійними заходами – вони виявляють себе як творчі особистості, як люди, заклопотані нагальними суспільними проблемами. Наприклад, на факультеті відкрито аматорський молодіжний театр «Фортуна», щорічно студенти беруть участь у святі «Гончарне коло».

Факультет був задіяний і у мистецьких проектах – у 2013 році частина його студентів взяла участь у зйомках історичного кінофільму, присвяченого козацтву.

Крім того, одним із зацікавлень студентів-істориків є участь у роботі політологічного клубу «Форум».

ЕКЗИСТЕНЦІЯ ДУХУ

На переконання видатного німецького лінгвіста Вільгельма фон Гумбольдта, рушієм національного є дух, а екзистенцією духу – мова. Мова – це найкоротший шлях порозумітися і між собою, і з іншими народами. Це зараз набуває нової гострої актуальності.

Факультет української й іноземної філології й мистецтвознавства традиційно вважається одним із найбільш творчих в університеті. Це осередок міцних традицій і стартовий майданчик для сміливих експериментів, на якому випробувало свої сили не одне покоління філологів. Студенти ФУІФМ звикли повністю віддаватися будь-якій справі, «горіти» нею, їхні інтереси різнобічні й часом несподівані. Так, щорічно найактивніші студенти факультету беруть участь у «Студентському Оскарі ДНУ імені Олеся Гончара», традиційно

проводиться свято «Яскрава особистість факультету».

Студенти факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства – особливо обдаровані, і таланти їхні різноманітні. Регулярно на факультеті проводяться літературні вечори, зустрічі з молодими поетами. У два етапи пройшов поетичний конкурс «Заговори – і ми тебе почуємо!» з метою виявлення обдарованої молоді факультету. Студентам запам'яталася участь в університетському конкурсі вокалістів «UNIVER VOICE». Триває й проект «Студентська бібліотека» – book crossing в ДНУ імені Олеся Гончара. Крім того, актив студентів і студентська рада факультету брали участь в обласному молодіжному конкурсі «Петриківка очима сучасної молоді».

Минулий 2014 рік запам'ятався низкою заходів, присвячених святкуванню 200-ї річниці від дня народження Великого Кобзаря. З цієї нагоди студентами факультету було зроблено низку перекладів поезій Т. Шевченка різними мовами (проект вилився в оригінальну публікацію, якою факультет пишається). Було випущено стіннівку «Не поет – бо це ж до болю мало....», а спектакль «Великий Льох (драма збуреної душі)» за мотивами поезії Тараса Шевченка, підготовлений факультетським театром «Відлуння», мав колосальний успіх у глядачів.

Велика увага надається на факультеті патріотичному вихованню. «Пишайся тим, що ти українець» – акція під такою назвою відбулася в травні. ФУІФМ брав активну участь у святкуванні 1150-річниці слов'янської писемності та культури.

Не менш важливою для викладачів і студентів факультету є проблема збереження й примноження університетських традицій. Наприклад, першокурсники взяли участь в історичному квесті, присвяченому 95-річчю ДНУ імені Олеся Гончара.

Однак через об'єктивні причини в останні два роки значно більше сил, ніж на творчість, студенти спрямували на доброчинність і волонтерську діяльність. У вересні 2014 року, наприклад, було проведено благодійний ярмарок «Допомогти так легко», а згодом – акцію «Поділись своїм серцем», спрямовану на адресний збір коштів для лікування тяжкохворих. Улітку, під час канікул, студенти факультету працювали у військовому шпиталі, надаючи допомогу пораненим воякам, збирали кошти для Збройних Сил, сортували одяг, пожертвований на користь вимушених переселенців.

На факультеті також опікуються дозвіллям вихованців Дніпропетровського дитячого будинку-інтернату для дітей з ДЦП, відвідують будинок для людей похилого віку. Студенти факультету брали участь у концерті в Палаці студентів для дітей-сиріт до Дня Святого Миколая. Рада студентів факультету підготувала різдвяну казку для дітей-сиріт дитячого будинку №6. А День донора пройшов під гаслом «Одна крапля крові врятує чиєсь життя».

Доброта, творчість, людяність – такі основні якості виховують у своїх студентах викладачі ФУІФМ, і в першу чергу це завдання покладається на кураторів академічних груп, які застосовують для цього не лише весь арсенал своїх педагогічних методів та прийомів, а й красу художнього слова, яке вивчають на факультеті.

В ЕКОНОМІЦІ НЕ МОЖНА ЗРОЗУМІТИ НІЧОГО, НЕ ЗРОЗУМІВШИ ВСЬОГО

Студенти факультету економіки, міцно засвоївши вислів про те, що «економіка має бути економною», як ніхто, усвідомлюють: починати впорядкування суспільного життя треба з самих себе. Саме тому їхня позанавчальна діяльність така цікава й різноманітна.

Інвестування в майбутнє, у підростаюче покоління завжди вигідне. Тож не дивно, що студенти економічного факультету охоче допомагали викладачам – членам журі проводити конкурс робіт школярів – слухачів Малої академії наук, забезпечуючи технічну підтримку. Студентська рада взяла участь також в організації й проведенні Днів відкритих дверей: у футболках із логотипом факультету студенти зустрічали абітурієнтів та їхніх батьків, знайомили їх з факультетом, розповідали про майбутнє студентське життя на факультеті, знайомили з його історією.

На факультеті економіки продовжується традиція підтримання зв'язків з роботодавцями: організації, які потребують економістів, виступають з інформацією на засіданнях завідувачів кафедр, отримують дозвіл на зустрічі зі студентами, розміщують реклами своїх фірм і вимоги до працівників на спеціальному стенді «Працевлаштування», виступають перед тими, кого ця інформація зацікавила. А група ЕС-13-1, демонструючи свої професійні навички майбутнім роботодавцям, стала переможцем конкурсу реклами в Дніпропетровській області.

Економіка – це перш за все дбайливе ставлення до господарства, а воно починається з чистоти. Тому кожного місяця в «чистий четвер» студенти факультету прибирають відведені їм ділянки – на проспекті Гагаріна та прилеглі до п'ятого корпусу території.

Ощадливе й розумне ставлення до будь-яких ресурсів – ось девіз справжнього економіста. Це стосується й здоров'я – людського багатства, яке, на жаль, не відновлюється, якщо нерозумно його втратити. Тому традиційним на факультеті заходом є проведення спортивно-туристичних змагань серед студентів та їхніх кураторів. Зокрема з футболу й естафети та конкурс туристичних навичок. Активну участь у його організації беруть доцент В.А. Дмитрієва,

старший викладач О.О. Торба, викладачі Ю. А. Бас та, Д. О. Бесчастна.

А студенти спеціальності «Маркетинг» розмістили біля кафедри конкурсні роботи у сфері соціальної реклами, продемонструвавши наслідки вживання алкоголю, тютюнопаління, хижацького або бездумного ставлення до навколишнього середовища.

До речі, на кафедрі маркетингу продовжується традиція написання історії спеціальності «Маркетинг», яка почалася з заснування кафедри у вересні 2004 року. Літопис включає фотосесії всіх визначних подій цього періоду, загальні фото студентів усіх груп, документи, що свідчать про їхні досягнення. І таке ставлення до власної історії говорить про розуміння студентами цінності іншого, на щастя, невичерпного людського ресурсу – пам'яті.

На факультеті активно зміцнюються міжнародні зв'язки, відбувається обмін досвідом на світовому рівні. Проводяться майстер-класи з розробки рекламного звернення на засадах світових прикладів за участю президента міжнародного рекламного фестивалю «Канські леви» І. Кузнецової, відзначається Українсько-Польський День, у межах якого відбулася презентація університетів Польщі для студентів спеціальності «Маркетинг».

2014 рік приніс на нашу землю жахливі події, пов'язані із горем від втрати домівок, руйнування доль, загибелі близьких людей. На жаль, ці події тривають досі. Тому вагу тієї волонтерської допомоги, яку студенти-економісти надають вимушеним переселенцям, пораненим, воякам Збройних Сил, важко переоцінити, адже внесок кожного у спільну справу – безцінний. На факультеті був проведений збір коштів для матеріально-технічного забезпечення батальйона спеціального призначення «Дніпро» та полку національного захисту Дніпропетровщини, створеного для захисту населення Дніпропетровщини від сепаратистів і терористів,

зроблений благодійний внесок на рахунок «Приватбанку». Студенти відвідують поранених військових в Дніпропетровській обласній лікарні імені Мечникова. Були зібрані кошти для придбання речей першої необхідності.

Студенти продовжують творити й свої давні добрі справи, започатковані в більш мирні часи: радою студентів здійснюється шефство над дитячим будинком №1. Майбутні економісти регулярно відвідують дітей, готують для них розважальні програми і вистави, спортивні свята. Крім того, студенти-донори факультету двічі на рік здають кров для хворих.

Майбутні економісти добре усвідомлюють, що ресурси нації не вичерпуються сухими відомостями зі звітів та графіків – це ще й бездонні духовні скарбниці, до яких слід долучатися кожному. Студентам і викладачам запам'ятався літературний вечір «23+8», де вони змогли проявити свої таланти читців і поетів. Ліричний настрій заходу не залишив нікого байдужим, особливо порадували Ольга Іванова, Юлія Собко та Денис Земляний, які своїм виконанням творів українських та світових поетів зачарували аудиторію. Активну участь в організації свята взяли викладач Дарія Олександрівна Бесчастна, студенти Олександр Цейтельман, Єлизавета Сітало та Ксенія Уварова. Студенти факультету – активні учасники клубу творчої молоді «Паростки».

Любов і підтримка кураторів, їхня доброзичливість, готовність допомогти, побачити в кожному особистість із невичерпним потенціалом – ось ті чинники, що значною мірою роблять студентів факультету економіки такими різнобічно обдарованими й активними.

ПРЕСТИЖ, СУЧАСНІСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Навчання на факультеті міжнародної економіки вимагає від студента не тільки ґрунтовних знань, самоорганізації, відповідальності й сумлінності, але й таких рис, як толерантність до будь-яких культур, відкритість для нового, європейський вектор мислення. Завдання виховати такі якості в молодій людині покладено на викладачів ФМЕ, які справляються із такою нелегкою справою.

Можливо, саме на факультетах, пов'язаних із міжнародними зв'язками, як ніде, відчувається той сумнозвісний «розрив» між середньою та вищими школами. Тому в першу чергу викладацький колектив ставить собі за мету налагодити тісний взаємозв'язок з батьками студентів-першокурсників, аби заручитися їхньою допомогою й підтримкою в нелегкій справі адаптації вчорашніх школярів до нових складних умов. Усіх батьків запрошують на збори першокурсників з кураторами першого вересня кожного навчального року, а підсумки їхньої адаптації підбиваються в жовтні на Дні першокурсника, куди також запрошують члени родин.

Виховна робота зі студентами починається з першого дня їхнього зарахування на факультет міжнародної економіки. Куратори груп на основі анкетних відомостей, індивідуальних бесід, спостережень вивчають особливості характеру кожного студента, їхні навчальні, творчі, організаторські здібності, захоплення тощо.

Окрім традиційних засобів впливу на студентів, які систематично без поважних причин відсутні на заняттях (бесіди, пояснення, догани тощо), на факультеті практикуються додаткові заняття з вивчення Морального кодексу честі та гідності студена Дніпропетровського

національного університету імені Олеся Гончара та правил внутрішнього розпорядку Alma Mater.

Серед основних напрямів виховної роботи особлива увага надається національно-патріотичному вихованню, мета якого – формувати гордість за ДНУ імені Олеся Гончара, інтерес до наукового й духовного життя університету, відчуття особистої відповідальності за його активи. Щоб ознайомити молоде покоління студентів з майже сторічною історією Alma Mater, куратори першокурсників організовують та проводять екскурсії до музею історії ДНУ імені Олеся Гончара, а також до музею етнографії. А для студентів других та третіх курсів екскурсії плануються вже відповідно до потреби формування навичок професійного мислення, розуміння економічних процесів – це, зокрема, відвідини сучасних підприємств Дніпропетровської області, таких як «АгроСоюз» та «Інтерпайп Сталь».

Тарас Григорович Шевченко вчив нас, його земляків, «і чужого навчатись, і свого не цуратись», і, будучи свідомими свого походження, захопленими української культурою, майбутні економісти-міжнародниками взяли активну участь у святкуванні 200-ї річниці від дня народження Кобзаря: випустили стіннівку, у якій висвітлили події з життя основні етапи творчості поета, поклали квіти до пам'ятника молодому Тарасові. Ці заходи мали вплив на формування патріотичного світогляду студентів, зокрема в контексті сумних подій, що й донині тривають на сході нашої держави.

Переймаючи досвід європейських країн, майбутні економісти-міжнародники усвідомлюють, що турбота про незахищені верстви населення – завдання будь-якої освіченої, культурної людини, запорука добробуту держави й народу. Протягом багатьох років Рада студентів ФМЕ веде активну благочинну діяльність на факультетському й університетському рівнях. Уже два роки поспіль

проводиться збір речей та матеріальної допомоги для дитячих будинків та притулків для неповнолітніх. Не стоять студенти й осторонь спільної біди нашої держави, підтримуючи бійців АТО й вимушених переселенців коштами й добродійними справами.

ЗАВЖДИ ТРИМАЮЧИ РУКУ НА ПУЛЬСІ

Не секрет, що в наш неспокійний час засоби масової інформації дозволяють собі вдаватися до найнеприпустиміших прийомів ведення так званої інформаційної війни: пропаганди, викривлення фактів, дезінформації, маніпулювання суспільною думкою. І тому особливої ваги на факультеті систем і засобів масової комунікації ДНУ імені Олеся Гончара набуває організаційно-виховна робота, адже важливо, щоб майбутній журналіст був не лише професійно підготовлений, комунікабельний, ерудований та мобільний. Сьогодні в першу чергу журналіст має бути сміливою, високоморальною людиною, яка попри все цінує правду, керується незламними етичними нормами, зневажає брехню й недововки.

Тому на факультеті великого значення надають патріотичному й морально-етичному вихованню. Студенти ФСЗМК взяли участь у Всеукраїнському конкурсі «Я пишаюся тим, що я українець» (Марія Таран, ЗЖ-10-1), а для конкурсу «Моральний вчинок» Віталій Мовчан, Вероніка Гароган, Артем Панов, Ксенія Седельнікова (ЗЖ-10-1) зняли фільм про благодійність студентів факультету в дитячому будинку та про багатодітну сім'ю студента групи ЗЖ-11-2 Сергія Фастунова. Студенти підтримали університетську акцію «Принеси фото діда» й організували фотовиставку «Дякуємо за Перемогу!», продемонструвавши об'єктивність свого ставлення до вітчизняної історії.

На факультеті накопичено чималий досвід професійного виховання. Серед таких заходів – зустріч з директором видавництва «ПАІС» І.С. Паславським, який провів майстер-клас з книжкового маркетингу та презентував продукцію власного видавництва, було проведено тренінги з творчої майстерності.

До 15-ої річниці факультету систем і засобів масової комунікації відбувся захід «Журфак, я люблю тебе!». Студенти першого курсу намагалися втілити на сцені свої мрії про факультет, другокурсники продемонстрували фільм про викладачів, третьокурсники презентували і ситуації зі студентського життя, а старшокурсниками були змонтовані фільми про випускників факультету. Крім того, було випущено святковий номер студентської газети, присвячений ювілею.

Студенти груп ЗР-11-1,2 ЗР-12-1 узяли участь (і посіли 3-є місце) у Міжнародному конкурсі реклами PR «Золотой компас», мета якого – стимулювати творчі та практичні ініціативи студентів, що навчаються за спеціальностями маркетинг, реклама, PR. Для цього в конкурсі студенти під керівництвом доцента кафедри реклами та зв'язків з громадськістю С.А. Іванової підготували власний проект «Geowiki», у межах якого записали рекламний вірусний відеоролик, зняли новинний ролик на «11 каналі» та провели прес-конференцію.

Цікавим надбанням факультету систем і засобів масової комунікації є досвід проведення Фестивалю культур, покликаною ознайомити майбутніх журналістів із звичаями, побутом, традиціями своєї та інших країн. Так, у День Індії студенти ознайомлюються з історією та культурою цієї країни, провели майстер-клас з індійського розпису хною, влаштували вечірку з індійськими танцями; у День України пропонують шедеври української кухні, національні танці та пісні, конкурс українських скоромовок; під час Дня Британії розповідають про традиції Туманного Альбіону, зокрема,

святкування британцями Дня Святого Валентина, знайомлять гостей з майстерністю рок-н-ролу та пригощають їх англійськими стравами; у День Вірменії проводять літературно-історичну вікторину та «аукціон вірменської кухні»; нарешті, у День Японії студенти розповідають про культуру японців та їхні сучасні наукові й технологічні інновації, проводять майстер-клас з приготування японських страв.

На факультеті сформувалася ініціативна група з волонтерів за покликанням – студентів і викладачів, які допомагають армійцям та їхнім рідним. На потреби бійців АТО зібрані кошти, які були передані до Центру допомоги військовим та пораненим. Студенти й викладачі факультету долучилися до роботи Центру допомоги переселенцям. Розділившись на п'ять груп, майбутні журналісти відвідали поранених бійців у лікарнях Дніпропетровська, а до Дня Святого Миколая студенти першого курсу вирішили підготувати подарунки для дітей загиблих.

БЛАГО НАРОДУ – НАЙВИЩИЙ ЗАКОН

Збереження закону, правопорядку, дотримання норм починається з кожної конкретної людини – цю істину, як ніхто, розуміють студенти й викладачі юридичного факультету, тому основне спрямування виховної роботи на факультеті тісно пов'язане із професійною діяльністю майбутніх правознавців. На базі Юридичної клініки при юридичному факультеті були введені в практику роботи з молоддю дні й тижні правових знань для надання безкоштовної юридичної допомоги студентам, викладачам та співробітникам ДНУ імені Олеся Гончара. Організовано цикл круглих столів, дискусій, лекцій та бесід з правових питань: конституційні права і свободи громадянина України;

молодіжна політика в Україні; права й обов'язки виборця; правові засади сім'ї.

Протягом навчального року було організовано зустрічі студентів з представниками правоохоронних органів та регулярне проведення лекцій і бесід на морально-етичні теми: «Етичні норми у сучасному суспільстві»; «Моральні вчинки як основа збереження духовності нації»; «Види девіантної поведінки: як уберегтися від шкідливого впливу суспільства».

У квітні 2013 року деканат та кафедри юридичного факультету сприяли проведенню на базі ДНУ імені Олеся Гончара за підтримки Міністерства освіти і науки, Національної академії наук України та регіональної влади II Всеукраїнського форуму студентів, аспірантів і молодих учених під девізом «Україні XXI сторіччя – інтелект і творчість молоді».

Крім того, велика увага на факультеті приділяється пропаганді здорового способу життя, адже всім відомо, що лише в здоровому тілі може зміцніти здоровий дух, а хіба може справжній правник дозволити собі хворобливість духу? На факультеті випускається стіннівка, яка інформує про спортивні досягнення студентів, куратори систематично проводять в групах бесіди про шкоду алкоголізму, куріння, наркоманії.

Як і в усіх підрозділах ДНУ імені Олеся Гончара, на юридичному факультеті підтримують патріотичні ініціативи, допомагаючи захисникам України й проводячи активну волонтерську діяльність.

І.В. Пасько,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри
української літератури

Кураторство – процес творчий

(Нариси про роботу кураторів
академічних груп)

Механіко-математичний факультет

ЛЕГЕНДАРНА ОСОБИСТІСТЬ

*Професор кафедри
аерогідродинаміки й
енергомасопереносу механіко-
математичного факультету*
Валерій Опанасович СЯСЕВ –
*один з ветеранів нашого
університету. У рідній Alma
Mater працює з 1967 року,
тривалий час був деканом ММФ.*

Багато років будучи куратором, Валерій Опанасович випустив чотири групи. Зараз опікується п'ятою – МТ-12-1 (теплоенергетика).

Його колишні студенти сьогодні працюють керівниками фірм, мають відповідальні посади в конструкторському бюро «Південне», на машинобудівних і металургійних підприємствах України й Росії.

А дехто залишився на викладацькій роботі в рідному університеті – наприклад, Олександр Гаррійович Шевельов, який знайшов своє покликання в Центрі заочної та вечірньої форм навчання.

Професор В.О. Сясев серед студентів групи МТ-12-1

Студенти з академічної групи Валерія Опанасовича Сясева – вищезгаданий Олександр Шевельов та його товариш Ігор Бобриков – наприкінці 1970-х років активно брали участь в організації Клубу веселих і кмітливих механіко-математичного факультету, з якого потім «виріс» КВК нашого університету.

Сьогоднішня група Валерія Опанасовича – МТ-12-1, на його думку, є досить складною для куратора. У студентів були проблеми з мотивацією до навчання й успішністю. Тому досвідчений педагог постійно тримає під контролем результати навчального процесу та регулярно проводить обговорення академічної ситуації в колективі. Стовідсоткова присутність на лекціях, жодного пропуску без поважних причин – основна його вимога до студентів.

Проводячи години виховної роботи, Валерій Опанасович Сясев дбає про уважне ставлення молодих людей до жінок і людей похилого віку, пунктуальність, хороші манери, дотримання правил поведінки в університеті. Часто розповідає про своє студентське минуле, згадує комічні й навіть неприємні, але повчальні ситуації, які іноді траплялися під час його навчання.

Майже щомісяця в групі МТ-12-1 проводяться диспути, присвячені важливим подіям в історії країни та проблемі боротьби зі шкідливими звичками. Студенти готують доповіді, дискутують, ставлять питання й шукають на них відповіді.

Валерій Опанасович – легендарна особистість не тільки на факультеті, але й в усьому університеті. Його професійні й людські якості, глибокі знання, уміння невимушено спілкуватися з молоддю викликають захоплення і повагу в студентів і колег-викладачів.

ВМІННЯ БАЧИТИ В ЛЮДИНІ ЗДІБНОСТІ

**Микола Миколайович
ЛИЧАГІН** прийшов працювати
до нашого університету в 1985
році. Довгий час він був
викладачем факультетів -
фізико-технічного й прикладної
математики. З 1990 року –
доцент кафедри
аерогідродинаміки й
енергомасопереносу ММФ.

Кураторською роботою Микола Миколайович займається з самого початку викладання. Випустив сім академічних груп, і сьогодні він – один з найактивніших кураторів факультету.

Найбільш дієвим методом кураторської роботи доцент Микола Личагін вважає групові бесіди з обговоренням принципових проблем колективу. Наприклад, ретельно аналізуються рапорти викладачів про пропуски занять або зниження загальної успішності з окремих предметів.

З великою увагою Микола Миколайович ставиться до такого кураторського обов'язку як чергування в гуртожитку №1. Він не тільки стежить за порядком й суворим дотриманням студентами санітарних норм і правил, але й перевіряє, чи є там необхідні умови для самостійного навчання.

Студентів-випускників куратор залучає до наукової роботи. Він створив своєрідний клуб за інтересами, де студенти готують тематичні доповіді, виконують перспективні дослідження на замовлення як кафедри аерогідродинаміки й енергомасопереносу, так і майбутніх роботодавців – КБ «Південне», структур Національної академії наук України – Інституту механіки, Інституту геотехнічної механіки та Інституту транспортних систем і технологій.

«Завжди бачити потенціал здібностей», – таке кредо Миколи Личагіна. «У мене раніше були студенти, яким на першому та другому курсах загрожувало відрахування через проблеми з успішністю, а закінчили наш університет вони з «червоними» дипломами», – ділиться він спогадами. І додає: «Головне навіть не те, скільки людина знає, а наскільки готова напружено мислити й сприймати знання».

«Микола Миколайович Личагін – чудовий куратор. Він – справді інтелігентна людина, справжній учений та один з кращих викладачів механіко-математичного факультету», – говорять про нього студенти.

Фізико-технічний факультет

ВИСОКА ПЛАНКА

*Професор кафедри технології
виробництва, доктор технічних наук*

Тамара Антонівна МАНЬКО в
нашому університеті з 1974 року.

*Як куратор вела шість груп і
пишається тим, що в жодній з них
нікого не відрахували, а 90 відсотків
студентів не мали навіть жодної
трійки. Серед
її колишніх випускників чимало
кандидатів технічних наук.*

Один з прикладів педагогічної майстерності Тамари Антонівни – керівництво групою ТВ-11У-1 (машинобудування), студенти якої прийшли на факультет після закінчення Дніпропетровського машинобудівного коледжу ДНУ імені Олеся Гончара та здобували освіту за програмою скорочених термінів навчання. До кожного з них куратор змогла знайти індивідуальний підхід. У цьому невеликому колективі (усього дев'ять осіб) п'ятеро стали відмінниками.

Тим, хто мешкає в гуртожитку, педагог приділяє особливу увагу. «Вступивши до університету, ви отримали свободу від батьківського контролю. Ставтесь до цього розумно і навчіться проводити вільний час з користю», – радить студентам.

Характерною рисою викладацької й кураторської діяльності професора Тамари Манько є надзвичайно принципове ставлення до процесу навчання й виховання молоді. Вона прищеплює студентам високу культуру поведінки в університеті, чітке розуміння необхідності регулярно відвідувати лекції, уміння конструктивно співпрацювати з викладачами. Дисциплінованість, організованість є «візитівками» її вихованців, а ґрунтовні знання дозволяють їм досягти значних успіхів у професії, стати високоосвіченими інженерами.

Професор Т.А. Манько з групою ТВ-11У-1

Наукова робота – важлива справа, до якої досвідчений педагог Тамара Антонівна Манько обов'язково залучає своїх студентів. Причому не тільки з предметів, які сама викладає, – матеріалознавства і технічного машинобудування. Вони беруть участь у конференції «Людина і космос», конкурсах, розробках, спільних з викладачами публікаціях.

Проте не лише здобуття знань цікавить нинішнє студентство. Молодь із задоволенням відвідує різні культурні заходи, наприклад, вистави Дніпропетровського академічного театру російської драми імені Максима Горького.

Тамару Антонівну поважають студенти – за великі знання й педагогічний досвід, турботливе й водночас вимогливе ставлення до молоді. А колеги-викладачі називають її одним із кращих кураторів фізико-технічного факультету.

«КОЛИ СТУДЕНТИ ПРАГНУТЬ ЗНАНЬ, КУРАТОР ПОВИНЕН ДОПОМОГТИ»

*Саме за таким принципом працює **Володимир Іванович ЛИПОВСЬКИЙ** – доцент кафедри проектування і конструювання фізико-технічного факультету.*

Прийшовши до нашого університету в 1983 році, Володимир Іванович швидко зміг заслужити повагу студентів завдяки своєму професіоналізму. Він зберігає дружні стосунки з багатьма випускниками, може в будь-який час звернутися до них з проханням про виконання необхідних наукових розрахунків або працевлаштування своїх підопічних. Багато хто з хлопців, які були в групах куратора Володимира Липовського, стали успішними інженерами, працюють над космічними проектами, зокрема міжнародною програмою запусків «Циклон».

Володимир Липовський тепло згадує всі групи, якими керував протягом тридцяти років. А особливо запам'яталася ТФ-88-1: студенти відрізнялися бездоганною дисципліною і мали після служби в лавах Збройних Сил СРСР по дві військові спеціальності.

Переважно Володимир Івановичу доручали кураторство перших і другим курсів. Він і сьогодні нерідко буває в гуртожитках, стежить за відвідуванням занять, цікавиться здоров'ям своїх студентів.

Коли в них з'являються питання з окремих дисциплін, куратор консультує їх і допомагає зрозуміти складні теми. Наприклад, проводить для своєї групи додаткові заняття з накреслювальної геометрії.

Володимир Іванович Липовський успішно справляється з вихованням студентської молоді, намагаючись зробити своїх учнів

цілеспрямованим людьми й усебічно підготовленими фахівцями. Викладаючи такі важливі для майбутніх інженерів дисципліни, як опір матеріалів, теоретична і прикладна механіка, інженерна графіка, він уміє зацікавити молодь точними науками й спонукати її до ефективного здобуття знань.

«Володимир Липовський – чудовий викладач і справедливий куратор, який є справжнім професіоналом. Він суворий до порушників дисципліни, проте добре розуміє молодь і підтримує її», – говорять про педагога студенти.

Факультет фізики, електроніки та комп'ютерних систем.

СТУДЕНТИ ВЧАТЬСЯ ПЛАНУВАТИ ЖИТТЯ

*Доцент кафедри
електронних засобів
телекомунікації ФФЕКС **Сергій
Володимирович БУХАРОВ** у
2002 році після закінчення
нашого університету став його
викладачем.*

Сергій Володимирович керував колективами РК-02-1, КТ-07-зараз йому підпорядковані студенти КТ-13-1. Його виховна кураторська робота передусім стосується гострих проблем адаптації студентів до напруженого навчання в університеті, академічної успішності, відвідування й ефективного використання часу аудиторних занять: лекцій, семінарів, практичних й лабораторних робіт. Куратор завжди наголошує на необхідності застосування сучасних інформаційних технологій для проектної діяльності та підбору навчальної літератури. Окрім того, він намагається підготувати молодь до майбутнього пошуку місця роботи, учить звертати увагу на перспективні вакансії, розбиратися в основах трудових відносин, надає консультації з професійної самоосвіти.

Доцент Сергій Бухаров також допомагає студентам групи планувати своє життя і правильно використовувати вільний час,

прищеплює повагу до сімейних і духовних цінностей. А ще розповідає про основи медичних знань: профілактику хвороб і вплив шкідливих звичок на зниження тривалості й погіршення якості життя.

Студенти, у свою чергу, діляться з куратором не тільки проблемами в навчанні. Сергій Володимирович завжди може порадити своїм підопічним, як краще вчинити в тій чи іншій життєвій ситуації. А ще він любить музику, цікавиться нею й охоче підказує молоді, які твори варто послухати.

Куратор привчає молодь сміливо ділитися з товаришами своїм життєвим досвідом, адже це може бути корисним для всіх студентів групи. Він вважає, що об'єднані спільною справою – здобуттям якісної вищої освіти, однокурсники повинні цілковито довіряти один одному, не соромлячись розповідати про свої здобутки і невдачі.

З першого погляду Сергій Володимирович справляє враження заклопотаної та небагатослівної людини, яка постійно перебуває у вирі наукових і педагогічних проблем. Це властиво багатьом представникам точних дисциплін, для яких наука є основною справою життя. Проте, дивлячись, з якою легкістю й невимушеністю він спілкується з молоддю, як поєднує ґрунтовні знання з чудовим почуттям гумору, можна повністю погодитися зі схвальними відгуками студентів, котрі справедливо вважають свого наставника високопрофесійним викладачем, турботливою і чуйною людиною.

ПЕДАГОГ, ЯКИЙ ЗАВЖДИ ТРИМАЄ СЛОВО

*З 1995 року на кафедрі
електронних засобів
телекомунікацій викладає
доцент **Олександр
Васильович РЕУТА.***

Олександр Васильович випустив кілька груп. Найуспішнішою з них була КТ-11У-2, яка вчилася за планом прискороного навчання після закінчення Дніпропетровського радіоприладобудівного коледжу. Фактично вона сформувалася ще в цьому навчальному закладі й майже в повному складі вступила до ДНУ імені Олеся Гончара. Згуртований і добре організований колектив не мав серйозних проблем у навчанні й вирішував багато питань студентського життя самостійно. Куратор, у свою чергу, давав студентам можливість виявити свої організаторські та товариські здібності, коригуючи їхні ініціативи та підказуючи найоптимальніші шляхи вирішення проблем.

З вересня 2015 року доцент Олександр Реута опікується новою групою – КТ-15-1. Застосовуючи свій двадцятирічний педагогічний досвід, куратор допомагає першокурсникам долати сходинки навчання.

Студентам своєї групи, які мешкають у гуртожитку, Олександр

Васильович дає слушні поради щодо комфортного облаштування побуту, утеплення кімнат на зиму, повноцінного харчування та забезпечення чистоти і порядку в житлових приміщеннях.

Безперечно, трапляються в житті групи й несподіванки, пов'язані з перебігом навчального процесу. Наприклад, виникають невеликі суперечки в колективі, або студенти виявляються незадоволені своїми оцінками. Удало вирішуючи такі питання в робочому порядку й таким чином допомагаючи уникнути конфліктних ситуацій, куратор підтримує дружні стосунки в групі, налагоджує конструктивну співпрацю між молоддю й викладачами, спрямовану на ефективне здобуття професійних знань.

Своє завдання у виховній роботі доцент Олександр Реута також вбачає у тому, щоб постійно підтримувати високу мотивацію молоді до навчання. Наприклад, розповідає про перспективність професії, яка надає можливість знайти хорошу високооплачувану роботу у сферах сучасних інформаційних технологій, зв'язку та програмування. Цей аспект педагогічної діяльності Олександра Васильовича має вагомі позитивні наслідки. Наприклад, студент групи КТ-11У-1 Євген Пирсенков у 2014 році в складі команди ДНУ імені Олеся Гончара став переможцем восьмого Всеукраїнського конкурсу «Професіонали майбутнього», який щорічно проводить оператор мобільного зв'язку «МТС Україна». Здібний представник нашого університету посів перше місце в почесній номінації «За найбільш практичне рішення», запровадженій постійним партнером заходу – компанією «Alcatel-Lucent».

«Чудовий педагог, який прекрасно викладає й завжди тримає слово. Він розуміє проблеми студентів, може поглянути на будь-яку ситуацію з позиції молоді», – говорять про Олександра Васильовича Реуту студенти.

Факультет прикладної математики

«УСЕ БУДЕ ДОБРЕ»

*Заступник декана з виховної роботи факультету прикладної математики, старший викладач кафедри комп'ютерних технологій **Світлана Федорівна СІРИК** має значний досвід педагогічної роботи. Вона викладала в гімназії №57, а останні 13 років працює в нашому університеті.*

Світлана Федорівна вже випустила дві академічні групи, тепер під її опікою – ПК-12-1. У першу чергу наставник допомагає молоді засвоїти кодекс честі й гідності студента Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, навчитися чітко дотримуватися дисципліни, виконувати свої обов'язки, бути порядними й вихованими.

Оскільки група досить відповідальна й успішна, вона не завдає куратору багато клопоту, відвідування лекцій і складання іспитів минають без зайвих проблем. Якщо й виникали труднощі з вивчення окремих предметів, наприклад, математичного аналізу, спільними зусиллями вдавалося їх здолати.

Взаєморозуміння і повага між групою і куратором виникли ще під час посвяти в студенти в 2012 році. Тоді Світлана Федорівна спочатку представила факультет, розповіла про його особливості, а потім сказала першокурсникам, націлюючи їх на успішне навчання: «Інформатика – справа талановитих людей, які не просто люблять свою професію, а постійно занурені в її досягнення й проблеми. Комп'ютер зараз необхідний в усіх сферах нашого життя. Без нього неможливо уявити собі виробництво і побут». І навела як приклад випускників групи ПК-07-1, які працюють у відомих українських компаніях з розробки комп'ютерних систем і програмного забезпечення «Максимайзер» і «Софтсерв».

Разом зі студентською радою факультету Світлана Федорівна влаштовує різноманітні святкові заходи. Наприклад, День факультету не минає без театралізованих вистав з елементами відеозйомок. Група дивилася в Дніпропетровському академічному українському музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка вистави «Вечори на хуторі поблизу Диканьки», «Діоген», «Шельменко-денщик», «Дама з камеліями», «Кайдашева сім'я». Студенти глибоко сприйняли вистави театру Михайла Мельника «Крик», виставку видатного російського художника Нікаса Сафронова в Дніпропетровському художньому музеї й експозицію Музею українського козацтва на запорізькому острові Хортиця.

Улюбленими для студентів групи стали зустрічі з відомими діячами культури і мистецтв у межах проекту «В гостях у ректора ДНУ імені Олеся Гончара», які проходять під керівництвом ректора нашого університету Миколи Вікторовича Полякова. Найбільш цікавими були вечори за участю народної артистки України, акторки і режисера Лідії Кушкової, видатного дніпропетровського скульптора Володимира Небоженка та народного артиста України, актора Дніпропетровського

академічного українського музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка Василя Крачковського.

Майбутні програмісти захоплюються не тільки технічною, але й художньою творчістю. Вони публікують свої вірші й оповідання у факультетському літературному журналі «Вітражі» та беруть активну участь у виставках світлин, що проводить група аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді.

Світлана Федорівна Сірик – турботливий педагог, який мовби випромінює тепло й любов до молоді. Будучи заступником декана з виховної роботи, завжди вимагає від інших кураторів доброзичливого й справедливого ставлення до юного покоління. «Усе буде добре», – такими обнадійливими словами вона зазвичай підбадьорює студентів.

«ВИ ЗДОБУВАЄТЕ ЕЛІТНУ СПЕЦІАЛЬНІСТЬ»

*Такі слова знаходить для своїх
студентів доцент кафедри
комп'ютерних технологій
факультету прикладної
математики, куратор групи
ПК-13-2 **Петро Анатолійович
ДЗЮБА.***

Закінчивши ФПМ ДНУ імені Олеся Гончара, Петро Анатолійович залишився на кафедрі й став аспірантом, а з 2007 року сам почав викладати студентам факультету.

Петро Дзюба вже має певний досвід кураторської роботи. Зі студентами у нього склалися добрі й конструктивні стосунки. Їм педагог викладає базові предмети спеціальності – «Архітектуру електронно-обчислювальних машин» та «Програмування».

До виховної роботи куратор підходить без зайвого формалізму. Він уміє переконливо пояснити правила поведінки, навчити ухвалювати ефективні рішення в різних життєвих ситуаціях, зацікавити молодь спортом та самовдосконаленням особистості.

З пропусками занять і погіршенням успішності бореться, залучаючи всю групу і проводячи відкрите обговорення поточних проблем. «Колектив повинен знати, хто є зразковим студентом, а хто порушує дисципліну й погано навчається. Одногогрупникам нічого

приховувати один від одного», – така принципова позиція Петра Анатолійовича.

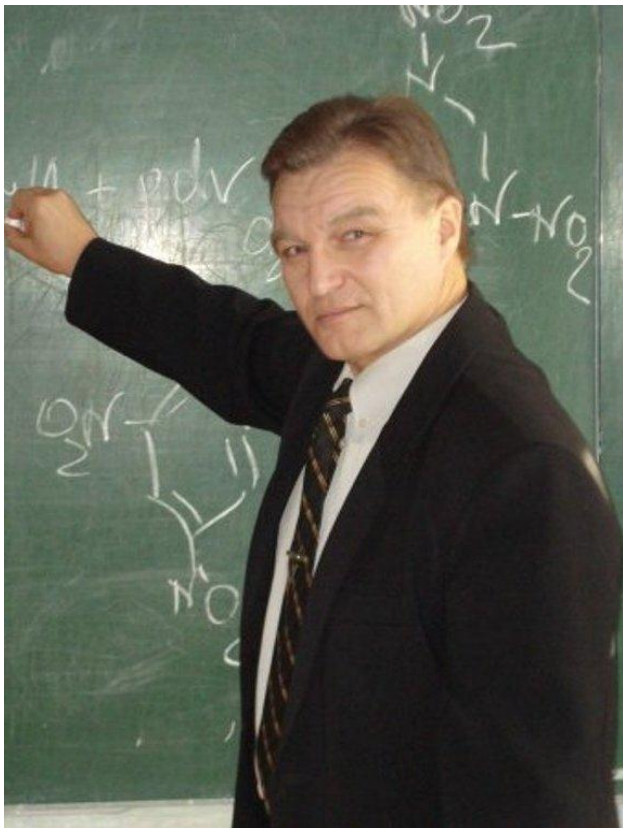
Для організації додаткової підготовки куратор завжди може порекомендувати студентам необхідну літературу, роз'яснити, як правильно планувати самопідготовку й розподіляти час для виконання навчальних робіт за принципом time-management.

«Люди зазичай розподіляються на дві категорії – тих, хто знає, і тих, хто не знає. Перші набагато успішніші в житті й професії», – постійно наголошує куратор. І наводить приклади вдалого працевлаштування своїх випускників, які тепер мають посади аналітиків і програмістів у багатьох фірмах і компаніях.

Спеціальність «Інформатика» – одна з найпрестижніших у нашому університеті. Щоб вступити, треба мати високі результати зовнішнього незалежного оцінювання. Тому, на думку Петра Анатолійовича, студенти повинні особливо цінити отриману можливість стати висококласними спеціалістами з сучасних інформаційних систем, які сьогодні вкрай потрібні в промисловості й фінансовому секторі, у всіх сферах економіки й суспільного життя.

Окрім того, вважає Петро Анатолійович, студенти його групи, за умови добрих знань, зможуть стати непоганими фахівцями і в інших напрямках господарства: «Вони в майбутньому будуть здатні освоїти практично будь-яку технічну або економічну професію, оскільки на факультеті дають ґрунтовні математичні знання, вчать логічно мислити, зважувати факти, аналізувати й прораховувати результати своєї роботи».

Хімічний факультет

ОСОБИСТИЙ ПРИКЛАД КУРАТОРА

Куратори хімічного факультету взаємодоповнюють один одного, не ділячи студентів на «своїх» і «чужих». Система виховної роботи організована так, що, фактично, виконується єдиним кураторським «штабом».

Одним з його «командирів» є висококваліфікований педагог

**Костянтин Єлисейович
ВАРЛАН.**

Костянтин Варлан викладав протягом 1983-1986 років у Дніпропетровському хіміко-технологічному інституті, потім працював на хімічному виробництві. Сім років обіймав посаду доцента кафедри високомолекулярних сполук, а зараз очолює цей підрозділ хімічного факультету ДНУ імені Олеся Гончара.

«Бачу своє завдання в тому, щоб допомогти молоді максимально адаптуватися до переходу з дитинства у доросле життя, організувати і здружити колектив, поділитися своїм життєвим досвідом, прищепити правила міжособистісного спілкування, стиль і традиції відносин між викладачами і студентами. Основний принцип моєї кураторської роботи – партнерство», – говорить він.

Куратор зі своїми студентами

Педагогічні методи Костянтина Єлисейовича Варлана полягають у постійному особистому спілкуванні зі студентами й індивідуальному підході до кожного з них. Куратор широко використовує в роботі популярну соціальну мережу «Вконтакте», де розміщені сторінки кафедри і груп, за допомогою Інтернету консулює студентів, обговорює з ними проблеми, які часто виникають у житті молоді.

Дисципліну й здоровий спосіб життя доцент Костянтин Єлисейович Варлан пропагує на особистому прикладі – не палить і ніколи не запізнюється на лекції, чого, безперечно, вимагає й від студентів.

Костянтин Варлан, звичайно, велику увагу приділяє успішному складанню сесій своїми студентами. «Ви прийшли на нашу кафедру, щоб навчитися результативно працювати на виробництві. Домогтися професійного розвитку у цій сфері можна, лише маючи серйозні знання з усіх предметів», – радить він майбутнім хімікам.

Куратор часто навідується до гуртожитку, організовує екскурсії до музеїв та на виставки, прогулянки зі студентами в міському парку імені Тараса Шевченка, де можна поспілкуватися в невимушеній обстановці. Під час поїздок на виробничу практику на підприємства хімічної промисловості, розташовані в місті Шостка Сумської області, молодь з великим задоволенням відвідує місцеві старожитності.

Саме такі куратори завжди досягають своєї мети у вихованні молоді. Поєднання партнерського ставлення із суворими вимогами дає свої плоди: у його студентів практично немає проблем ні з успішністю, ні з поведінкою.

ГРУПА – ДРУЖНА РОДИНА

*Доцент кафедри
аналітичної хімії **Лариса
Петрівна ЖУК** –
висококваліфікований і
досвідчений педагог: вона
вже випустила кілька
груп, студенти яких
сьогодні тепло згадують
свого куратора.*

Організувати роботу з виконання навчального плану, забезпечити функціонування групи як єдиного колективу, залагодити конфлікти, надати рекомендації з поведінки й організації дозвілля – лише невелика частина з переліку кураторських обов'язків, які завжди старанно виконує Лариса Петрівна.

Студенти груп Лариси Петрівни часто зверталися до свого куратора за порадою у вирішенні особистих питань. Конфліктні ситуації в родині, непорозуміння з батьками або друзями чи складні стосунки між закоханими – у всіх цих перипетіях завжди допоможе розібратися педагог.

Багато уваги доцент Лариса Жук приділяє культурному вихованню студентів. Наприклад, академічна група ХФ-13С-1, наче дружна родина, завжди цікаво проводила дозвілля разом. З ініціативи свого куратора молодь із задоволенням відвідувала Дніпропетровську органну залу, Ботанічний сад ДНУ імені Олеся Гончара, університетський акваріум на Монастирському

острові, міський парк імені Тараса Шевченка, спортивний клуб «Лавина». Студенти-хіміки часто бували в театрах – молодіжному «Верим», Дніпропетровському академічному українському музично-драматичному імені Тараса Шевченка та Дніпропетровському академічному російської драми імені Максима Горького.

На думку доцента Лариси Жук, одне з найважливіших завдань будь-якого куратора – підвищення академічної успішності студентів. «Передусім необхідно визначити причину поганих оцінок. Можливо, це душевна травма, матеріальні проблеми або втрата інтересу до спеціальності», – говорить Лариса Петрівна.

Для підвищення мотивації до навчання в неї є особливий метод – зустрічі студентів групи з випускниками факультету, які досягли успіхів у житті й професії. Вони дають цінні поради, допомагають знайти рішення проблем, діляться життєвим досвідом, на своєму прикладі показують важливість здобуття знань.

Особлива подія в житті Лариси Петрівни і студентів усіх її груп – День хімічного факультету, який відбувається щорічно у квітні в Палаці студентів ДНУ імені Олеся Гончара. До цього свята обов'язково готуються виступ Клубу веселих і кмітливих та дискотеки. Частиною святкових заходів стала візитівка свого курсу, коли майбутні хіміки розповідають про власне бачення університетських буднів.

Як куратор Лариса Жук дбає про ознайомлення студентів з основами охорони здоров'я та наслідками шкідливих звичок. У цьому їй допомагають не тільки брошури й плакати, але й цікаві просвітницькі лекції.

Студенти завжди бачать свого педагога в гарному настрої. Вона доброзичлива, готова допомогти в навчанні, пояснити незрозумілий матеріал, ставиться до молоді, як до колег і однодумців. Щоденною

працею в дослідницьких лабораторіях та навчальних аудиторіях факультету доводить свій професіоналізм та відданість улюбленій науці – хімії.

Цінують Ларису Петрівну й колеги-викладачі. Той факт, що їй дали випускний курс, кураторство над яким було пов'язане з особливою відповідальністю за результати підготовки спеціалістів і майбутню долю випускників, свідчить про високу довіру керівництва факультету.

Факультет біології, екології та медицини

КУРАТОР – ДРУГ І ПОРАДНИК

*Доцент **Олена Миколаївна ХОМЕНКО** з 2001 року працює на кафедрі фізіології людини і тварин факультету біології, екології та медицини. Навчальну роботу органічно поєднує з кураторством. Вона випустила вже три групи студентів.*

Особливістю керівництва останньою групою – ББ-10-1Б було те, що протягом чотирьох років більше як на половину змінився його склад. Цей факт пов'язаний зі специфікою факультету: на другому курсі майбутні біологи обирають подальший напрямок своєї освіти, маючи можливість перейти на іншу кафедру.

Від зміни звичного кола спілкування й необхідності пристосовуватися до нових обставин молоді люди часто переживають стрес. Тому куратор проводить організаційно-виховну роботу з урахуванням таких особистих якостей студентів, як працездатність, темперамент, комунікабельність, уміння товаришувати. Для покращення міжособистісних стосунків у групі запрошують

представників університетської соціально-психологічної служби для проведення тренінгів на теми «Як знайти своє місце в колективі», «Як адаптуватися до сучасного життя».

Куратор проводить багато часу зі своєю групою не тільки в межах аудиторій, але й на різних культурно-мистецьких заходах. Студенти із задоволенням дивилися вистави в Дніпропетровському академічному українському музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка («Безіменна зірка», «Вечори на хуторі біля Диканьки») та Дніпропетровському молодіжному театрі «Верим» («Ворон»), були в Дніпропетровському художньому музеї на персональній виставці відомого російського художника Нікаса Сафронова, відвідували експозицію каменю в Національному гірничому університеті.

Студенти Олени Миколаївни й самі не цураються творчих експериментів. Наприклад, до Дня першокурсника вони підготували цікаву рок-баладу, поєднавши вокально-театральні елементи з відеороликами, а на Дні факультету біології, екології та медицини, який проходив навесні в Палаці студентів ДНУ імені Олеся Гончара, продемонстрували яскраві хореографічні композиції з елементами бальних танців.

Групі було ким пишатися: тут навчалася відмінниця, секретар студентської ради факультету Марія Федорович, нагороджена іменною стипендією Вченої ради, а ще – обдарована поетеса Карина Чеховська, яка має збірку віршів «Клавіші осені», «Міс факультету» Наталія Степанчук, талановита художниця Ірина Задорожня, хореограф Наталія Підгорна, члени студентської ради Анна Белінська й Аліна Крупка.

Свою професійну мету доцент Олена Хоменко вбачає в тому, щоб у майбутніх біологів ніколи не згас інтерес до обраної

спеціальності. Викладаючи в групі дисципліни «Анатомія людини» та «Фізіологія харчування і травлення», вона намагається зробити курс лекцій максимально цікавим і змістовним, зрозумілим кожному студенту.

Доцент О.М. Хоменко з групою ББ-10-1Б

Для трудової орієнтації студентів своєї групи і набуття ними необхідних практичних навичок куратор організовує відвідання профільних закладів – державної установи «Інститут гастроентерології Національної академії медичних наук України», київського Інституту фізіології імені Богомольця, лабораторій лікарень і поліклінік.

Студенти цінують турботливість і педагогічну майстерність свого куратора. Знають: вона завжди допоможе слушною порадою та підтримає у скрутну хвилину.

НАЙГОЛОВНІША СПРАВА МОЛОДІ – НАВЧАННЯ

*Досвідчений педагог **Тетяна Сергіївна ШАРАМОК** в нашому університеті працює 18 років. Доцент кафедри загальної біології та водних біоресурсів факультету біології, екології та медицини, вона є куратором групи ББ-14С, М-1 (біологія).*

Тетяна Сергіївна на перше місце у виховній роботі ставить контроль за відвідуванням занять. «Сьогоднішній студент являє собою досить суперечливу особистість: з одного боку, він під впливом демократизації суспільства став більш вільним і незалежним, а з іншого – загальноосвітня підготовка і культурний рівень різко знизилися. Це найчастіше й заводить його в глухий кут з самого початку навчання. Ще багато чого не розуміючи, з легкістю пропускає лекції і навіть практичні заняття», – розмірковує заступник декана з виховної роботи ФБЕМ Олександр Сергійович Комаров. Тому Тетяна Сергіївна, як будь-який досвідчений педагог, вважає одним з найважливіших завдань переконати молодь, що на сьогодні найголовнішою справою для неї є навчання. Куратор вважає необхідним ще на першому курсі викликати в молодих людей інтерес

до навчального процесу, а для цього їм треба продемонструвати цікаві аспекти як окремих предметів, так і майбутньої спеціальності в цілому.

Друга важлива мета куратора – підтримка високої успішності. Спочатку з вивченням деяких предметів виникали труднощі, але група спільними зусиллями значно підвищила рівень оцінок і стала тепер однією з кращих на кафедрі. У складі колективу сьогодні 12 відмінників, які зможуть претендувати на отримання диплома з відзнакою.

Години організаційно-виховної роботи, які проводить Тетяна Сергіївна Шарамок, наповнені цікавою інформацією. «Вплив науки на сучасне життя», «Професія, яку я обрав», «Права і обов'язки студента» – лише невелика частина з довгого переліку тем. Обговорення і дискусії з цих суспільно важливих питань підвищують рівень свідомості молоді та є корисними для її навчання.

Майбутні біологи планують своє подальше працевлаштування в школах, вищих навчальних закладах, органах державної влади, комунальних структурах та на промислових підприємствах. «Головне для вас – бути хорошими спеціалістами, добре знати свою справу, вміти грамотно й науково точно виконувати свої обов'язки. Як вчилися в університеті, так будете й працювати», – постійно нагадує студентам куратор.

Найбільш цікавим епізодом кураторства Тетяна Сергіївна Шарамок вважає педагогічну практику. Студенти з попередньої групи куратора практикувалися в школах Дніпропетровська – НВК № 137 та СЗОШ № 107. Кожен зміг показати, як він уміє дружити, вирішувати побутові та навчальні проблеми, допомагати товаришам у роботі. Сама Тетяна Сергіївна з теплотою згадує невимушені розмови зі студентами: вони ділилися враженнями, пишалися

власними досягненням та першим учительським досвідом.

Основною рисою, якою вирізняється кураторська діяльність Тетяни Сергіївни, є педагогічна продуктивність. Складні ситуації завжди розглядає як завдання для розвитку студентів та саморозвитку. Творчо підходячи до виховання і постійно поповнюючи свої знання, вона чудово вміє організовувати розвивальні заходи для молоді.

Доцент Тетяна Шарамок вважає надзвичайно важливим завданням виховання відповідальних особистостей, здатних у майбутньому самостійно вирішувати різноманітні проблеми. Куратор переконана в тому, що завжди треба давати простір для цілеспрямованої активності молодих людей.

Тетяна Сергіївна пишається своєю кураторською роботою. А студенти довіряють їй та стараються добре вчитися й дотримуватися навчальної дисципліни, щоб зберегти щирі стосунки з куратором і неофіційний статус однієї з кращих груп кафедри.

Геолого-географічний факультет

ТАКИМ ПОВИНЕН БУТИ КУРАТОР

Станіслав

Вікторович

ЖОЛУДЄВ працює на факультеті з 1997 року – асистент, старший викладач, доцент кафедри геології та гідрогеології, заступник декана з виховної роботи.

Кураторський стаж Станіслава Вікторовича Жолудєва солідний – п'ятнадцять років. Багато часу педагог віддає виховній роботі з молоддю. Дає поради з навчальних і особистих питань, стежить за дотриманням порядку в гуртожитку №5. Будучи головою профспілкового бюро ГГФ, забезпечує допомогу студентам, у яких виникли проблеми – матеріальні або зі здоров'ям.

На факультеті стало традицією проведення батьківських зборів, під час яких куратор роз'яснює батькам студентів відмінність університетської системи освіти від шкільної, особливості підходів до навчання на факультеті. А п'ятикурсників з попередніх своїх груп Станіслав Вікторович консультував щодо пошуку роботи, залучаючи до цього випускників.

Студенти з груп Станіслава Вікторовича ніколи не нудьгували у вільний від навчання час. Для них куратор готував програми культурних заходів та екскурсій. Були в Дніпропетровському національному історичному музеї імені Дмитра Яворницького, дивилися вистави Михайла Мельника «Сонце в твоїх очах» та «Гріх» в театрі одного актора «Крик», класичний балет «Лебедине озеро» в Дніпропетровському академічному театрі опери і балету, відвідували планетарій і надсучасний металургійний завод «Інтерпайп-сталь», – усього, звичайно, не перелічити...

А якими цікавими були поїздки під час літньої практики! Кайдакський і Рибальській кар'єри, шахти Кривого Рогу, Орджонікідзевський гірничо-збагачувальний комбінат, міста Вільногірськ, Зеленодольськ, Марганець і Нікополь – де тільки не були на Дніпропетровщині майбутні геологи разом зі своїм куратором. У Криму студенти груп Станіслава Жолудєва часто їздили на гірські масиви Карадаг, Демерджи, Чатирдаг, побували на Південному березі. Свої практичні завдання (геологічні зйомки, відбір зразків мінералів, картографування) поєднували з відвідуванням музеїв Севастополя, Алупкінського палацового комплексу, Нікітського ботанічного саду.

Керуючи гуртком інженерно-геологічних і геотехнічних досліджень, Станіслав Вікторович долучає студентів до науково-технічної діяльності. Як приклад можна навести роботу Катерини Гайдай з групи ГН-08-1: студентка досліджувала складну тему – процеси, які супроводжують газифікацію та спалювання вугілля Дніпровського буровугільного басейну.

На думку педагога, не менш важливим за науку для молоді є фізичний розвиток. Куратор вимагає відвідувати всі заняття з фізичного виховання, закликає студентів займатися спортом та

розповідає про переваги окремих його видів – бадмінтону, плавання й фехтування.

Студенти вважають Станіслава Вікторовича суворим, але справедливим куратором, який має добре почуття гумору й ніколи не виявляє зверхності у спілкуванні.

НАВЧАЄ МОЛОДЬ ЛЮБИТИ ПРИРОДУ

*Доцент кафедри фізичної
та економічної географії*

Вадим Володимирович

МАНЮК має значний

*досвід кураторської
роботи.*

Поєднуючи загальні збори й індивідуальне спілкування, він вчить студентів правил поведінки в університеті, ввічливого ставлення до викладачів і одногрупників, спрямовує на самовдосконалення й проєкцію своїх вчинків на інтереси інших людей. Суворо ставиться до паління, вживання алкогольних напоїв і лихослів'я, бореться за культуру й чистоту мови в студентських лавах.

Коригуючи сприйняття молоддю суспільних цінностей, Вадим Володимирович завжди робить акцент на «екологізації мислення». Під цим терміном розуміє оцінку будь-якої події з погляду екофілософії та «екології душі».

Вадим Володимирович не лише особисто спілкується з кожним студентом, але й буває вдома в багатьох з них: знайомиться з батьками і родичами, залучає їх до участі в поїздках і екскурсіях. Наприклад, він є бажаним гостем в селах Орли і Могилів Дніпропетровської області, де мешкають зі своїми родинами деякі випускники групи ГГ-06-1.

Під час зборів групи куратор просить студентів розповідати про свої населені пункти, їхню історію, культуру, традиції та природу. Таким чином він стимулює майбутніх географів цікавитися життям рідної землі й здобувати знання про неї.

Для своїх академічних груп Вадим Володимирович організовував поїздки до цікавих природних об'єктів Дніпропетровського регіону – Самарського бору в Новомосковському районі та Кам'янського водоспаду біля міста Апостолове. Студенти ГГ-11-1 відвідали виставку природно-заповідного фонду в Дніпропетровському обласному еколого-натуралістичному центрі, де були представлені матеріали на тему охорони навколишнього середовища, зокрема світлини, зроблені самим Вадимом Володимировичем.

«Моє завдання – навчити молодь споглядати красу природи, знати і любити її. Для цього треба багато подорожувати, спостерігати й фотографувати», – розповідає один з кращих кураторів геолого-географічного факультету.

«Чудовий викладач і куратор, справжній професіонал» – такі оцінки роботи доцента Вадима Манюка можна почути від студентів.

Факультет психології

БЛАГОРОДНА МІСІЯ ВОЛОНТЕРСТВА

Педагогічний стаж Людмили Миколаївни НІКОЛЕНКО – більше двадцяти років. Тривалий час вона працювала вчителем у середній школі №139, викладала в Дніпропетровському університеті імені Альфреда Нобеля. Із 2013 року Людмила Ніколенко – доцент кафедри педагогіки та корекційної освіти факультету психології ДНУ імені Олеся Гончара.

Група ДК-13-1 (напрямок «Корекційна освіта») є першою, яку довірили Людмилі Миколаївні. Хоч вона не має значного кураторського досвіду, проте добре розуміє проблеми та інтереси молоді. Разом із соціально-психологічною службою ДНУ імені Олеся Гончара проводить тренінги для розвитку згуртованості колективу й товариськості, уміння спілкуватися й уникати конфліктів, а також цікаві «круглі столи» на теми «Я це вмію», «Мої особисті досягнення», де студенти розповідають однокурсникам про свої вміння, навички й захоплення (написання літературних творів, музику, фотографування), успіхи студентського життя.

Студенти ДК-13-1 зустрічалися з працівниками Центру соціальних служб у справах сім'ї та молоді Жовтневого району Дніпропетровська,

який є роботодавцем для спеціалістів з корекційної освіти, обговорювали напрями професійної діяльності й суспільні проблеми, набували основ юридичних знань.

У вільний від занять час група разом з куратором відвідує виставки в Дніпропетровському історичному музеї імені Дмитра Яворницького, Дніпропетровському художньому музеї, спектаклі в Дніпропетровському академічному українському музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка – «В катакомбах», «Ромео і Жасмин», у Дніпропетровському театрі опери і балету – оперу «Принцеса Турандот», балети «Тисяча і одна ніч», «Лебедине озеро», «Ісус». Студенти із задоволенням переглянули ретроспективу всесвітньо відомого фільму українського режисера Сергія Параджанова «Тіні забутих предків». У Дніпропетровській філармонії слухали інтерпретацію знаменитих мелодій з популярних кінофільмів. Побували вони й у Дніпропетровському коледжі ракетно-космічного машинобудування, де дізналися про історію становлення гордості Дніпропетровщини й усієї України – ракетно-космічної галузі.

І все ж у позанавчальний час головною для групи є волонтерська робота. Щоб навчитися допомагати знедоленим дітям і отримати перший професійний досвід, майбутні педагоги відвідують Центр соціальних ініціатив і волонтерства нашого університету. Коли в жовтні 2013 року в Палаці студентів ДНУ імені Олеся Гончара відбувався міський фестиваль художньої творчості для дітей з особливими потребами «Почути іншого», усі двадцять п'ять першокурсників опікувалися малечею, знайомили хлопчиків і дівчаток з майстер-класами (вишиванням, ліпкою, квілінгом, петриківським розписом). Того ж року, у день Святого Миколая, студенти групи супроводжували дітей з обмеженими фізичними можливостями в Дніпропетровському концерт-холі «Опера» під час

благодійного балу, влаштованого до свята.

Щосуботи юнаки і дівчата проводять заняття з дітьми-інвалідами в дитячій бібліотеці: виготовляють різноманітні вироби, ліплять із пластиліну, малюють, грають у розвивальні ігри, набуваючи неоціненного професійного досвіду.

У березні 2014 року група взяла участь у фестивалі інклюзивних театрів у Червонограді Львівської області. Там за підтримки Дніпропетровської обласної благодійної організації «Ангел дитинства» студенти разом з дітьми-інвалідами поставили й презентували виставу. Серед найбільш вагомих благодійних заходів 2014 року можна назвати фестиваль «Жити здорово!», який відбувся в Дніпропетровську. Студенти-волонтери активно допомагали організаторам, отримали масу нової інформації і позитивних вражень, брали участь у тренінгах для дорослих і грали з дітьми. Окрім того, студенти ДК-13-1 разом зі своїм куратором є бажаними гостями в дитячому будинку №1, дитячому будинку сімейного типу Алли Миколаївни Литвищук та центрі соціально-психологічної реабілітації дітей «Барвінок».

За короткий час Людмила Миколаївна зуміла завоювати велику пошану та вдячність серед студентів і колег-викладачів. Заступник декана з виховної роботи факультету психології Зоя Петрівна Бондаренко такої думки про неї: «Людмила Миколаївна Ніколенко – активна людина, яка вміє спілкуватися з молоддю. Її люблять за чуйне ставлення і професіоналізм, за її шляхетність і сонячну життєрадісність».

НАСЛІДУЮЧИ ДОСВІД СТАРШИХ КОЛЕГ

*Аспірантка **Аліна
Анатоліївна БУНАС***

*поєднує навчання з
роботою викладача кафедри
загальної та медичної психології.*

Закінчивши університет у 2011 році, Аліна Бунас через два роки прийшла до нього на роботу й стала куратором групи ДС-11-3. Не маючи значного педагогічного досвіду, успішно виконувала виховну роботу, тому їй знову довірили першокурсників – ДС-14-3.

Як молода людина, Аліна Анатоліївна – прихильник безпосередніх і рівних стосунків зі студентами. Вони завжди налаштовані на конструктивний діалог зі своїм куратором, діляться проблемами й міркуваннями, можуть дозволити собі більш неформальний стиль спілкування, ніж з досвідченими педагогами. А ще – з цікавістю прислуховуються до рекомендацій з техніки вивчення матеріалу, знаючи, що викладач сама ще не так давно відвідувала лекції й складала іспити.

Згадуючи свій перший кураторський досвід, молодий педагог зазначає, що їй дуже пощастило з групою ДС-11-3, яка виявилася досить згуртованим й організованим колективом, об'єднаним взаємодопомогою й серйозним ставлення до дисципліни.

«Підтягнути» результати навчання окремих студентів, допомогти хворому товаришу «наздогнати» до заліків та іспитів складний навчальний матеріал, своєчасно й сумлінно виконати завдання куратора було справою честі для всього колективу. Прикладом успішності групи можна назвати той факт, що одна з майбутніх психологів, Вікторія Дмитренко, у 2013 році на святковому балу в Палаці студентів одержала з рук ректора Миколи Вікторовича Полякова почесний знак «Відмінник ДНУ імені Олеся Гончара» та право на отримання іменної стипендії Вченої ради. До речі, Аліна Бунас свого часу також була стипендіатом-відмінником нашого університету та однією зі студенток, які успішно поєднували навчальну та науково-дослідницьку роботу.

Зараз таку згуртованість та самостійність Аліна Анатоліївна намагається розвинути у своїй новій групі, вважаючи найголовнішим для молоді гармонійне поєднання успішного навчання з громадянською та соціальною активністю.

Молодому куратору допомагають колеги-наставники, особливо завідувач кафедри загальної та медичної психології, професор Ірина Федорівна Аршава. Вони дають корисні поради, підказують шляхи розв'язання суперечок і вирішення проблем. «Приємно постійно відчувати сприяння й велику підтримку від досвідчених співробітників, їхню довіру і впевненість у результатах моєї праці», – говорить Аліна Анатоліївна.

У свого колишнього куратора Олени Володимирівни Осадчої молодий фахівець перейняла досвід відкритого ставлення до людей, уміння розуміти інтереси студентства, толерантності, поваги до чужих думок.

Аліна Анатоліївна сприяє розвитку волонтерства в групі. Студенти ДС-11-3 їздили до дитячих будинків і притулків та стали ініціаторами

багатьох добрих і благородних справ факультету й університету. Улітку 2014 року вони здійснювали активну волонтерську роботу в координаційному центрі для переселенців зі Сходу України «Допомога Дніпра». Першокурсники ДС-14-3, за прикладом старших товаришів, взяли участь у благодійних фестивалях «Жити здорово!» та «Почути один одного».

Майбутніх психологів завжди приваблює творчість. «Мені щастить бути серед креативних, обдарованих та наполегливих молодих людей», – упевнена куратор. У колективі ДС-11-3 навчалися Юлія Миргородська та Марія Бродова, які захоплюються музикою (грають на саксофоні та скрипці), беруть участь у концертних виступах. У складі групи були також спортсмени й майбутні науковці.

Сьогодні серед студентів першого курсу є гарні вокалісти (Валерія Бердник, Валерія Матях), поет (Гліб Савченко), режисери-постановники (Микита Воробйов, Дарія Килиба), які свою майстерність та таланти втілили у виступі до Дня першокурсника. Юнаки й дівчата ДС-14-3 підготували, самостійно переробивши, пісню «Віва, Україна!», висловивши таким чином свою громадянську позицію, заявивши про єдність та могутність нашої держави. Цей виступ був рекомендований до участі в щорічному змаганні за «Кубок ректора», де майбутні психологи відстояли честь факультету та вибороли перемогу в номінації «Глядацькі симпатії». А спортсменка Христина Грибанова в щорічних університетських змаганнях з легкої атлетики виборола почесне друге місце.

Куратор радіє успіхам і хвилюється через невдачі своїх підопічних, які ще не зовсім впевнено, але натхненно торують собі шлях у майбутнє. Говорить: «Не варто боятися поразок і розчарувань, адже так ми отримуємо досвід, наближаємося до своєї мрії, а головне – розвиваємося як особистості».

Проводячи бесіди на різні теми – від знаменних дат у світовій та українській історії до тематичних цілеспрямованих діалогів зі студентством, Аліна Анатоліївна Бунас не просто пропагує певну думку, вона хоче дати молоді зрозуміти, що самостійна, критично осмислена позиція формує їхній внутрішній світ, ціннісні орієнтири та є невід’ємною складовою розвитку нашої нації.

На кафедрі загальної та медичної психології діє науковий гурток, де студенти досліджують актуальні теми сьогодення, наприклад, «Особистість у вимірах сучасних наукових досліджень», «Соціальні фактори розвитку особистості», де відбуваються палкі дискусії, під час яких молоді люди вчаться висловлювати свою думку, формувати об’єктивний погляд на різну інформацію, що допомагає їм не лише в написанні курсових робіт, але й в особистому зростанні й поступі.

У своїй роботі Аліна Анатоліївна керується принципом «Хочеш виховати – заохочуй власним прикладом: розвивайся, навчайся й постійно будь відкритий до нового». Дисциплінована, добре освічена й комунікабельна, куратор спонукає студентів рівнятися на себе.

Факультет суспільних наук і міжнародних відносин

ВМІННЯ СПІВЧУВАТИ

*На факультеті суспільних наук і міжнародних відносин роботі кураторів приділяють багато уваги. Доцент кафедри соціальної роботи **Юлія Володимирівна БОРИСОВА**, яка керує групами СР-15С-1 і СР-15М-1 – одна з найуспішніших наставників.*

Працюючи в нашому університеті з 1999 року, Юлія Володимирівна вже має досвід кураторської роботи. Випускники її першої групи, які навчалися політології у 1999 – 2004 роках, досягли значних кар'єрних успіхів, обіймають посади в органах державної влади і комерційних структурах. Потім їй довірили групу СР-11-1 (спеціальність «Соціальна робота»).

Серед методів виховної роботи зі своєю групою доцент Юлія Борисова використовує не тільки особисті бесіди, обговорення проблем, відвідування гуртожитків. Вона широко практикує тренінги з питань формування комунікативних навичок, на яких молодь вчиться конструктивно спілкуватися та відстоювати власну думку в дискусіях. Шляхом моделювання різних життєвих ситуацій відбувається посилення інтеграції студентського колективу, згуртованості та ефективної взаємодії між студентами, здійснюється

профілактика конфліктів і формування навичок їх розв'язання.

Ще Юлія Володимирівна проводить цікаві лекції, пов'язані з визначними подіями в історії країни й міста. Наприклад, такі заняття були присвячені ювілейним датам – 95-річчю заснування ДНУ імені Олеся Гончара та 70-ій річниці визволення Дніпропетровська від німецько-фашистських загарбників.

Куратор активно залучає студентів своєї групи до наукової діяльності: консультує з питань здійснення досліджень, визначає ініціативних й успішних молодих людей для подальшої співпраці на науковій ниві.

Для групи організовується різноманітна культурна програма. Студенти відвідували виставу «Принцеса Турандот», яка проходила на сцені Дніпропетровського театру опери і балету, виставки митців у Дніпропетровському обласному художньому музеї. До Дня першокурсника колектив групи підготував виступ, інсценувавши сюжет з відомої телепередачі «Жди мене» і спародіювавши сцени зі старих радянських фільмів.

Оскільки професія соціального працівника пов'язана з допомогою знедоленим людям і вимагає особливих душевних якостей, Юлія Володимирівна проводить для групи уроки емпатії, тобто здатності до співчуття. Результатів не доводиться очікувати довго: студент групи СР-11-1 Володимир Івахненко отримав подяку ректора за волонтерську діяльність, адже разом із однокурсницею Лілією Мельниченко регулярно відвідує дитячий будинок №1 і центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Барвінок», допомагаючи їхнім вихованцям.

«Юлія Володимирівна Борисова – хороший викладач, чудовий куратор, добра та чуйна людина. Вона любить молодь і свою професію», – такої думки про педагога студенти.

«СТУДЕНТ МАЄ БУТИ САМООРГАНІЗОВАНОЮ ОСОБИСТІСТЮ»

*«Сучасний студент повинен
бути самоорганізованою
особистістю, вміти орієнтуватися
не тільки в питаннях своєї
спеціальності, але й у суспільних
проблемах», – таку думку має
доцент кафедри політології,
куратор **Юлія
Олександрівна ГЕРМАН.***

Виховну роботу зі своєю групою Юлія Олександрівна проводить не стільки на загальних зборах, скільки в особистих бесідах. Побутові незручності в гуртожитку, деякі непорозуміння в спілкуванні з однокурсниками, психологічна адаптація в колективі – з такими питаннями переважно звертаються до неї студенти, бо знають, що куратор завжди підкаже, як впоратися з труднощами. Юлія Олександрівна вважає, що критикувати людину краще віч-на-віч, а хвалити – у присутності товаришів.

«До мене іноді звертаються здібні молоді люди, які не впевнені у своїх силах. Просять поради, чи варто їм брати участь у конкурсах і змаганнях», – розповідає доцент Юлія Герман. Звичайно, відповідь куратора завжди позитивна, тому не дивно, що серед студентів СП-11-1 багато талановитих особистостей, наприклад, автор цікавої поетичної збірки Поліна Церр.

Юлія Олександрівна вчить своїх студентів дотримуватися правил ввічливості, мовної культури і толерантного ставлення до інших людей. До речі, цьому значно сприяє багатонаціональний склад СП-11-1, де, окрім українців, навчаються азербайджанці та громадяни Йорданії.

Важлива для педагога й орієнтація молоді на наукову роботу. Майбутні політологи досліджують різні аспекти внутрішньої політики, геополітики й міжнародних конфліктів. Помітним досягненням куратора є й те, що представники її групи другий рік поспіль стають переможцями в номінації «Кращий студент факультету».

А головна думка, яку Юлія Олександрівна доносить до своїх вихованців, полягає в тому, що саме собою нічого не вирішується – треба лише сумлінно працювати й самостійно ухвалювати рішення.

«Юлія Олександрівна – чудовий викладач і прекрасна людина. Вона любить дисципліну і може бути суворою, проте об'єктивна й має непогане почуття гумору», – такі відгуки про неї можна почути від студентів. Вони вважають, що цей педагог є одним з кращих за рівнем знань та розумінням викладацької й виховної роботи на факультеті суспільних наук і міжнародних відносин.

Історичний факультет**ДЛЯ СТУДЕНТІВ –
ПЕРША СЕРЕД РІВНИХ**

*Доцент кафедри всесвітньої
історії історичного
факультету **Ольга***

Володимирівна ДЯЧЕНКО

*працює в ДНУ імені Олеся
Гончара з 2009 року. Була
заступником декана з виховної
роботи, куратором груп
II-08-3, II-10-3. Зараз під її
керівництвом навчаються
студенти колективу II-15-1.*

«На мою думку, куратор має бути першим серед рівних для студентів своєї групи. Адже сучасна молодь неоднозначно сприймає верховенство педагогів. Саме тому я ніколи не наказую, що треба робити. Натомість завжди прагну домовитися на рівних, що суттєво допомагає вирішувати організаційні питання та попереджувати порушення навчального процесу», – розповідає Ольга Володимирівна про своє бачення кураторської роботи.

За словами Ольги Дяченко, саме така рівність у стосунках і відсутність зверхності в спілкуванні пояснює значний вплив багатьох кураторів на покращення успішності. Сама вона завжди готова допомогти у вирішенні важливих питань, які постійно виникають під час навчання: знаходить необхідну наукову літературу й навчальні

посібники, консультує з підготовки до заліків та іспитів з більшості профільних історичних предметів, які вивчають студенти її групи.

Оскільки майбутні історики повинні не тільки вивчати минуле, але й бачити пам'ятки давніх часів на власні очі, для них проводяться різноманітні тематичні екскурсії. Її студенти кожного року в жовтні виїжджають на острів Хортиця в Запоріжжі, щоб там подивитися святкові заходи до Дня українського козацтва. Відбуваються поїздки на місця історичних подій XVII – XVIII століть, наприклад, у 2013 році студенти відвідували Батурин, Суботів і Чигирин.

У Суботові зі студентами

Для студентів групи П-10-3 куратором була підготовлена культурно-пізнавальна програма. Вони взяли участь у святі «Гончарне коло», відвідали Діораму «Битва за Дніпро», Дніпропетровський історичний музей імені Дмитра Яворницького, цікаві виставки в Дніпропетровському художньому музеї, до Дня міста ознайомилися

з історичними й культурними пам'ятками Дніпропетровська.

З метою боротьби зі шкідливими звичками в групі здійснюються профілактичні бесіди, під час яких куратор пояснює небезпеку вживання алкогольних напоїв і тютюнопаління, а також застерігає студентів щодо непоодиноких випадків поширення серед молоді ВІЛ-інфекції та наркотичної залежності. Основна думка, яку педагог доносить до юнаків і дівчат, полягає в тому, що формування успішної особистості можливе лише за умови здорового способу життя.

В основі кураторської роботи Ольги Володимирівни Дяченко – повага до кожного, рівноправний діалог й уміння знаходити розумний компроміс. Такий стиль, без суворості й примусу, дозволяє їй досягти взаємної поваги й успіхів у вихованні молоді.

ЛЮДИНА З ВЕЛИКИМ СЕРЦЕМ

*Доцент **Ігор Антонович ШАХРАЙЧУК***

*працює на кафедрі історії України з 1989 року,
кураторські обов'язки виконує з 1993.*

*Він уже випустив чотири групи,
зараз під його опікою ІІ-13-2.*

Те, що Ігор Антонович є справжнім професіоналом не тільки у своєму улюбленому предметі – історії, але й у кураторській роботі, не викликає жодних сумнівів ні в кого на факультеті. Мабуть, небагато педагогів можуть проводити години організаційно-виховної роботи так цікаво й невимушеною. Він завжди пояснює правила поведінки в університеті, необхідність відвідувати заняття й успішно навчатися з такими вмінням і майстерністю, що легко досягає розуміння в кожного студента.

Важко переоцінити його вплив на молодь. Доброзичливість, тонке почуття гумору й уміння знаходити спільну мову разом з відповідальним ставленням до порядку дозволяють йому ефективно впливати на формування юних особистостей. «Не хочеться засмутити таку хорошу людину», – так не в останню чергу мотивує його група своє бажання успішно навчатися.

Цікавим є підхід до стимулювання інтересу до навчання. На думку самого Ігоря Антоновича, неможливо підготувати професійних істориків лише на теоретичних заняттях в аудиторіях. «Для того, щоб молоді люди могли дати собі відповіді на одвічні питання «Хто ми? Звідки ми? Де наше коріння?», потрібно знати традиції народу, його історичні й культурні пам'ятки», – стверджує він.

Ігор Антонович з колегами у Чигирині

Разом із колегами – доцентом кафедри всесвітньої історії Ольгою Володимирівною Дяченко і доцентом кафедри історії України Олегом Анатолійовичем Репаном куратор розробляє і втілює в життя різноманітні програми навчальних та ознайомчих поїздок студентів до пам'ятних місць минулого. Майбутні історики відвідували старовинне місто Чигирин у Черкаській області та його околиці – Мотронинський монастир і Чернечий ліс. Побували в урочищі Холодний Яр біля дуба Максима Залізняка – легендарного ватажка народного повстання Коліївщина, яке гриміло по всій центральній Україні в 1768 році та було художньо зображене в поемі Тараса Шевченка «Гайдамаки». Ще одним пунктом цієї цікавої, корисної подорожі стало знамените село Суботів, де в місцевій церкві знаходиться родова усипальниця великого гетьмана України Богдана Хмельницького. Група мала змогу побачити й визначні культурні об'єкти Києва: величний Софійський собор, Михайлівський Золотоверхий монастир, незвичайний Музей

народної архітектури і побуту в Пирогові, де під відкритим небом розташовані тематичні експозиції з основних етнографічних регіонів України.

Повчальними стали відвідини Музею холокосту в Дніпропетровському єврейському культурно-діловому центрі «Менора» та поїздка до Мелітопольського району Запорізької області до прадавнього кургану Кам'яна Могила, відомого своїми печерами, гротами й «колекцією» петрогліфів (палеолітичних зображень, вирізьблених у камені).

«Ігор Антонович Шахрайчук – дуже шанована на нашому факультеті людина. У нього багато чому можна повчитися в плані оригінальності підходу до виховання», – вважає його колега Ольга Володимирівна Дяченко.

А студенти так характеризують Ігоря Антоновича Шахрайчука: «Чудовий викладач, чуйний і уважний до молоді. З любов'ю і турботою ставиться до студентства. Одним словом – людина з великим серцем».

Факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства

«ЦЕЙ КОЛЕКТИВ МЕНЕ НЕ ПІДВЕДЕ»

Працюючи на кафедрі
української літератури з 1992 року,
доцент **Людмила Миколаївна
РОМАС** набула великого
викладацького і кураторського
досвіду. До її педагогічних порад
охоче прислухаються колеги, а
студенти відвідують ґрунтовні й
добре підготовлені лекції та
семінари з цікавістю і задоволенням.

Людмила Миколаївна – один з кращих кураторів факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства. На її думку, кожен рік навчання – це особливий підхід до студентів. Першокурсникам Людмила Миколаївна допомагає осмислити важливість та серйозність навчального процесу, послідовно, але обережно впроваджує в колективі університетську дисципліну, привчає самотійно знаходити джерела знань. Починаючи з другого курсу, більше уваги приділяє обговоренню громадсько-політичної ситуації в країні, морально-етичних цінностей і сучасного стану нашого суспільства.

Власним прикладом доцент Людмила Ромас заохочує молодь до активного університетського життя, ніколи не стоїть осторонь творчого процесу. Наприклад, значними подіями в житті куратора і студентів були участь в організації літературних читань, присвячених видатному українському письменнику Павлу Загребельному, та відкриття аудиторії «Літературне Придніпров'я».

«Студенти обов'язково повинні знати історію своєї країни, рідного міста та університету», – вважає Людмила Миколаївна. На її лекціях молодь дізнається про видатних педагогів, які раніше працювали на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства, багаторічні традиції кафедри української літератури.

Важливою справою у процесі виховання молоді є збереження пам'яті про тих, хто ціною свого життя виборов свободу для майбутніх поколінь. У День визволення Дніпропетровська від німецько-фашистських загарбників на урочистому мітингу біля Монументу Слави студенти групи вшанували пам'ять героїв Великої Вітчизняної війни.

Сприймаючи кураторство як материнський обов'язок, Людмила Миколаївна турбується не лише про виховання людяності, чесності й патріотизму – вона опікується проблемами, пов'язаними зі збереженням здоров'я своїх підопічних, запрошує медиків для профілактичних бесід про згубний вплив шкідливих звичок на молодий організм.

Обов'язковою справою під час кожної організаційно-виховної години є ознайомлення молоді з новинками українського художнього слова. Куратор часто розповідає про сучасні тенденції в розвитку української літератури, а майбутні філологи, у свою чергу, готують змістовний огляд свіжих номерів газети «Літературна Україна». Обговорюють статті, опубліковані на сторінках видання, дають оцінку

новим літературним творам. У гостях на таких заходах були відомі особистості, наприклад, видатний дніпропетровській поет, колишній завідувач кафедри української літератури, нині покійний, на жаль, Віктор Федорович Корж, випускниця ФУІФМ, поетеса, прозаїк Леся Степовичка – у недавньому минулому голова Дніпропетровської обласної організації Національної спілки письменників України.

Викладаючи такі фундаментальні дисципліни, як «Вступ до літературознавства», «Аналіз художнього твору в аспекті естетичних категорій» та «Історія української літературної критики», доцент Людмила Миколаївна Ромас сприяє гармонійному розкриттю найкращих особистих рис своїх студентів: жаги до знань, уміння засвоювати складний матеріал, ерудованості. Куратор докладає великих педагогічних зусиль, щоб розвивати у своїх вихованців здатність аналітично мислити та робити широкі історичні узагальнення.

Людмила Миколаївна переконана, що кожен філолог обов'язково повинен відвідувати театр, щоб знайомитися з літературними героями не тільки на сторінках книг, але й глибше розуміти задум авторів та особливості характеру дійових осіб, маючи можливість по-новому осмислити прочитане. Її студенти побували на кількох цікавих спектаклях в Дніпропетровському академічному українському музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка. Серед них класика – «Назар Стодоля» (на основі твору Великого Кобзаря) та «Лісова пісня» (за однойменною драмою-феєрією Лесі Українки). Не залишила студентів байдужими п'єса «Шалене кохання гетьмана», у якій проникливо зображені життя й пристрасні почуття великого державного діяча України Богдана Хмельницького. Із сучасним баченням театрального мистецтва молодь ознайомила в театрі

Михайла Мельника «Крик», переглянувши його вистави «Гріх» і «Невпізнані».

У 2013 році група під керівництвом свого куратора поїхала до загадкового Львова. Саме про місто Лева і його історичні пам'ятки молодь часто чує на лекціях педагога. Побувавши на оглядових екскурсіях, студенти отримали можливість побачити старовинні експонати Львівського історичного музею, завітали до Львівської ратуші, ознайомилися з таємничими підземеллями, де ще збереглася духовна атмосфера XVI-XVII століть. Вони також відвідали будинок-музей видатного українського письменника Івана Франка, меморіальний музей історика і державного діяча Михайла Грушевського, один з найстаріших навчальних закладів Східної Європи – Львівський національний університет імені Івана Франка.

Маючи за плечима багаторічний досвід, Людмила Миколаївна з великим задоволенням ділиться ним з молодими кураторами. Олені Володимирівні Тараненко й Тетяні Володимирівні Кедич радить, як краще знаходити спільну мову зі студентами та підтримувати дисципліну.

Про свою групу Людмила Миколаївна говорить з неприхованою гордістю: «Довелося добре попрацювати зі студентами та їхніми батьками на першому й другому курсах. Але сьогодні я можу впевнено сказати, що цей колектив мене ніколи не підведе». А студенти стверджують, що їхній куратор – надзвичайно інтелігентна людина та цікава особистість, яка успішно поєднує вміння висококласного викладача та здібності талановитого вихователя.

ПЛЕКАЄ ЛЮБОВ ДО ХУДОЖНЬОГО СЛОВА

«Ольга Вольтівна ШАФ – куратор, про якого може мріяти будь-яка група. Доброзичлива, душевна, водночас відповідальна й вимоглива до дисципліни, вона завжди прекрасно розуміє потреби студентства. Нам дуже пощастило, що саме їй довірили наш колектив», – говорить її студентка Таїсія Козлова.

Закінчивши у 2001 році наш університет за спеціальністю «Українська мова та література», Ольга Вольтівна навчалася в аспірантурі університету, потім викладала в Дніпропетровському університеті економіки і права, який зараз має назву Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. На рідній кафедрі української літератури факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства працює з 2008 – викладачем, потім доцентом.

Група УУ-11-3 стала «першою ластівкою» кураторського досвіду Ольги Вольтівни. Для 23 майбутніх філологів, більшість яких не є дніпропетровцями і мешкає в гуртожитку №3, вона стала незамінним радником. Серед студентів є сироти, яким куратор намагається хоч трохи замінити батьків. Вона може допомогти знайти спільну мову з викладачами, охоче консультує з питань навчання і творчості, надає молоді велику моральну й психологічну підтримку.

З самого початку виконання кураторських обов'язків Ольга Вольтівна бачила свою мету в тому, щоб призвичаїти молодь до студентського життя, допомогти зрозуміти особливості навчання в університеті, навчити студентів дотримуватися дисципліни, стежити за своїм здоров'ям та уникати шкідливих звичок. Коли студенти пропускають заняття без поважних причин, Ольга Вольтівна завжди старається досягти дисциплінованого відвідування не шляхом покарання та примусу, а проводячи особисті бесіди. Переконати, зрозуміти, розрадити – таких принципів дотримується педагог.

Години виховної роботи куратор використовує не тільки для вирішення організаційних питань – вона перетворила їх на справжнє свято художнього слова. Група знайомиться з літературною творчістю Івана Малковича, Тараса Мельничука, Оксани Забужко та інших сучасних українських поетів, вірші яких не входять до навчальної програми. Студенти діляться своїми враженнями про твори, захоплюються їхніми художніми якостями, охоче читають у вільний час. Таким чином у групі формується колектив філологів-одномумців, які мають спільні смаки й уподобання.

Серед студентів УУ-11-3 є кілька молодих поетів. Одна з них – згадана вище Таїсія Козлова, яка іноді просить Ольгу Вольтівну відредагувати вірші, дати пораду, висловити свою думку. Студентський колектив має великий творчий потенціал. Кожен отримує можливість показати таланти й багатство внутрішнього світу, бути завжди почутим і зрозумілим товаришами. Молодь влаштовує на День закоханих поетичні вечори, декламуючи ліричні вірші, з великим ентузіазмом бере участь в університетських літературних читаннях, присвячених славетним українським прозаїкам Олесю Гончару і Павлу Загребельному, у культурно-розважальних «Вечорницях», які проводить на базі кафедри української літератури

доцент Любов Василівна Мирошниченко.

У складі групи лише двоє хлопців – Євген Лещенко й Максим Гонтар, проте вони є чи не найактивнішими студентами кафедри: беруть участь у багатьох цікавих виставах студентського театру «Відлуння» (керівник – заступник декана з виховної роботи, доцент Олександра Валеріївна Гонюк). Максим зіграв головну роль у виставі «Великий льох» – змученого болем за Україну Тараса Шевченка, а Євген був претендентом на перемогу в конкурсі «Містер факультету».

Група взяла активну участь у заходах, присвячених 200-річчю від дня народження Великого Кобзаря: студенти під керівництвом свого куратора підготували й провели Шевченківські літературні читання.

Проявляючи цікавість до мистецтва не лише в стінах університету, студенти Ольги Вольтівни відвідували чимало культурних заходів. Наприклад, у 2011 році вони ознайомилися з виставкою експериментального живопису яскравої представниці української діаспори – письменниці й художниці Емми Андієвської в Дніпропетровському художньому музеї, із задоволенням переглянули виставу «Хазяїн», створену колективом Дніпропетровського академічного українського музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка на основі п'єси видатного українського драматурга Івана Карпенка-Карого.

Навчаючись в університеті, Ольга Вольтівна Шаф добре засвоїла від свого куратора – доцента Ірини Валентинівни Кропивко гуманні принципи виховання: «Вона навчила мене ставитися до студентів, як до молодших братів і сестер, спираючись на засади людяності й взаєморозуміння. Головне при цьому – рівноправне спілкування та уважний і відповідальний підхід до кожного».

Економічний факультет

«ЛЮБЛЮ СТУДЕНТІВ І ВІДДАЮ ЇМ СВОЄ СЕРЦЕ»

*З захопленням
говорить про свою роботу
завідувач кафедри
маркетингу економічного
факультету, професор,
доктор економічних наук
**Світлана Юріївна
ХАМІНІЧ.***

Більше десяти років Світлана Юріївна працює в нашому університеті й безмежно радіє успіхами студентської молоді. Виховати в майбутніх маркетологів відчуття відповідальності за результати роботи, прищепити їм гордість за рідний університет, допомогти розкрити свій освітній потенціал – таке завдання ставить перед собою професор. Своїх студентів вона залучає до роботи клубу «Маркетолог», спілкується з кожним, допомагає в складні моменти життя. Якщо хтось засмучений – делікатно дізнається про причину, адже прагне знайти підхід до всіх без винятку.

Куратор активно заохочує молодь відвідувати вистави в Дніпропетровському академічному українському музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка і Дніпропетровському академічному театрі російської драми імені Максима Горького. Обирає передусім такі спектаклі, що за темою і змістом наближені

до сучасності та зрозумілі молодому поколінню.

Для того, аби застерегти студентську молодь від згубних звичок, Світлана Юріївна організовує лекції-зустрічі з лікарем-наркологом, постійно пропагує відмову від тютюнопаління.

Студенти під керівництвом свого куратора беруть участь у різних цікавих професійних і творчих заходах. Наприклад, група ЕМ-10-1 була задіяна у феєричному дніпропетровському показі кращих робіт престижного Міжнародного фестивалю реклами «Канські леви», студентському фестивалі соціальної реклами на базі Київського торговельно-економічного університету, науково-практичних конференціях «Маркетинг у сучасному вимірі», які відбувалися під егідою Київського національного університету технології та дизайну.

Світлана Юріївна має активну життєву позицію і скеровує молодь на таке ж ставлення до навчального процесу. Вона піклується не тільки про свою групу, але й про всіх студентів кафедри, особливо першокурсників. Проводить з ними бесіди, які допомагають краще й швидше адаптуватися до здобуття знань у вищому навчальному закладі, виховує культурну поведінку. Часто відвідує майбутніх маркетологів у гуртожитку, цікавиться їхнім життям і проблемами.

За відгуками студентів, Світлана Юріївна Хамініч – чудова людина, справжній фахівець і турботливий куратор з прекрасним розумінням проблем молоді й умінням створювати сприятливий психологічний клімат у групах. Завжди приязна і здатна налаштувати всіх на позитивний лад, вона по праву вважається одним з кращих педагогів економічного факультету.

«ВАЖЛИВО БУТИ ДРУГОМ ДЛЯ МОЛОДІ»

**Дарія Олександрівна
БЕСЧАСТНА** працює
викладачем кафедри
статистики й обліку
економічного факультету
вже десять років. І майже
весь цей час вона – один з
улюблених кураторів
студентів-економістів.

Про свою кураторську роботу Дарія Олександрівна говорить так: «Важливо спілкуватися з молоддю не з висоти прожитих років, а бути другом, завжди вміти переконливо пояснити пріоритетність навчання. Група – наче родина, де є взаємні обов'язки й відповідальність. Тому куратор повинен бути справжнім еталоном знань і поведінки, на якого беззаперечно хотілося б рівнятися кожному. Іноді студенти розповідають, що не пропускають лекції, бо не хочуть підвести мене й зіпсувати дружні стосунки».

Години виховної роботи в групі ЕС-12-1 проходять цікаво й креативно. Куратор часто розповідає про Нобелівських лауреатів з економіки, які досягли великих успіхів у сфері статистики, пропонує студентам заповнювати анкети, де вони пояснюють причини вибору професії, згадують незвичайні випадки зі свого життя, діляться думками й пропозиціями.

Дарія Олександрівна сприяє співпраці студентів з випускниками, які потім охоче візьмуть на роботу молодших колег. Окрім того, вона залучає старшокурсників до допомоги своїм студентам, а останніх направляє до середніх шкіл для спілкування з учнями. Вони складають тематичні квести, зацікавлюють школярів професією економіста, щоб ті в майбутньому обрали престижне навчання на економічному факультеті Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Важливою частиною кураторської роботи є патріотичне виховання, яке полягає в тому, щоб не лише закликати любити Батьківщину, але й показати її величну красу, культурні надбання й природні багатства, розмаїття життя людей у різних регіонах нашої країни. Тому академічна група ЕС-12-1 разом з куратором протягом перших двох років навчання регулярно подорожувала з екскурсіями по Україні, здобуваючи нові враження і знання про свій рідний край. У мальовничій Полтаві студенти відвідували музей видатного українського письменника і громадського діяча Івана Котляревського, Музей Полтавської битви 1709 року, Полтавський краєзнавчий музей, Центр гончарства в селі Опішня. До Одеси поїхали, щоб подивитися на славетний оперний театр, таємничі катакомби, відому на весь світ Дерібасівську вулицю. Запоріжжя запам'яталося островом Хортиця, музеєм історії запорозького козацтва, приватним музеєм історії зброї. У Ялті побували в Нікітському ботанічному саду, розкішному старовинному Воронцовському палаці й надзвичайно красивому парку біля нього. Велика культурна програма чекала їх у Києві: Музей Великої Вітчизняної війни, Музей води, Мистецький Арсенал, «Пінчук Арт-центр», Маріїнський палац.

Викладач Д.О. Бесчастна серед майбутніх економістів

Проте, не лише культура й природа привертають увагу куратора та студентів її групи, але й промислові підприємства: металургійний завод «Інтерпайп-сталь», Кримський вино-кон'ячний завод, завод мінеральних вод «Біола». Там студенти на практиці засвоювали статистичні методи досліджень, оцінювали виробничий цикл та трудові резерви, таким чином застосовуючи набуті під час навчання знання в умовах реальної економіки.

Визначним датам присвячені різноманітні заходи, що проводяться в групі. Щороку у травні проходять захопливі туристично-спортивні змагання. У селах Орловщина та Обухівка Дніпропетровської області студенти навчаються жити й орієнтуватися на природі, водночас отримуючи можливість неформально поспілкуватися з викладачами й випускниками, продемонструвати

й удосконалити свої навички з подолання труднощів, ще більше здружитися.

Група ЕС-12-1 за ініціативою Дарії Олександрівни відвідала повчальну «Ніч екскурсій» в Дніпропетровському національному історичному музеї імені Дмитра Яворницького, а в Дніпропетровському академічному театрі опери і балету студенти стали глядачами музичної вистави «Танго в червні». А до 30-річного ювілею кафедри статистики й обліку студенти групи підготували святковий виступ, переосмисливши колоритні сцени з відомих кінофільмів.

Щоб привчати молодь до здорового способу життя, куратор не обмежується лекціями. Вона доручає студентам виконувати практичні завдання на цю тему. Наприклад, для участі в Українському студентському фестивалі реклами група підготувала проекти рекламних матеріалів про шкоду зловживання алкогольними напоями й тютюнопаління для суспільства й здоров'я людини.

Дослідницька діяльність – на одному з чільних місць у житті групи. На кафедрі статистики й обліку створений науковий гурток, до якого входять більшість студентів ЕС-12-1. Вони готують публікації англійською мовою і виступають на міжнародних конференціях, а також беруть участь у відкритому національному етапі престижних міжнародних змагань зі статистики. Гордістю колективу є Юлія Собко та Ксенія Уварова – лауреати міжнародного конкурсу «International statistical literary project» за актуальний проект, присвячений складній темі підвищення інвестиційної привабливості Дніпропетровського регіону. Ксенія Уварова також продемонструвала свої досягнення в інформаційних технологіях – стала призером Всеукраїнської студентської олімпіади з інформатики.

Одна з аудиторій, де навчається група, облаштована стіннівками про студентське життя. Біля кафедри статистики й обліку вміщується інформація про заходи, що проводяться (олімпіади, дні статистики тощо), а також цікаві статистичні відомості, підготовлені студентами.

На думку студентів економічного факультету, Дарія Олександрівна Бесчастна є одним з кращих кураторів нашого університету. Рівність у спілкуванні з молоддю, завжди приязне і дружнє ставлення до юнаків і дівчат, здатність у будь-який час надати добру пораду є тими позитивними рисами характеру, які суттєво допомагають їй у кураторській роботі.

Факультет міжнародної економіки

ЗАВЖДИ ДОПОМОЖЕ ПОРАДОЮ І СПРАВОЮ

Доцент **Наталія Олександрівна КРАСНІКОВА** з 1998 року працює на кафедрі міжнародної економіки і світових фінансів. Будучи куратором протягом п'ятнадцяти років, випустила три групи. І сьогодні вона опікується групою ВЕ-12-1 (міжнародна економіка).

Проводячи планові години виховної роботи, Наталія Олександрівна не лише торкається важливих тем відвідування занять, успішності, але й намагається спрямувати зусилля молодих людей на досягнення високих результатів у навчанні й засвоєння основних правил поведінки у вищому навчальному закладі. Вона ставить за мету прищепити морально-етичні цінності й уміння відстоювати свою громадянську позицію, закликає бути соціально активними й вихованими, гідними носити високе звання студентів.

Коли під час індивідуальних бесід розмова торкається особистих питань, куратор завжди максимально тактовно й делікатно підказує шляхи вирішення проблем. Якщо потрібно, допомагає налагодити

взаєморозуміння й співпрацю в групі, дає поради щодо культурного розвитку студентів.

Мотивуючи студентів до навчання, доцент Наталія Краснікова пояснює, наскільки престижна їхня професія, пов'язана зі сферою міжнародною економіки. Завдяки цьому в групі добрі академічні результати: є кілька відмінників, найуспішніші з яких – Дарія Правда й Аліна Гроховська.

Для своєї групи ВЕ-12-1 Наталія Олександрівна – не тільки куратор, але й викладач. Її предмет «Мікроекономіка» пов'язаний з вивченням теорії й практики функціонування малих суб'єктів господарювання (фірм, домогосподарств, державних установ) і входить до переліку нормативних дисциплін у програмі навчання за спеціальністю «Міжнародна економіка».

Будучи спортивною людиною, яка не потурає шкідливим звичкам навколишніх, Наталія Олександрівна послідовно бореться за здоровий спосіб життя серед студентів групи – і своєї мети досягає переважно завдяки особистому прикладу.

Співробітники факультету міжнародних економічних відносин добре відгукуються про кураторську роботу Наталії Олександрівни. «Вона – грамотний педагог. Завжди дружньо і людяно ставиться до молоді, допомагає студентам порадою і справою, ділиться досвідом з колегами. Може запропонувати оптимальний вихід з будь-якої складної ситуації», – говорить старший викладач Світлана Олександрівна Гапоненко.

Із захопленням про куратора висловлюються й студенти. «Чудовий викладач, справедливий педагог, людина, з якою приємно спілкуватися», – так характеризує Наталію Олександрівну молодь.

СТУДЕНТИ З КИТАЮ : «МИ ПРИЇХАЛИ ВЧИТИСЯ ДО ЄВРОПИ»

*Більше двадцяти років педагогічного стажу має заступник
декана по роботі з іноземними студентами, старший викладач
кафедри економіки й управління народним господарством
факультету міжнародної економіки
Світлана Олександрівна ГАПОНЕНКО.*

Із самого початку роботи на кафедрі (2005 рік) Світлані Олександрівні довірили бути куратором одразу двох груп – ВМ-05-1 (українські студенти) та ВМ-05-2 (громадяни Китаю). А після їхнього випуску під керівництвом педагога почали навчатися колективи ВВ-10-1 (міжнародна економіка) та ВУ-10-1 (управління персоналом). З 2015 року опікується групами ВВ-15-1 та ВУ-15-1.

Основними принципами, яких дотримується куратор, є повага до молоді, визнання її права мати власний світогляд, уважне ставлення до проблем особистого життя.

Оскільки значну частину серед її студентів складають іноземці – громадяни КНР, країн Середньої Азії, Азербайджану, постає нагальне питання про їхню інтеграцію на час навчання до українського суспільства. Ураховуючи особливості ментальності та відмінність стилів соціальних стосунків від звичних для України стандартів поведінки, навіть досвідченому педагогу треба докласти чималих зусиль для психологічної адаптації цих студентів. Для цього Світлана Гапоненко проводить особисті бесіди, розповідаючи молодим людям про побутові традиції, культурні надбання й суспільні досягнення нашої країни. Коли просять дати

Старший викладач С. О. Гапоненко зі студентською молоддю

пораду, де краще провести зимові канікули в нашій державі, радить відвідати Київ, Карпати, Петриківку або Хортицю, щоб на власні очі побачити красу української землі й відчувати ритм її життя. Також куратор може порекомендувати цікаві вітчизняні книжки, фільми або театральні вистави.

Полегшує спілкування з іноземцями те, що педагогічні системи в їхніх країнах схожі на українську. Особливо це помітно під час роботи з громадянами Китайської Народної Республіки, де розповсюджений подібний до нашого стиль стосунків «наставник – учень».

У цілому, наголошує Світлана Олександрівна, гості з інших держав дуже задоволені своїм перебуванням в Україні, зачаровані її красою й самобутністю. «Побачивши вашу країну, ми відчули, що приїхали вчитися до Європи», – із захопленням говорять китайські юнаки і дівчата.

На часті питання колег, як вдається впоратися з виховною роботою з двома групами, старший викладач Світлана Гапоненко відповідає: «Головне – заслужити повагу, що досягається протягом перших двадцяти хвилин спілкування. За невеликий проміжок часу молодь може оцінити педагога, скласти про нього об'єктивне враження, яке потім буде домінувати в їхніх стосунках до самого закінчення навчання. При цьому ніколи не можна підвищувати голос. Якщо гніваєшся – краще зробити паузу в розмові або знизити тон».

Підвищення результатів навчання в академічних групах Світлана Гапоненко досягає, спираючись на науковий підхід. Студентам своїх груп вона постійно нагадує принцип, розроблений всесвітньо відомим італійським економістом і соціологом Вільфредо Парето, – вісімдесят відсотків зусиль забезпечують двадцять відсотків успіху.

Майбутнім «кадровикам» спеціальності управління персоналом куратор пояснює, що саме від них залежить максимально продуктивне використання трудових резервів країни. «В українському суспільстві зараз є дві актуальні проблеми – влаштуватися на роботу і знайти хороших працівників. Вам доведеться їх вирішувати», – повторює викладач студентам.

А «міжнародники» – це особлива гордість Світлани Олександрівни. «Вони прекрасно орієнтуються в суспільних проблемах, вільно володіють англійською мовою, отримали різнобічні юридичні знання, питання на конференціях і громадських заходах ставлять іноді краще за досвідчених журналістів», – таку високу оцінку своїм студентам дає педагог. Вони брали участь у зустрічах з відомими людьми – екс-Прем'єр-міністром Великобританії Ентоні Блером, екс-Президентом Республіки Польща Олександром Кваснєвським, українськими підприємцями Віктором Пінчуком і Петром Порошенком (нинішнім Президентом України), послами

країн Європейського Союзу. Молоді люди активно співпрацюють з консульствами Туреччини й африканської країни Кот-Д'Івуар, клубом «Французька весна» і Польським культурним центром.

Залучаючи свої групи до наукової роботи, куратор дає можливість їм використовувати багатий дослідницький потенціал кафедри. Наприклад, у 2012 році студенти групи ВВ-10-1 разом з викладачами готували ґрунтовні статті до конференції на тему «Шляхи адаптації національної економіки до сучасних викликів глобалізації». Одна з «міжнародників», Маргарита Нагнибіда, отримала грамоту «Укрсоцбанку» за виконання практичних завдань, а Марія Труш (ВУ-10-1) посіла друге місце на Всеукраїнській олімпіаді з управління персоналом.

Студенти одінеї з попередніх груп куратора Світлани Гапоненко, ВМ-05-1, вдало знайшли застосування своїм знанням у професійній царині. Вони мають престижну роботу в комерційних банках, у сфері телекомунікації та на промислових підприємствах. А одна з кращих випускниць, Наталія Кононова, вирішила працювати в рідному університеті, на кафедрі політології факультету суспільних наук і міжнародних відносин.

Особисті й професійні якості Світлани Олександрівни, які найбільше цінують студенти, – глибокі знання, працелюбність і турботливість. Вона належить до тих людей, які здатні об'єднати й націлити на досягнення мети будь-який колектив.

Факультет систем і засобів масової комунікації

«ЧЕСНЕ СПІЛКУВАННЯ – ШЛЯХ ДО ВИРІШЕННЯ БУДЬ-ЯКОЇ ПРОБЛЕМИ»

*Доцента кафедри масової
та міжнародної комунікації
ФСЗМК **Оксану Василівну**
ГУДОШНИК студенти-
журналісти беззаперечно
відносять до «золотого складу»
педагогів нашої Alma Mater.*

Приємна у спілкуванні, з відмінним почуттям гумору, завжди тактовна й доброзичлива, вона вміє завоювати серця й зробити юнаків і дівчат своїми друзями й однодумцями.

На факультеті систем і засобів масової комунікації Оксана Василівна працює з 1998 року. Викладає дисципліни «Історія виникнення преси», «Історія зарубіжної журналістики» та «Професійна етика». Молодь з великим задоволенням відвідує її лекції, надзвичайно цінуючи інтелектуальні здібності й людські якості свого викладача та насолоджуючись доступним, зрозумілим, емоційним стилем передання знань. Завдяки рівноправному діалогу зі студентами, її цікаві думки й ідеї швидко поширюються на ФСЗМК.

Оксана Василівна була куратором чотирьох груп (ЗЖ-95-1, ЗЖ-00-1, ЗЖ-05-1, ЗЖ-09-2), керувала колективами «магістрів» –

ЗЖ-13М-1 і ЗМ-13-1, де продовжували навчання випускники ЗЖ-09-2.

Будучи досвідченим спеціалістом з масової комунікації, вона протягом усіх сімнадцяти років кураторського стажу сповідує принцип роботи з аудиторією, закладений при створенні британської телерадіокомпанії «British Broadcast Corporation» (BBC) – «інформувати, просвіщати, розважати». Під цим розуміє гармонійне поєднання тьюторської (учительської) та культурно-масової функцій.

Свою тьюторську діяльність доцент Оксана Василівна Гудошник спрямовує на забезпечення постійного відвідування занять і високої успішності, коректне розв'язання спірних питань, створення неконфліктної й товариської атмосфери в студентському колективі, підвищення його активності й згуртованості. Причому досягає цього зазвичай методом м'якого психологічного впливу: «Буває достатньо іронічного зауваження або звернення до почуття гідності, щоб зробити поведінку людини більш самокритичною. І тоді складні ситуації не призводять до сварок і розчарувань, з'являється можливість дійти порозуміння». А основою такого ставлення є лаконічний заклик декана ФСЗМК, професора Володимира Дмитровича Демченка: «Любіть студента!». Усім серцем сприйнявши цей вислів, викладачі факультету підтримують дружні стосунки з більшістю своїх випускників.

Культурно-масовий напрям пов'язаний передусім з організацією подорожей Україною. Оксана Василівна разом з іншими кураторами кафедри – доцентами Лілією Василівною Темченко, Іриною Станіславівною Бучарською, Оксаною Вікторівною Кириловою, Людмилою Валентинівною Хотюн і викладачем Олександром Валеріївною Ковтонюк – надає майбутнім журналістам можливість двічі на рік відвідувати історичні місця нашої держави.

Куратор під час подорожі з академічною групою

Під час подорожей студенти відкривають для себе нові горизонти пізнання величі й краси рідної землі, часто відхиляючись від звичних туристичних маршрутів. Наприклад, на Харківщині вони побували в селі Сковородинівка, де в садибі поміщика Андрія Ковалевського провів останній період свого життя видатний український філософ Григорій Сковорода. Восени 2012 року відвідували місто Святогірськ Донецької області: були у Святогірській лаврі, Святогірському історико-архітектурному заповіднику, біля знаменитого пам'ятника Артему, встановленого над берегом Сіверського Дінця. У Полтаві запам'яталася екскурсія до краєзнавчого музею, особливо до «золотої кімнати», де експонуються старовинні монети й коштовності. Не оминули увагою й легендарне козацьке місто Чигирин, природні й етнографічні пам'ятки Дніпропетровської і Запорізької областей.

«Ми не нудьгували й по дорозі до історичних пам'яток. Екскурсійний автобус завжди був сповнений веселоцями, жартами й піснями. Дружня атмосфера зближувала педагогів з молоддю, а різні групи – між собою, посилюючи взаємну симпатію й довіру», – тепло згадує про минулі подорожі куратор.

2014 рік приніс трагічні події нашої країні. Не залишаючись осторонь суспільних проблем, Оксана Василівна разом з багатьма іншими педагогами й студентами університету веде активну волонтерську діяльність. Разом з майбутніми журналістами вона опікується допомогою біженцям з Донбасу в благодійному центрі «Допомога Дніпра»: приймають і сортують одяг, дитячі іграшки та інші речі, які приносять мешканці Дніпропетровська. Для поранених військовослужбовців збирають необхідні ліки й продукти харчування. До Дня Святого Миколая та Нового року підготували подарунки дітям загиблих на Сході України.

Допомагають студенти-журналісти й товаришам по факультету, у яких виникли матеріальні труднощі через хворобу або складне сімейне становище. Завдяки чуйності й умінню відгукнутися на чужу біду, які власним прикладом прищеплює юному поколінню куратор, вони ніколи не бувають байдужими до труднощів інших людей. І це, безперечно, стане в нагоді молодим людям у їхній цікавій і суспільно важливій професії.

«Головне в моїй кураторській роботі з творчими й талановитими людьми – не «сполохати» ініціативу, не «відбити» бажання змінювати світ навколо себе. А ще вміти бачити в студенті обдаровану особистість, розмовляти без зайвої дистанції. Це принципова позиція всіх педагогів нашої кафедри, особливо її завідувача, професора Сергія Володимировича Демченка. Адже чесне спілкування – шлях до вирішення будь-якої проблеми», – упевнена Оксана Василівна.

РОЗУМІЮЧИ МОЛОДЬ З НАПІВСЛОВА

Факультет систем і засобів масової комунікації – місце, де навчаються творчі й неординарні особистості. А спеціальність «Реклама і зв'язки з громадськістю», яка є однією з найпрестижніших в нашому університеті, пов'язана з умінням спілкуватися з людьми, утілювати в життя сміливі фантазії, осмислювати проблеми сучасного суспільства. Студентам цього напрямку потрібні куратори, які б могли, розуміючи молодь з напівслова, стати справжніми друзями й помічниками.

*До таких педагогів
належить **Інна
Сергіївна РЕБА.***

*Закінчивши в 2007 році
факультет психології, вона
працювала старшим
лаборантом кафедри реклами і
зв'язків з громадськістю, потім
почала викладати дисципліни
«Психологічні основи реклами і
PR», «Медіапсихологія»,
«Реклама і зв'язки
з громадськістю».*

У 2013 році їй довірили бути куратором одразу двох груп – ЗР-13-1 і ЗР-13-2, у яких навчаються 37 хлопців і дівчат.

Опікуватися таким великим колективом є нелегким завданням для молодого педагога, яка вперше відчула на собі відповідальність

кураторських обов'язків. Проте Інна Сергіївна показала, що може добре впоратися з цією роботою. Не минуло й півроку з дня знайомства з групами, як студенти встигли сформувати про неї лише позитивні враження, почали ділитися досягненнями й проблемами. А її години організаційно-виховної роботи – не формальне повторювання добре відомих істин, тут точаться жваві дискусії, обговорюються успіхи й невдачі в навчанні.

Під час першої сесії п'ятеро студентів не змогли з першого разу скласти іспит з історії України й дуже хвилювались з цього приводу. Тоді Інна Сергіївна зробила все можливе, щоб повернути їм впевненість у власних силах і націлити на успішне перескладання.

Студенти її груп, за словами куратора, дружні, чуйні й відкриті до спілкування з однолітками. Кожен має певний таланти і потяг до творчості. У багатьох у доробку не один десяток власних рекламних робіт, зокрема з такої складної теми, як розвиток бренду товару або компанії. До Дня студента першокурсники підготували яскраве сценічне дійство, у піснях та хореографічному виступі продемонструвавши свою радість від вступу до університету. А з поїздок до Львова й уманського парку Софіївка привезли цікавий фотозвіт, за що отримали схвальні відгуки куратора й товаришів по факультету.

У вільний час молодь цікавиться чарівним світом театрального мистецтва. Групи відвідували Дніпропетровський академічний театр російської драми імені Максима Горького, де із задоволенням переглянули комедію «Очень женатый таксист». А на Святвечір для студентів гостинно відчинив свої двері Дніпропетровський академічний український музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка з виставою «Ніч перед Різдвом».

«Коли почала працювати з першокурсниками, зрозуміла: це нескладно. Вони щойно вийшли зі шкільних воріт, тому куратора сприймали майже як класного керівника. Намагалися бути зібраними, дисциплінованими й стриманими в поведінці, не соромилися звертатися зі своїми проханнями», – згадує свій перший педагогічний досвід Інна Сергіївна Рева.

Безумовно, студенти подорослішають, але довіра між куратором і молоддю залишиться надовго.

Юридичний факультет

МАЙБУТНІ ЮРИСТИ ВЧАТЬСЯ ДОПОМАГАТИ ЛЮДЯМ

*Декан юридичного
факультету, доктор юридичних
наук, професор **Ольга
Леонідівна СОКОЛЕНКО**
прийшла до ДНУ імені Олеся
Гончара в 1998 році.*

До призначення на керівну посаду працювала завідувачем кафедри адміністративного і кримінального права, була куратором трьох груп, студенти двох з яких вже завершили навчання й стали успішними юристами.

«Дев'яносто відсотків юридичних знань, здобутих у нашому університеті, вам доведеться регулярно застосовувати на практиці. Те, що засвоїте в стінах Alma Mater, стане основою вашої успішної кар'єри правознавця», – нагадує педагог своїм студентам, спонукаючи їх до дисциплінованого відвідування занять і самостійного навчання у вільний час.

Багато хто з майбутніх юристів з першого курсу мріють про престижні посади адвокатів, прокурорів та суддів. І знають – для цього потрібно вчитися так, щоб отримувати якщо не всі сто

балів, то хоча б максимально наближену до цього показника оцінку. Ольга Леонідівна добре розуміє й усіляко підтримує такий юнацький максималізм.

Не менш важливі за знання для правознавців і їхні моральні якості, адже в майбутньому, можливо, їм доведеться вирішувати людські долі. Спираючись у вихованні молоді на православні християнські цінності, Ольга Соколенко вчить, що потрібно вміти захищати слабших, робити поступки в конфліктних ситуаціях і співчувати знедоленим.

На практиці своє вміння допомагати людям майбутні юристи можуть проявити в роботі Юридичної клініки ДНУ імені Олеся Гончара, яка працює під керівництвом Ольги Леонідівни. Прослухавши відповідний курс лекцій, вони навчаються вмінню надавати основи первинної правової допомоги громадянам, які звертаються за порадою. Звісно, студенти ще не здатні підготувати якісну позовну заяву до суду або запропонувати клієнту ґрунтовну консультацію зі складної справи. Проте вони вже знають, як правильно спілкуватися з відвідувачами, ставити необхідні питання, знаходити потрібні закони, підзаконні нормативно-правові акти та інші документи.

«Сильний викладач, інтелігентна людина, делікатний педагог і чудовий куратор», – так оцінюють професора Ольгу Леонідівну Соколенко студенти.

«ПИШАЮСЬ СВОЇМИ ВИПУСКНИКАМИ»

*З гордістю говорить
доцент **Наталія Семенівна
ЮЗИКОВА**, яка з 1992 року
працює на кафедрі
адміністративного і
кримінального права
юридичного факультету.*

Ось уже вісімнадцять років Наталія Семенівна – куратор. За цей час випустила чотири групи, а в 2013 досвідченому наставнику довірили групу ЮП-13-4.

«Найбільш відповідальні – перший та другий курси. Треба «переключити» колишніх школярів на специфіку університетського навчання, показати їм наш ДНУ імені Олеся Гончара, роз'яснити регламент та професійну термінологію, привчити до субординації», – ділиться роздумами доцент Наталія Юзикова.

Для того, аби успішно досягти взаєморозуміння з молоддю, куратор проводить виховні години в інтерактивній формі. Наприклад, практикує захопливу гру «Сніжний ком», під час якої студенти асоціюють свої прізвища з різними прикметниками і таким чином допомагають товаришам окреслити власний психологічний портрет. Або дає групі завдання написати невеличкі роздуми про причини

вибору професії та своє бачення ролі юриста в суспільстві. Боротися з беззаконням, відновлювати справедливість, робити добро людям – таку мету ставлять перед собою майбутні правознавці.

Професійна етика, яка є однією з основ юридичної спеціальності, на думку досвідченого педагога, починається з культури мовлення й поваги до викладачів й однокурсників. Разом з Соціально-психологічною службою ДНУ імені Олеся Гончара доцент Наталія Семенівна Юзикова тестує третьокурсників, отримуючи можливість коригувати їхню поведінку. Проте вона робить це дуже обережно. «Критикувати можна вчинки і погляди людини, але не її недоліки», – вважає викладач.

Аби краще знати життєві інтереси й проблеми своїх студентів, Наталія Семенівна іноді запрошує їх до парку імені Юрія Гагаріна разом «пошурхотіти листям» – так вона називає повільні осінні та зимові прогулянки, під час яких цікавиться умовами побуту молодих людей, їхніми стосунками в групі, літературними і художніми вподобаннями.

У своїй групі куратор викладає предмет «Організація судових і правоохоронних органів». На лекції вона нерідко запрошує випускників – працівників органів внутрішніх справ та прокуратури. До речі, більшість колишніх студентів Наталії Семенівни досягли значних успіхів у своїй професії. Серед них, наприклад, помічниця судді Дніпропетровського обласного господарського суду Ірина Мирошніченко та доцент Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ Андрій Духневич.

У групах Наталії Семенівни Юзикової зазвичай немало студентів займаються науковою та дослідницькою роботою. У 2004 році Сніжана Решетньова (ЮП-01-1) стала переможцем конкурсу робіт на тему «Іслам і Україна». Перше місце у змаганні «Майстерність судової

промови», яке відбулося в 2005 році в Донецькому національному університеті, посіла ще одна юна представниця юридичного факультету ДНУ імені Олеся Гончара – Олександра Карпенко. А студентка ЮП-07-1 Валерія Нугасва виборола третій результат на конкурсі в Луганському державному університеті внутрішніх справ імені Дідоренка з роботою «Програми профілактики злочинності серед молоді на прикладі європейських країн». З відзнаками поверталися вихованці куратора з правознавчих конференцій, що відбувалися в Національному університеті «Одеська юридична академія», Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна та Національному авіаційному університеті (м. Київ).

Наталія Семенівна турбується не лише про науковий розвиток студентів, алей про їхнє здоров'я – духовне та фізичне. «Здоров'я дається людині лише один раз. Тому неприпустимо його безглуздо розтрачувати, щоб не стати старими в молодості», – ось істина, яку не втомлюється нагадувати юнацтву куратор.

Студенти юридичного факультету вважають Наталію Семенівну Юзикову прекрасним викладачем, яка постійно вдосконалює свої знання та старається йти в ногу з часом. Її кураторська робота здійснюється винятково за прогресивними педагогічними методиками.

***Нариси про роботу
кураторів академічних
груп підготував:***

***С.О. Ляпін,
старший лаборант
групи аналізу у сфері
гуманітарної освіти
та виховання молоді***

Твій дім – гуртожиток

Завершуючи навчання у середній школі і вступаючи до університету, юнаки і дівчата дорослішають і входять у самостійне життя. Для багатьох з них воно починається у стінах гуртожитку. Без постійного батьківського піклування, часто залишені віч-на-віч зі своїми життєвими негараздами, молоді люди вимушені самі вирішувати побутові проблеми, думати, як організувати власне харчування, дозвілля, забезпечити санітарно-гігієнічне благополуччя, комфортні умови проживання, можливість ефективної підготовки до занять й самонавчання. Для успіху цих нелегких завдань вони повинні розуміти головне – підтримання порядку у гуртожитку має бути спільною справою адміністрації й усіх його мешканців, які зобов'язані докладати максимум зусиль для поліпшення стану справ. Тільки тоді їхній «другий дім» стане по-справжньому затишним і теплим, наповненим дружньою і доброю атмосферою, про яку із задоволенням випускники будуть згадувати ще довгі роки після закінчення Alma Mater. Адже слово «гуртожиток» походить від «жити гуртом», тобто єдиним колективом.

Саме таким «теплим домом» для студентів **хімічного факультету** (заступник декана з виховної роботи – Людмила Шевченко) видається гуртожиток №7. Преважна більшість майбутніх хіміків – дівчата. Для них створено гуртки «Господарочка», «Клуб молоді сім'ї», секцію крою та шиття, проводився кулінарний конкурс «Чиї млинці смачніші?», а також організовано зустрічі з косметологами, психологами та юристами. Переважно завдяки їхнім зусиллям і хазяйновитості цей гуртожиток багато років поспіль

переможцем обласного огляду-конкурсу «Кращий студентський гуртожиток» серед вищих навчальних закладом III-IV рівня акредитації.

Для мешканців гуртожитку №2, а це переважно історики і студенти інших гуманітарних спеціальностей створено чимало побутових зручностей, що позитивно позначається на якості підготовки до навчання. Традиційно, майбутні **історики** (заступник декана з виховної роботи – Альберт Венгер) живуть цікавим і насиченим життям. Вони вміють ефективно і доречно організувати свій побут і дозвілля.

Ще більшим «дівочим царством» є гуртожиток №3, де мешкають переважно студентки **факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства** (заступник декана з виховної роботи – Олександра Гонюк). Окрім звичайних форм проведення вільного часу, вони мають можливість долучатися до роботи численних наукових секцій (таких як «Лінгвістичні студії», «Лінгвістична інтерпретація художнього тексту», «English Studies», «Актуальні проблеми лексикології», «Мовна картина світу», «Славістичні студії», «Світ перекладу», «Схід-Захід» та інші), гуртків (з історії та граматики німецької мови, шанувальників української мови, шанувальників художнього слову). Студенти беруть участь у творчих студіях літератури, живопису, композиції, режисури й культури, концертах, виставках, готуються до виступів, шоу-програм, творчих вечорів, вистав театального гуртка «Відлуння». Факультет залучає мешканців гуртожитку до популяризації українських народних звичаїв і традицій через фольклорний фестиваль «Всі ми, браття українці, козацького роду!» та Свято Масляної. Є де виявити свої знання і таланти.

Безумовно, дозвілля в стінах гуртожитків, залежно від факультету, має свої особливості. Наприклад, майбутні **економісти** (заступник декана з виховної роботи – Віра Щеньова) формують і розвивають комунікативні і професійні компетенції, вміння розбиратися в прихованих й тіньових особливостях соціуму через використання ділових, ситуативних і рольових ігор, кейсів, соціальних тренінгів. Разом зі своїми сусідами по гуртожитку №1 – студентами **факультету прикладної математики** (заступник декана з виховної роботи – Світлана Сірик) вони є активними учасниками інтелектуального клубу «Що? Де? Коли?», організували випуск цікавих стіннівок, готуються до участі у святкових конкурсах «Містер та Міс університету», «Клуб веселих та кмітливих». А на **геолого-географічному факультеті** (заступник декана з виховної роботи – Станіслав Жолудєв) доброю традицією стало відвідування студентами-мешканцями гуртожитку №5 театрів, особливо Дніпропетровського академічного українського музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка.

Прикладом успішного залучення студентів-мешканців гуртожитків до наукової й громадської діяльності є робота на **факультеті суспільних наук і міжнародних відносин** (заступник декана з виховної роботи – Ігор Іщенко) політологічного дискусійного клубу «Форум», наукових гуртків «Соціологічні проблеми вищої освіти», «Суспільство ХХІ століття», «Актуальні питання соціального захисту окремих категорій населення», Школи соціального працівника «Хочу знати як ...?», гуртка професійного вдосконалення «Спеціаліст+», лекторію «Сім'я, соціальна політика та діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування», філософського дискусійного клубу «Софія», Центру морально-етичного виховання.

До важливих справ юнаків і дівчат з університетських гуртожитків, які формують її соціальні компетенції, належить волонтерська робота. Вона пов'язана, передусім, з наданням допомоги військовослужбовцям і переселенцям зі Сходу України та відвідуванням дитячих закладів. Соціальні акції «Не будь байдужим», «День донора» привернули увагу студентів більшості факультетів, особливо **факультету фізики, електроніки та комп'ютерних систем** (заступник декана з виховної роботи – Наталія Матвеєва). А молоді філологи організували на території гуртожитків збір теплих речей для біженців в рамках діяльності координаційного центру «Допомога Дніпра».

Серед мешканців гуртожитків особливо відзначилися на ниві волонтерства студенти **факультету психології** (заступник декана з виховної роботи – Зоя Бондаренко). Вони беруть участь в численних благодійних акціях, відвідують поранених бійців у госпіталях, є частими гостями у вихованців дитячого будинку №1 «Берегиня». В гуртожитку №3, де живуть й майбутні психологи, Центр соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ імені Олеся Гончара спільно з **Соціально-психологічною службою** (керівник – Вікторія Лазаренко) проводить волонтерські тренінги й консультації.

Керуючись відомим висловом «в здоровому тілі – здоровий дух», в гуртожитках багато уваги приділяють спортивно-масовій роботі. Їхні мешканці є активними учасниками факультетських чемпіонатів з різних видів спорту (футболу, баскетболу, волейболу, міні-футболу, настільний тенісу, шахів), пробують свої сили у нетрадиційних спортивних дисциплінах (більярді, боулінгу, скейтборді, футбольному фристайлі), входять до складу збірних команд на Міжфакультетській спартакіаді ДНУ імені Олеся Гончара. Окремі факультети докладають у цій сфері значних зусиль. Наприклад, на факультеті суспільних наук.

і міжнародних відносин створено футбольну і баскетбольну команди, до ігор і тренувань яких залучений актив гуртожитків №2 і №5. Для майбутніх економістів і спеціалістів з прикладної математики в одній з кімнат гуртожитку №1 облаштована за допомоги університетського профспілкового комітету спортивна зала. На спортивному майданчику, що розташований неподалік, проводяться тренування з футболу, волейболу, баскетболу і змагання між командами факультетів і гуртожитків.

Звісно, що функціонування гуртожитків неможливе без ефективного управління виховною роботою. Базовою ланкою цього процесу є чергування кураторів академічних груп у блоках та на поверхах, поєднане з доброзичливим і неформальним спілкуванням зі студентами. Практикуються зустрічі мешканців гуртожитків з керівництвом факультетів (деканами, заступниками деканів з виховної роботи) для обговорення поточних проблем.

Регулярно проводяться організаційно-виховні години на тему забезпечення належного порядку в кімнатах. З метою поточного і перспективного планування регулярно проводяться засідання студентських рад гуртожитків, вони беруть участь у роботі вчених рад факультетів. Важливими і вирішальними для покращення умов проживання є пропозиції студрад щодо ефективного використання житлової площі, залучення додаткових джерел фінансування, у тому числі коштів факультетів і спонсорів, для придбання м'якого інвентарю, меблів та обладнання. Студенти докладають чималих зусиль для того, щоб зробити свої помешкання чистими і комфортними: виконують деякі ремонтні та санітарно-профілактичні роботи, працюють на озелененні і прибиранні прилеглих територій, стежать за раціональним споживанням енергоресурсів. Як невеличкий приклад можна навести діяльність фітоклубу **факультету біології**,

екології та медицини (заступник декана з виховної роботи – Олександр Комаров), який разом з мешканцями гуртожитку №4 взяв під опіку квіткові клумби біля нього.

І весь цей комплекс заходів спрямований на те, щоб кожен студент пору свого зростання і змужніння провів в умовах, які сприяють його соціалізації, адекватному розумінню прав і обов'язків кожного члена суспільства... Однак, трапляються випадки асоціальної поведінки. Наприклад, недотримання правил проживання в гуртожитку, вживання алкогольних напоїв, куріння, конфліктне з'ясування стосунків, порушення санітарно-гігієнічних норм та інше.

Все це точки докладання зусиль як профілактичного змісту, так і регулятивного. Пропозиції щодо цього є на кожному факультеті. Наведемо точку зору представників **механіко-математичного факультету**. Заступник декана з виховної роботи Олександр Пипка наполягає на проведенні вечірніх обходів міліцією або охороною та посиленні відповідальності студентів за значні порушення правил внутрішнього розпорядку (аж до виселення з гуртожитку та виключення з університету).

Кожна молода людина несе персональну відповідальність за результати навчання в університеті, організацію свого дозвілля, включеність в громадське життя. А можливості бути активним і позитивним членом суспільства практично необмежені. Адже кожен факультет дбає про наповненість життя своїх студентів.

М.М. Марфобудінова,
*методист I категорії
групи аналізу у сфері
гуманітарної освіти та
виховання молоді*

Відчути в співі свою душу

Сьогодні, коли Україна перебуває у важкому процесі протистояння та відстоювання таких головних цінностей, як свобода та незалежність, чільне місце повинні зайняти гуманітарні, духовні аспекти взаємодії людей у суспільстві.

Ситуація в країні за роки незалежності, засвідчує, що соціально-гуманітарна освіта є полем зосередження найрізноманітніших і нерідко протилежних інтересів, установок, тенденцій, яка створює багатовекторність, у якій молодій людині непросто зрозуміти істину та цінності, які сформував український народ упродовж віків. Людина в культурі, житті, професії повинна знайти своє місце, і в цьому їй має допомогти освіта, яка дозволить визначити культурне застосування особистістю свого, емоційного потенціалу, внутрішніх, неусвідомлених, а в деяких випадках ірраціональних потреб.

Моя історія усвідомлення себе як громадянки, українки, розпочалася в стінах нашого університету двадцять років тому. Мене, молодого фахівця, який тільки-но закінчив вищий навчальний заклад, запросили до науково-дослідної лабораторії українського фольклору, народного говору та літератури Нижньої Наддніпрянщини (на той час імені Олеса Гончара), науковим керівником якої була професор, доктор філологічних наук Клавдія Павлівна Фролова.

Сфера моєї діяльності – музикознавство, мистецтвознавство, хорове мистецтво. Так склалося, що життя подарувало мені щастя познайомитися з унікальними, талановитими людьми, викладачами Дніпропетровського національного університету, які були учасниками камерного хору “Струни серця”, а я – молода дівчина – стала хормейстром такого поважного творчого колективу, який зробив дуже

багато для мого професійного становлення, сформував мене як особистість.

Декілька слів про сам хоровий колектив. До нього тоді входило не більше двадцяти учасників – професорів, докторів, кандидатів різних наукових напрямків. Фізики, математики, біологи, хіміки, філологи були справді закохані в народну українську пісню.

Кінець 80-х - початок 90-х років минулого століття відкрив саме для цих людей можливість бути українцями, через народну пісню вони гортали сторінки пам'яті родинних історій, у звуці, у сюжетах народних пісень пригадували своє дитинство, своїх батьків, бабусь, дідусів, своїх рідних. Саме вони згодом стали справді моєю родиною, показали рівень незбагненої для мене залюбленості у свою культуру, а головне, у народну пісенну регіональну багатоголосу традицію.

Високий рівень інтелігентності та культури – як зразок того, до чого б мені хотілось дорівняти й себе, показали мені учасники камерного хору “Струни серця”. Від їхнього не просто багатоголосого та чуттєвого виконання, співу насправді на рівні серця, почалося все, почалися мої перші дослідження регіональної народної пісні та її історії.

Україна сформувалась як нація і створила свою державу, але кожен куточок України за своїх історичних обставин мав різні можливості зберігати й відроджувати свої народні традиції. Упродовж ХХ ст. формувалася сучасна народна культура і нашого регіону в керованості особливого політично-культурного вектора, що відбулося на народній творчості Дніпропетровщини, сформувавши насамперед особливе ставлення до давньої народної культури як такої; тривалий час штучно продукуючи зразки новотворів та формуючи новітній пласт культурної, а в деяких випадках “псевдонародної” традиції.

З'ясувати, які ми, як українці, саме духовно - важливе завдання для всіх нас сьогодні. Наскільки народна пам'ять, зокрема, пісенна

культура нас об'єднує та вирізняє – завдання для сьогодення не просто важливе з огляду на ситуацію нашої частини України, це завдання повинно стати ключовим у сфері духовності. Бо втрата свого духовного коріння, у якому є материнська мова, характер та сила наших пращурів – козаків, які зберігали в звуці власну пісенну матрицю, самих себе, передаючи духовні цінності наступникам, призводить до ситуації, коли в “українсько-руському двоєдушії” зникає і дух, і духовність, зникаємо ми самі.

Народна пісня, давні її зразки, їх збереженість та її побутування нині в живому процесі дають можливість повернутись нам до самих себе; дають змогу почути в сюжетах та мелодіях ментальні особливості, сформовані впродовж віків на наших теренах.

Регіональна народна пісня, козацькі пісні як більш давній культурний релікт привертали увагу до себе не тільки науковців, музикознавців та виконавців упродовж XIX - XXI ст. Неможливо спокійно слухати пісні степової частини України (на жаль, вони дуже рідко звучать), сповнені сумних інтонацій, унікальною особливістю яких є й колективна регіональна пісенна традиція багатоголосся, у зразках якої ми відчуваємо силу, що об'єднує людей, дає можливість відчуття величі та сили народу, показує нам приклад колективного мислення та підтримки один одного через звук та слово.

Ще у 1924 році Михайло Грушевський наголошував на негайному дослідженні регіональних традицій та збереженні культурних надбань минулого нашого народу, бо втрата часу буде «непростимою провиною перед наступними поколіннями», - писав науковець. Він підкреслював, «що особлива відповідальність лягає на плечі державних установ. Бо саме вони зосереджують культурну ініціативу, та можливість фінансування науково-дослідницької праці». Невідкладним завданням М. Грушевський вважав інструктивно-

інформаційну роботу з метою підготовки збирачів та дослідників матеріальної та народної культури. Грушевський наголошував і на професійності нової генерації збирачів: «цих збирачів треба незмінно більше..., і вони мусять бути краще підготовлені – ознайомлені з сучасним станом фольклорних дисциплін, проблемами та перспективами....» [1]

Вивчення народних традицій Нижньої Наддніпрянщини у всі роки, відбувалось дуже складно, до 70-х років XIX ст. комплексне обстеження регіону практично не здійснювалось, навіть такі видатні фольклористи, як Я. Новицький та Д. Яворницький, вибірково записували фольклор, наукова зацікавленість їх була пов'язана з історією виникнення та зруйнування Запорозької Січі, топонімікою краю, місцем та роллю козацтва в житті автохтонного населення Степової України. «На жаль це стосувалось вибірково, передусім історичного фольклору – пісень, легенд, та переказів, народних оповідань, - цей фольклор учені XIX початку XX ст. ставили на один рівень з архівними документами, а іноді навіть надавали йому перевагу. Такий погляд на історичні пісні та прозу тривалий час домінував в українській фольклористиці»[2]

Підтверджуючи позицію Михайла Грушевського та зусилля багатьох регіональних науковців XIX, XX ст. наш університет починаючи з 60-х років XX сторіччя, веде активну діяльність по вивченню фольклорних традицій Дніпропетровської області та міста Дніпропетровська на базі фольклорної практики факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства.

З 1988 року науково дослідна лабораторія українського фольклору, народного говору та літератури Нижньої Наддніпрянщини Дніпропетровського національного університету відкрила новий

етап у вивченні та узагальненні різних напрямків народної регіональної традиції: обрядодія, фольклоротворення, регіональне музикознавство, образотворчість.

Рідна Дніпропетровщина – одна з найпотужніших областей України. Не на останньому місці в нашому регіоні робота по відродженню національної свідомості молоді та залучення нового покоління до фольклористичної, краєзнавчої роботи: експедиції, семінари, фольклорно-етнографічні фестивалі та інше. Завдяки цілеспрямованій та наполегливій роботі, яка проводиться в області та місті за підтримки НДЛ українського фольклору, протягом останніх двох десятиліть підтримується інтерес до народної традиції, що впливає на рівень регіональної та національної культури нашого краю. Така робота сформувала нове культурне ставлення до народної культури в молоді, вона вводить народну культуру в ранг елітарної, відмежовуючи народну субкультуру, створену останіми десятиліттями, від тієї, яка дає можливість насолоджуватись, торкаючись душею до давніх мелодій чуттєвої степової розлогої пісні.

Показником зацікавленості до таких унікальних шедеврів, у яких зберігається регіональний пісенний код, став Всеукраїнський національний фестиваль “Червона Рута”, який пройшов у 2010 році в Дніпропетровську, і вперше мав у своїй програмі номінацію – автентичний український спів. Фестиваль показав високий рівень, несподіваним стала приголомшуюча оцінка керівників фестивалю, які не очікували побачити активну роботу фольклорних гуртів та солістів, які звернули увагу на давню гуртову народно-пісенну традицію нашої області. Участь у творчому змаганні тоді взяли 245 молодих виконавців. Слухачів та членів журі вразила народна розспівна степова пісня, яка відкрила з нової сторони Дніпропетровщину і ввела в український народно-культурологічний

простір нові імена виконавців, познайомивши слухачів з тими пісенними жанрами, які відходять в минуле.

Народна пісня – це родинний захист, який нас підтримує протягом усього життя, від колиски до останньої події; це сила, краса та природа народу, пісня дає можливість кожному, хто долучається до неї, не втратити себе, відчувти зв'язок поколінь через високу сюжеттику, мелодику, танець, вербальну діалогізацію, дає можливість зрозуміти свою окремішність, що дуже потрібно в час, коли люди втрачають інтерес до життя від того, що суцільно відсторонені та відокремлені один від одного. Сьогодні в швидкоплинному житті немає в людей часу, а подекуди бажання та сил збиратися родинним колом та відчувати себе в затишному традиційному середовищі, функція якого – передавати від покоління в покоління знання роду як одну зі складових історичної пам'яті.

Так вийшло в моєму житті, що пісня, музика стала моїм захистом та можливістю знаходити себе щоденно та відроджуватись в звуці, шукаючи в мелодіях енергетичний поштовх до майбутнього. Двадцять років творчої концертної діяльності дали можливість побачити різну реакцію на будь-яку пісню (різною мовою та жанром), але народна пісня, та ще й проспівана з душею та розумінням, у всі часи мала реакцію своєрідного культурно-чуттєвого шоку, ти бачиш в блиску очей слухачів. Саме давні пісенні шедеври викликають таку реакцію, тому що зупиняють на мить час, і зрозумілі вони всім, людям будь-якої національності, бо вони проспівані серцем, пережиті та відшліфовані стражданням нашого народу впродовж віків.

Повертаючись до своїх творчих натхненників – камерного хору «Струни серця», який уже чверть століття зачаровує слухачів, тих, хто відроджує народну пісню та показує всім своїм життям – тільки проспіване душею торкається струн інших душ. Приклад такого

ставлення до своєї рідної культури показує вектор для інтелігенції на майбутнє. Нашим викладачам і студентам, завданням яких повинна стати протидія експансії низькопробних зразків «масової культури», а творчою перспективою на майбутнє – відродження своєї культури як такої. Саме рідна культура повертає нас до джерельних вічних цінностей та ментальних витоків українського народу, в яких закорінена любов до рідної землі та гордість за неї.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Грушевський М.** Вибранні статті. – Київ, 2003 – С. 36.
2. **Іваннікова Л.** Фольклор Півдня України. Сторінки історії: неопубліковані матеріали (мультимедійне видання) / Л.Іваннікова. – Київ, 2010. – С. 5

В.Є. Карпович,
*методист групи аналізу
у сфері гуманітарної освіти
та виховання молоді*

Творити прекрасне – покликання кожного

Творчість наповнює життя змістом і живить ті духовні корені, які єднають нас з минулим, зі світом пращурів, їхніми духовними ідеалами, що трималися на доброті, любові до рідної землі, рідного краю. У справі збереження духовних надбань нашого народу немає нічого незначного. Саме робота над власною свідомістю дає можливість кожному з нас впливати на перетворення матеріального світу своїми власними полями випромінювання.

Загальновизнано, що особистісний розвиток молодшої людини несе на собі віддзеркалення особливостей свого народу, які необхідно враховувати в процесі навчання та виховання. З народом пов'язані характер діяльності конкретної людини, особливості її мислення, коло запитів, інтересів, а також соціальні прояви. Традиції, звичаї і обряди об'єднують минуле й майбутнє народу, старші й молодші покоління, інтегрують етнічну спільність людей у високорозвинену сучасну націю.

Важливе місце у вихованні молодшої людини та наповненні його культурно-історичними надбаннями українського народу має вивчення народного декоративного мистецтва, яке безпосередньо прилучає студентів до духовної спадщини, до традицій національної культури, поглиблює інтерес до народної творчості і, що дуже важливо, породжує особисте прагнення створити щось своє красиве і неповторне.

Одним із таких творчих осередків в Дніпропетровському національному університеті ім. Олеся Гончара є студія народної вишивки «Оберіг», що існує упродовж 18 років (керівник – майстер народної творчості Н.М. Щербак). Це те місце, куди з гуманітарних та

технічних факультетів студенти приходять за власним бажанням, за покликом серця з тим, щоб зануритись в атмосферу справжньої української творчості, реалізуючи свої здібності та бажання: одні завітали з давніми рушниками з бабусиної скрині та власними роботами, створеними в інших творчих осередках. Були й випадкові люди, яким потім стало просто нецікаво.

Органічне поєднання новаторства та традицій дає можливість студентам створювати орнаментальні композиції рушників, сорочок, доріжок тощо. Зазвичай, їхні роботи передають психоемоційний стан авторів, їхні переживання чи піднесений настрій; дають можливість сприймати світ іншими очима. За програмою студії «Оберіг» студенти освоюють різноманітні техніки традиційної народної вишивки, вивчають її регіональні особливості, історію розвитку, відроджують на полотні давно забуті візерунки, збагачують орнаментальний ансамбль новими зразками. Їхні творчі роботи відтворюють старовинні орнаментальні композиції з фантастичними птахами, буянням чарівних квітів, тут використовується мова сакральних знаків. Кращі студентські роботи весільних та інших оберегових рушників, серветок, панно, мережаних сорочок щороку викликають захоплення відвідувачів виставок та естетично увиразнюють університетські свята, літературні вечори, наукові конференції.

У Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара стало доброю традицією проводити зустрічі з народними майстрами (В.Ф. Панко – майстер петриківського розпису, Н.О. Опанасенко – майстер народної творчості витинанки), організовано виставки декоративного ужиткового мистецтва з майстер-класами, що уможлиблює розкриття секретів майстерності, сприяє розвитку творчої особистості.

Учасники студії «Оберіг» – часті гості виставок, музейних експозицій народного побуту, українського вбрання. Ми переконались, що молодим людям це цікаво, вони пізнають українську культуру через незвичайний світ національного вбрання. Адже традиційний одяг дає яскраву уяву про локальні особливості місцевого українського вбрання, розкриває його художню довершеність, майстерність виконання, композиційну злагодженість основних елементів; збережені давні особливості крою тощо.

Студенти виявляють зацікавлення до традиційного одягу українців як важливого складника духовної культури. Відомий в українців вислів – «народився в сорочці» - означає бути щасливим у житті. Українська сорочка вражає безліччю візерунків та технік виконання, має магнетичну силу краси. Створюючи орнаментальну композицію сорочки, студенти вишивали візерунки навколо шиї, на передпліччях рукавів, на грудях, на подолі, найбільше приділяли увагу оздобленню рукавів, що здавна вважалося шануванням роботящих рук.

Оздоблюючи лляну сорочку за місцевими особливостями, ми використовуємо такі техніки, як прозоро-рахункові вічка, мережка з настилом. Наприклад, популярні троянди на рукавах – символ сонця, яке дає життя й тепло.

Не менш цікавим для студентства виявився традиційний рушник. Український рушник – щиросердна сповідь нашого народу, відображення його потаємних думок, почуттів і сподівань. Віддавна зберігалася в українців віра в життєдайну силу рушника. Оповитий любов'ю, добром і красою, близький серцю, він благословляв людину протягом всього життя, від першого її подиху до останнього. Рушник завжди був доречним і бажаним дарунком. Ставлення до нього як до святині сприяло збереженню стійких локальних традицій.

Враховуючи значення рушника в житті українця, приділяється особлива увага вивченню оберегових рушників.

На заняттях студенти, розкриваючи мову сакральних знаків, створюють орнаментальні композиції, втілюючи свої побажання. Калина - символ кохання та вірності, дерево нашого українського невмирущого роду. Розкішні пави, що сидять на гілці калини – уособлення сімейного щасливого життя. Листя дуба – символ чоловічої сили. Окрасою рушників були віночки з троянд та червоного маку. Грона винограду – символ добробуту.

Розробляючи орнаментальну композицію рушника, студенти з цікавістю брали участь в створенні візерунків, дотримуючись символіки у вишивці. Дерево проростає з горщика – символ блага, родючості і космосу. Коріння – підземний світ, стовбур – земний, крона – небо, квіти символізують людські життя, плоди ягід – людські діяння. Різноманітні птахи на рушнику – символ крилатих людських душ.

Використовуючи цю особливу мову письма, студенти створили чимало оберегових рушників. На заняттях у студії можна завжди спостерігати як народжується краса.

Ми переконані, що в студії народної вишивки «Оберіг» є майбутнє, бо вона – той нерозривний ланцюжок, що поєднує різні часові площини й різні покоління, що сприяє розвитку особистості, формує художньо-естетичні вміння, долучаючи молодь до нашої великої української культури.

Список використаної літератури

1. Сусак К.Р., Стеф'юк Н.А. Українське народне вишивання. – К.: Науковий світ. 2006. – 281с..
2. Гасюк У.О., Степак М.Г. Художнє вишивання. – К.: Вища школа, 1986 . – С. 33-40.

3. Кара-Васильєва Т.В. Заволокіна А.О. Українська народна вишивка. – К.: Либідь, 1996. – 96 с..
4. Кара-Васильєва Т.В. Чорноморець А. Українська вишивка. – Київ: Либідь, 2002. – 160 с..
5. Чумарна М.І. Код української вишивки. – Л.: Апріорі. 2008. – 192 с.
6. Знаки 155 стародавніх українських вишивок / упорядник Т. Острівська. – К.: Бібліотечка журналу «Соняшник», 1992.

Н.М. Щербак,
*методист I категорії
групи аналізу у сфері
гуманітарної освіти та
виховання молоді*

Відомості про авторів –

СПІВРОБІТНИКІВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Іваненко Валентин Васильович – доктор історичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді ДНУ імені Олеся Гончара.

Олійник Наталія Петрівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, науковий керівник групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді.

Архирєєва Валентина Олександрівна – провідний методист групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді.

Бондаренко Зоя Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та корекційної освіти факультету психології, заступник декана з виховної роботи факультету психології, керівник Центру соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ імені Олеся Гончара.

Карпович Вікторія Євгеніївна – методист групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді.

Лазаренко Вікторія Іванівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціальної психології та психології управління факультету психології, керівник Соціально-психологічної служби ДНУ імені Олеся Гончара.

Ляпін Сергій Олександрович – старший лаборант групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді.

Марфобудінова Марія Михайлівна – методист I категорії групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді.

Пасько Ірина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства.

Щербак Наталія Михайлівна – методист I категорії групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді.

Зміст

Від авторів	3
<i>В.В. Іваненко</i> Таке ясне, зрозуміле поняття патріотизм	4
<i>Н.П. Олійник</i> Роздуми про університетського куратора, традиції і не тільки	13
<u>В.О. Архирєєва</u>, М.М. Марфобудінова «В гостях у ректора ДНУ імені Олесея Гончара»	18
<i>М.М. Марфобудінова</i> Горизонти виховання	28
<i>З.П. Бондаренко</i> Волонтерство як стиль життя студентської молоді класичного університету	36
<i>В.І. Лазаренко</i> Соціально-психологічна адаптація першокурсників	48
<i>І.В. Пасько</i> Традиції, оригінальність та інновації (огляди виховної роботи на факультетах ДНУ імені Олесея Гончара)	
Від науки кмітлива голова не втомиться (механіко-математичний факультет)	54
Per aspera ad astra (фізико-технічний факультет)	55
Ліричніші за ліриків (факультет фізики, електроніки та комп'ютерних систем)	56
Ключ до наук (факультет прикладної математики)	58
Педантичність, дбайливість і... творчість (хімічний факультет)	59

Книга природи – невичерпне джерело пізнання	
(факультет біології, екології та медицини)	61
З любов'ю до рідної землі	
(геолого-географічний факультет)	63
Почути й зрозуміти кожного	
(факультет психології)	64
Врятуємо світ від байдужості	
(факультет суспільних наук і міжнародних відносин)	67
Минуле, збережене в пам'яті, є частиною сучасності	
(історичний факультет)	69
Екзистенція духу	
(факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства)	71
В економіці не можна зрозуміти нічого, не зрозумівши всього	
(економічний факультет)	73
Престиж, сучасність, відповідальність	
(факультет міжнародної економіки)	77
Завжди тримаючи руку на пульсі	
(факультет систем і засобів масової комунікації)	79
Благо народу – ось найвищий закон	
(юридичний факультет)	81

С.О. Ляпін

Кураторство – процес творчий

(нарис про роботу кураторів академічних груп)

Механіко-математичний факультет

Легендарна особистість

(професор В.О. Сясев)

83

Вміння бачити в людині здібності

(доцент М.М. Личагін)

86

Фізико-технічний факультет

Висока планка

(професор Т.А. Манько)

88

«Коли студенти прагнуть знань, куратор повинен допомогти»

(доцент В.І. Липовський)

91

Факультет фізики, електроніки та комп'ютерних систем

Студенти вчаться планувати життя

(доцент С.В. Бухаров)

93

Педагог, який завжди тримає слово (доцент О.В. Реута)	95
Факультет прикладної математики	
«Усе буде добре» (старший викладач С.Ф. Сірик)	97
«Ви здобуваєте елітну спеціальність» (доцент П.А. Дзюба)	100
Хімічний факультет	
Особистий приклад куратора (доцент К.Є. Варлан)	102
Група – дружна родина (доцент Л.П. Жук)	105
Факультет біології, екології та медицини	
Куратор – друг і порадник (доцент О.М. Хоменко)	108
Найголовніша справа молоді – навчання (доцент Т.С. Шарамок)	111
Геолого-географічний факультет	
Таким повинен бути куратор (доцент С.В. Жолудев)	114
Навчає молодь любити природу (доцент В.В. Манюк)	117
Факультет психології	
Благородна місія волонтерства (доцент Л.М. Ніколенко)	119
Наслідуючи досвід старших колег (викладач А.А. Бунас)	122
Факультет суспільних наук і міжнародних відносин	
Вміння співчувати (доцент Ю.В. Борисова)	126
«Студент має бути самоорганізованою особистістю» (доцент Ю.О. Герман)	128
Історичний факультет	
Для студентів – перша серед рівних (доцент О.В. Дяченко)	130
Людина з великим серцем (доцент І.А. Шахрайчук)	133

Факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства

«Цей колектив мене не підведе»

(доцент Л.М. Ромас)

136

Плекає любов до художнього слова

(доцент О.В. Шаф)

140

Економічний факультет

«Люблю студентів і віддаю їм серце»

(професор С.Ю. Хамініч)

143

«Важливо бути другом для молоді»

(викладач Д.О. Бесчастна)

145

Факультет міжнародної економіки

Завжди допоможе порадою і справою

(доцент Н.О. Краснікова)

150

Студенти з Китаю: «Ми приїхали вчитися до Європи»

(старший викладач С.О. Гапоненко)

152

Факультет систем і засобів масової комунікації

«Чесне спілкування – шлях до вирішення будь-якої проблеми»

(доцент О.В. Гудошник)

156

Розуміючи молодь з напівслова

(викладач І.С. Рева)

160

Юридичний факультет

Майбутні юристи вчаться допомагати людям

(професор О.Л. Соколенко)

163

«Пишаюсь своїми випускниками»

(доцент Н.С. Юзикова)

165

М.М. Марфобудінова

Твій дім – гуртожиток

168

В.Є. Карпович

Відчути в співі свою душу

174

Н.М. Щербак

Творити прекрасне – покликання кожного

181

Відомості про авторів

186

Науково-популярне видання

Вигранюємо особистість, патріота...

**(Штрихи до картин сучасного виховання молоді
та портретів вихователів)**

Статті та нариси

Автори-упорядники:

**Іваненко Валентин Васильович,
Олійник Наталія Петрівна**

Редактор *М.М. Марфобудінова*

Технічний редактор *Т.А. Науменко*

Оригінал-макет *Т.А. Науменко*

